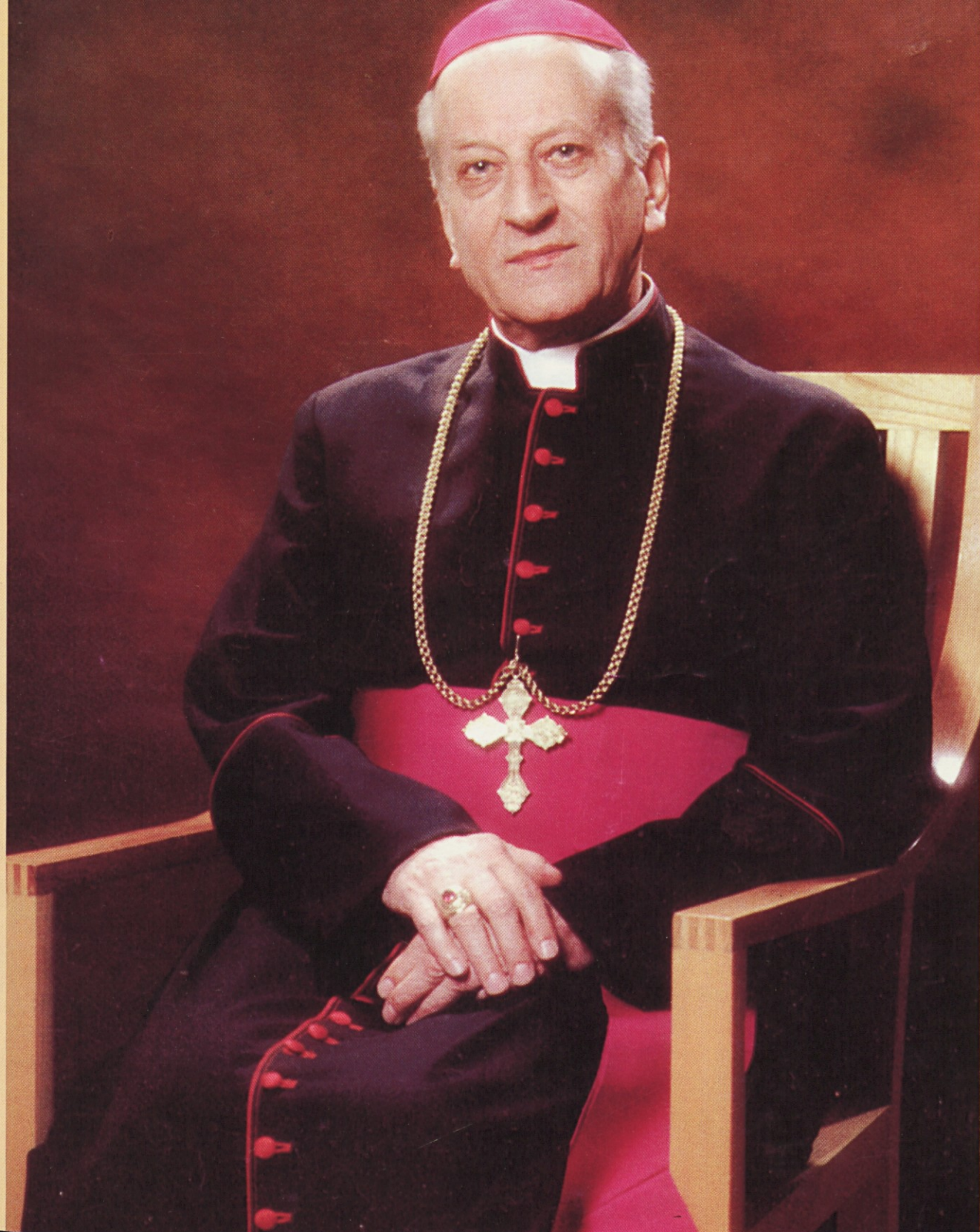

DR. FRANC RODE - NADŠKOF IN METROPOLIT LJUBLJANSKI

BUENOS AIRES
LETO 64 • ŠT. 6
JULIJ 1997

duhovno
Življenje

Zgoraj in spodaj: Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši z Gallusovim koncertom Marijinih pesmi v petek, 23. maja.

Spodaj: Med koncelebrirano mašo na dan žegnanja pri Mariji Pomagaj v nedeljo, 25. maja, je pel Mladinski pevski zbor iz San Justa.

VITRAŽI MARKA JERMANA

2000-LETNI JUBILEJ

LOJZE KUKOVICA

Za dvatisočletni jubilej rojstva Jezusa Kristusa, Odrešenika človeštva, je papež Janez Pavel II. naslovil na vso Cerkev apostolsko pismo: „V zarji tretjega tisočletja“. V pismu papež razloži pomen in vsebino priprave na to veliko prelomnico človeške zgodovine. Jubilej je dal za geslo stavek iz pisma Hebrejcem: „Kristus včeraj, danes in na veke.“

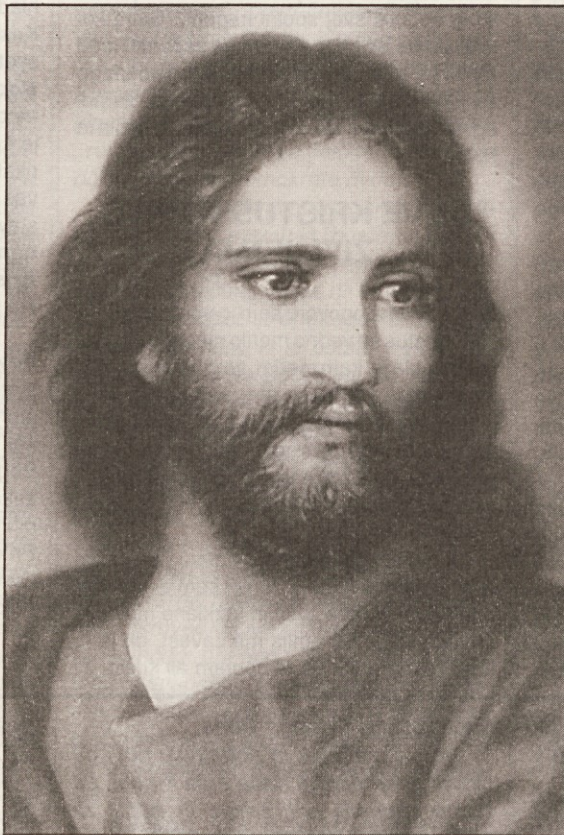
Jubileji so nekaj splošno človeškega. Ljudje obhajamo različne jubileje, s katerimi se spominjamo važnih dogodkov iz svojega ali drugih življenja: rojstvo, krst, prvo svetlo obhajilo, poroka, mašniško posvečenje in podobno. Jubileje je obhajalo tudi izraelsko ljudstvo Stare zaveze na pobudo Boga samega. Vsako sedmo leto je bilo jubilejno, „sobotno leto“, v katerem se na poljih ni nič sejalo; zemlja je morala počivati. Vsakih 50 let pa so Izraelci obhajali „jubilejno leto“, z dvema pomembnimi določili za gospodarstvo in za družbeno življenje: vsem izraelskim sužnjem je morala biti vrnjena svoboda in vsa zemljiška posest, ki jo je kdo v prejšnjih 50 letih odsvojil ali obremenil s hipoteko, se je morala vrniti prvotnemu gospodarju.

Ker pa je Stara zaveza le predpoda in priprava Nove zaveze, se tudi v krščanstvu praznujejo različni jubileji. Zlasti seveda jubilej rojstva Jezusa Kristusa. Ti jubileji so se od nekdaj imenovali „sveta leta“. Prvo sveto leto v današnji obliki je uvedel papež Bonifacij VIII. leta 1300. Sprva je bilo mišljeno, naj bi se sveta leta obhajala vsakih sto let, a prav kmalu se je uvedel običaj, da so se obhajala vsakih 25 let. Sem pa tja se je praznovalo tudi kakšno izredno sveto leto, kot npr. leta 1983 v zahvalo za 1950 let odrešenja.

Ker vse, kar je človeku v dobro, tako ali drugače načrtuje božja Previdnost, je tudi misel na sedanjí jubilej, naznanjen od Janeza Pavla II., prišla od zgoraj. O tem piše sam papež: „Z očmi vere upiramo pogled v naše stoletje in iščemo v njem to, kar daje pričevanje ne le za

človeško zgodovino, temveč tudi za daljni poseg v človeška dogajanja.“

Med dogodke, ki so pogled kristjanov usmerili proti letu 2000, je na prvem mestu 2. vatikanski koncil, nato cela vrsta škofovskih sinod na različnih ravneh, kar vse služi nenehnemu prenavljanju Cerkve. Veliki jubilej, ki ga bomo prazno-

vali leta 2000, so pripravljali tudi papeži zadnjega stoletja do zadnjega papeža, ko so med drugim uvedli novo, danes nam že domačo obliko evangelizacije apostolskih potovanj po krščanskih deželah sveta. Na vse načine hoče Cerkev oznanjati evangelij človeštvu.

Tudi jubileji sprejetja krščanstva od različnih narodov so bile lepe priložnosti kot priprava na veliki jubilej leta 2000. Za Cerkev na Slovenskem je bil nedvomno velik jubilej praznovanje 1250-letnice kr-

sta naših prednikov, ki je soupadel z obiskom Janeza Pavla II. na naših tleh v maju 1996.

Seveda se tako velik dogodek, kot je 2000-letni jubilej Kristusovega rojstva, ne more in ne sme improvizirati. Potrebno ga je skrbno pripraviti, zlasti duhovno. Ta pripravljalna doba se je začela z adventom 1996 in bo trajala cela tri leta do božiča leta 1999. V središču jubileja je seveda leto 2000, ko se bomo spominjali učlovečenja božjega Sina. Pri učlovečenju so bile udeležene vse tri božje osebe: Oče, ki je iz ljubezni do nas ljudi poslal na svet svojega edinorojenega Sina, ki je bil po posebnem delovanju Svetega Duha spočet in rojen iz Device Marije.

Prvo leto priprave jubileja, leto 1997, je posvečeno skrivnosti Jezusa Kristusa, njegovemu učlovečenju in odrešenju. Geslo prvega leta priprave je: „Jezus Kristus, edini Odrešenik sveta, včeraj, danes in vedno!“ Da globlje spoznamo Kristusa, papež priporoča, da se z novim zanimanjem posvetimo branju in premišljevanju Svetega pisma.

Istočasno naj bi verniki skušali ponovno odkriti važnost in veličino krsta: „Kdor se ne rodi znova iz vode in Svetega Duha, ne more priti v nebeško kraljestvo,“ je Jezus naznanil človeštvu v nočnem pogovoru z Nikodemom. S krstom se je začelo v nas življenje božjih otrok. Vsi ostali zakramenti gradijo na tem temelju. Tudi celotna naša krščanska občestvena razsežnost sloni na krstu, kajti vsi, ki smo krščeni v enega Gospoda Jezusa, smo postali otroci istega nebeškega Očeta, zato je tudi Jezusovi bratje in bratje med seboj.

Odrešenjske skrivnosti pa seveda ni brez Marije. Zato bo Marija navzoča v vseh treh letih priprave na veliki jubilej. Prvo leto bo posvečeno zlasti njenemu božjemu materinstvu. V sedanjem božjem načrtu bi odrešenja ne bilo brez Marije. Sploh pa Mariji tudi v današnji novi evangelizaciji Cerkev pripisuje posebno vlogo. Kakor je pred 2000 leti s svojim „zgoraj se“ božjemu Sinu odprla

Človeka lahko spremeni le Kristus

STRAH ŠTUDENTKE

Poznal sem neko dekle. Bila je študentka. Po svoji naravi je bila zelo religiozno bitje. Hodila je po raznih duhovnih vajah, mladinskih srečanjih in aktivno sodelovala v življenju župnije. Iz pogovora z njo sem spoznal, da je bila navdušena nad osebnostjo Jezusa Kristusa. V nekem pismu mi je zaupala, da ji je Kristus merilo njenega življenja.

Potem je odšla po svetu. Nova poznanstva, novi miselni tokovi in priložnost po bolj svobodnem življenju in tudi njena lastna človeška slabost so pripomogli, da se je začela oddaljevati od svojih nekdanjih idealov. S zaskrbljenostjo sem gledal to njeno spremembo in se zbal za njeno prihodnost.

Svoje duševno stanje je izpovedala v besedah: „Bog mi vedno manj pomeni, zato sem verjetno nevredna njegove milosti. Ne vem, kaj naj naredim. Ali naj nekam zbežim, kjer me nihče ne bo poznal, ali naj se obesim, skočim z nebotačnika? Človek ni danes zame več biser stvarstva, v katerem se spajata človeško minljivo in božje. Zato božja prisotnost izginja iz mojega življenja, ostajam sama in nikogar ni, ki bi mi lahko pomagal v tem mojem osebnem boju. Še ena vrednota mora pasti in prelevila se bom v popolno ateistko, ideali bodo ugasnili, ostala bo tema, v kateri

lahko otipavaš le svoj želodec, mehko posteljo in občutiš svoj spolni nagon... Smrti kot take se ne bojim; ne bojim se zapustiti tega življenja, strah pa me je vstopa v tisto drugo življenje zaradi vse svoje grešnosti, zaradi egoizma, zaradi katerega bi rada zapustila ta svet..."

ČE JE KRISTUS MERILO ŽIVLJENJA

V nekem pogovoru sem jo vprašal, ali ji je Kristus še vedno merilo njenega življenja. Začutila je, kam merim, se globoko zamislila in odšla. Kmalu za tem sem prejel njeno pismo, v katerem je zapisala: „Kristusa imam še vedno rada in trudim se, da mi ostaja merilo za moje življenje.“ Pozneje sem videl, da se je začela vračati nazaj k veri in odgovornemu življenju.

V nekem pismu je zapisala: „Zdaj grem spet večkrat v cerkev. V njej sem dvajset let poslušala dihanje sveč in razklane melodije mojega rodu. Spremlja me zavest, da je to kraj, kjer lahko v sebi šepetam ali kričim ali

diham z Osebo, ki me vedno razume in me sprejema znova in znova. To prepričanje mi veže roke pred nečem, kar je slabše in manj dostojanstveno kot vreči se z nebotačnika, ali skočiti pod vlak ali zaspati s tabletami. In čudim se, s čim si zaslužim tako pozornost pred Njim. Gledam ga pred seboj na križu. Vedno sta roki pribiti na križ in glava je nagnjena na stran. In oboje je zame neki znak. Pribiti dlani sta zame neki smerokaz, neki kažipot kvišku.

V viharjih življenja, ki jih doživlja skoraj vsak mladi človek, je to dekle ohranilo nekaj. Pristno ljubezen do Jezusa. Danes je srečna žena in mati. Živimo v dobi duhovne noči, hladne noči brez Kristusa. In to nepoznanje Kristusa je največja nesreča današnjega sveta. Pred leti je izšla knjiga z naslovom **Kdo je za vas Jezus Kristus**, v kateri so mnoga pričevanja poznanih ljudi. Med njimi je tudi pričevanje znanega francoskega karikaturista Cineja. Na vprašanje: Kdo je za vas Jezus Kristus, je odgovoril z enim samim stavkom: „Ne poznam ga.“ **Grozno je, da se danes rojeva rod, ki morda ne sovraži Kristusa, govori pa: „Jaz ga ne poznam. Ne vem, kdo je on.“**

P. Lippert je dejal, **da je Kristus edina novost v zgodovini sveta**. Vse drugo je staro, staro kot greh, staro kot minljivost, staro kot zgodovina. Kristus je edina novost, ker je nadzgodovina, ker je večnost. Ker je Bog v zgodovini. V luči tega bomo razumeli, zakaj v Solovjevi zgodbi Antikristu ruski mehi pravi: „Mi potrebujemo samo Kristusa.“ Pri duhovni prenovi je torej potrebno dvojce: zavest, da smo ustvarjeni po božji podobi in odločitev za Kristusa.

(Iz knjižice *Razmišljanje vaškega župnika*)

vrata v ta naš svet, tako naj bi bila tudi danes pobudnica nove evangelizacije v današnjem razkristjanjenem svetu.

Morda si za to prvo leto priprave na jubilej lahko vzamemo za sklep, da bomo pogosto molili (osebno ali pa skupno, zlasti pri bogoslužnih opravilih) molitev, ki jo je Janez Pavel II. zložil za prvo leto priprave na jubilej in ki se glasi:

„Gospod Jezus, polnost časov in Gospodar zgodovine, razpoloži naše srce, da bomo z vero praznovali veliki jubilej leta 2000; da bi bilo to leto milosti in usmiljenja. Daj nam ponižno in preprosto srce, da bomo z obnovljenim zaupanjem strmeli v skrivnost učlovečenja, po katerem si se ti, Sin Najvišjega, naredil za našega brata v telesu Device Ma-

rije, svetišču Svetega Duha.

Jezus, začetek in popolnost novega človeka, spreobrne naša srca k sebi, da bomo zapustili poti zmote in hodili za tvojimi sledmi po poti, ki vodi v življenje. Stori, da bomo zvesti krstnim obljubam živeli v skladu s svojo vero, da bo v družini in družbi svetila oživljajoča luč razodetja.

Jezus, moč in modrost božja, vžgi v nas ljubezen do Svetega pisma, v katerem odmeva glas Očeta, ki razsvetljuje in vžiga, brani in tolaži. Ti, Beseda živega Boga, obnovi v Cerкви misijonsko gorečnost, da bodo vsi narodi spoznali tebe, resničnega božjega Sina, edinega Srednika med človekom in Bogom.

Jezus, vir edinosti in miru, okrepi edi-

nost v tvoji Cerкви, naredi močno gibanje za združenje vseh kristjanov, da bodo z močjo Svetega Duha vsi tvoji učenci eno. Ti, ki si nam za zakon življenja dal novo zapoved ljubezni, naredi nas za graditelje vzajemnega sveta, v katerem bo mir zmagal nad vojno, v katerem bo prizadevanje v prid življenju premagalo kulturo smrti.

Jezus, edinorojeni Sin Očetov, poln milosti in resnice, luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, daj tistemu, ki te išče z iskrenim srcem, obilje svojega življenja. Tebi, Odrešeniku človeka, začetku in koncu časa in vesolja, Očetu, ki je neizčrpen vir vse dobrote, in Svetemu Duhu, ki je pečat neizmerne ljubezni, vsa čast in vsa slava na veke vekov. Amen."

Strpnost in resnica

MARKO KREMŽAR

Šestinpetdeset let po tem, ko so komunisti s poboji civilnega prebivalstva v Sloveniji pričeli svojo revolucijo, dvainpetdeset let po množičnem poboru domobrancev in drugih neoboroženih nasprotnikov komunizma po vojni, po šestih letih samostojne slovenske države in po nekajkratnih demokratičnih volitvah smo Slovenci komaj kak korak bližji razčiščenju naše polpretekle zgodovine, kot smo bili ob razpadu Jugoslavije.

Državna samostojnost in svobodne volitve, ki še ne pomenijo popolne demokracije, a upravičujejo upanje nanjo, so nas navdale z optimizmom. Pričakovali smo, da bo slovenski narod s političnimi verigami navdušeno zavrzel tudi mentalne. Pa so nekateri rojaki očitno neradi odložili politične verige, medtem ko se umskih še vedno z vso silo oklepajo. Eni morda zato, ker so jih pomagali kovati sami, drugi, ker so se navadili nanje. In tako val svobodnega zraka ni vdrl v slovenski prostor kot vihar, temveč je popihljal le bolj kot pomladna sapica, ki ni imela dovolj moči, da bi odnesla debele plasti laži, ki se je dolga leta nabirala kot prah na plasteh slovenske družbe.

Rojaki, ki se jim toži po nekdanji zatočlosti, jo hočejo ohranяти kolikor mogoče dolgo, tudi v novi slovenski demokraciji. Strašili so svobode nevjajene sodržavljan pred svežim zrakom, češ da lahko prinese s seboj nevarno „polarizacijo“. Polarizacija naj bi bila primerna, ko so komunisti revolucijo pričeli, izvajali in v njenem imenu vladali, zdaj pa da ni več tako. Že misel nanjo bi lahko zanesla narod nazaj v nasilne čase revolucije, katero pa so prav tedaj pričeli njeni nekdanji očetje tajiti. Vedno bolj vneto jo skrivajo za narodno pobarvano kuliso NOB. Če bi namreč priznali, da so zanetili med sovražno okupacijo komunistično revolucijo, bi se morali odpovedati izmišljotini o izdajalcih. Zato naj gre revolucija v pozabo. Človek pa se vendarle vpraša, na kaj potemtakem spominjajo bronasti, kameniti in knjižni spomeniki „revoluciji“, ki jih je polna vsa dežela?

Od nekdaj se je kmalu pojavil tudi strah pred „revanšizmom“, ki naj bi bil družbenemu miru hudo nevaren. Bivši brezobzirni strahovalci so nenadoma postali tako

občutljivi, da bi že razpravljanje o nekdanjih nasiljih in zločinih lahko škodilo njihovu zdravju. To bi bilo po mnenju nekaterih rojakov nečloveško in kruto. Zato naj bi bil molk o komunističnem totalitarizmu patriotično, moralno, predvsem pa krščansko dejanje. Vsako raziskovanje političnega in gospodarskega kriminala naj bi vodilo v „revanšizem“. Ta, nekdanji partijec tako priljubljen izraz pa vsebuje nekaj resnice, pomeni namreč „povračevanje“. Povračevanja pa je strah le take, ki imajo slabo vest in se boje, da bi prešli isto, kar so dajali. Seveda je bil ta strah odveč, a kakor nekoč kleveta o „izdajalcih“ je tudi izmišljotina o „revanšizmu“ zasejala celo med nekatere dobronamerne demokrate dvom.

Take in podobne propagandne krilatice, skuhan v znanih in izkušenih političnih krogih, so ganile celo nekatere tankovestne katoličane. Mar ni strpnost krepost? Povračevanje enakega z enakim pa je maščevalnost, ki je ostala v Stari zavezi! Ti rojaki ne pomislijo, da so vseh petinštirideset let totalitarnega režima in tudi teh nekaj let po njem, vse do danes, nekdanji revolucionarji, teroristi in likvidatorji umirali naravne smrti na svojih posteljah, kolikor si niso sodili sami. Nihče jim ni stregel po življenju. Ni poznan niti en sam primer maščevanja, pa ne ker bi svojcem njihovih žrtev manjkalo poguma ali priložnosti, temveč ker kot kristjani prepuščamo to, končno pravico, Bogu. Strah pred maščevalnostjo žrtev komunističnega nasilja je prazen. Bolj na mestu je strah pred božjo pravico. Zato kristjani molimo tudi za spreobrnjenje tistih, ki so nas preganjali.

Seveda nas pristaši nekdanjega enoumja vztrajno svari pred nestrpnostjo. Tega izraza prej, ko so se še imenovali komunisti, niso poznali. V demokraciji pa jim pride prav, da njihovi nasprotniki ne bi izgubili potrpljenja. Kaj je pravzaprav „nestrpnost“?

Če, na primer, ne prenesemo nekoga, ki misli drugače kot mi, je to nestrpnost. Če pa se kdo v važni stvari moti, smo mu dolžni to pojasniti, kar seveda ni nestrpnost, temveč je za kristjana dolžnost. V primeru, da se dotični laže, smo ga dolžni posvariti. Če nas posluša, je prav, če ne,

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA JULIJ

Splošni: Da bi Cerkev širila kulturo ljubezni in življenja v svetu, ki trpi zaradi kulture nasilja in smrti.

Misijonski: Da bi se azijski narodi odprli luči in ljubezni Kristusa in odkrili v evangeliju polnost vrednot, ki so v njihovih kulturah in verah.

Slovenski: Da bi Slovenci ne pozabili na solidarnost z najpotrebnejšimi, zlasti do žrtev vojne v Bosni.

ga pustimo pri miru. Ne smemo pa pustiti pri miru njegove zmote ali laži. Strpnost se nanaša na osebo in ne na resnico. Resnico smo dolžni braniti tako, da jo širimo in zagovarjamo. Hkrati pa moramo biti strpni do oseb.

Seveda pa ima strpnost svojo mero. Kadar laž prizadene naše ali naših bližnjih dobro ime, je potrpljenja konec. Gre za obrekovanje, ki je kaznivo dejanje. V takem primeru razsodi sodnik in obrekovalca kaznuje. To drži v vseh civiliziranih deželah. Izjema smo seveda mi, ki moramo že pol stoletja poslušati, kako nas zmerjajo z „izdajalci“, kako lažejo in tisočem pobitih in mučenih še vedno jemljejo dobro ime, pa ga ni sodnika, ki bi bil pripravljen storiti svojo dolžnost. Seveda, mi moramo biti, in smo, strpni do onemoglosti. A če kdo misli, da bomo ob vsej strpnosti verjeli, da je republika Slovenija že pravna država, se hudo moti.

Ker pa smo se, že dolga tega, v dobro naroda odpovedali revolucionarnemu rušenju komunističnega režima, vemo, da moramo to odločitev plačevati s svojim časom. To pa ne pomeni, da se odpovedujemo dobremu imenu, da smo brezbrizni do resnice ali da pozabljam na veličino žrtev komunistične revolucije. Nasprotno. Vemo pa, da ostaja odgovornost za čistost tega spomina, za enkrat, še vedno v veliki meri na naših ramah. To ceno za mir vdano sprejemamo in potrpežljivo čakamo, da se zgodi, kar vemo, da se bo zgodilo. Tudi v Slovenijo se bo nekoč vrnila pravica. Resnica bo končno odpravila laž, pa četudi tega marsikdo med nami ne bo dočakal na tem svetu. A to nas kristjanov ne bi smelo motiti. Saj se resnice ne poslužujemo, temveč ji skušamo služiti.

Dobri pastir izpod Pece

(6)

MILENA AHČIN

Škof Rožman proti komunistični revoluciji

Tudi med vojno je škof Rožman vztrajno poudarjal izpolnjevanje božjih zapovedi in obsojal vsak umor, krajo, nasilje. Branil je tudi življenje drugovercev in tudi življenja nasprotnikov. Proti komunizmu je bil dosleden, poznal ga je iz časov pred vojno. Skrajno vdan je bil papežu in je branil cerkvene in božje nauke. Predvsem pa ga je skrbel blagor duš. Tudi nacizem in fašizem sta bila nevarna, vendar je komunizem bolj očitno iztrebljal vse, kar je božjega. Ko so komunisti med sovražno okupacijo začeli moriti zavedne rojake - zlasti še iz katoliških vrst - v imenu „Osvobodilne fronte“, češ da so izdajalci, je škof Rožman povzdignil svoj glas, obsodil te zločine in povedal jasno besedo, kdo se skriva za takšnim početjem. V tem je bil Rožmanov „boj“ proti komunizmu, zaradi katerega je postal tarča najhujših napadov, groženj in najbolj neverjetnih obrekovanj od strani komunističnih revolucionarjev med vojno in po njej, ko je revolucionarna oblast inscinirala sodni proces proti njemu in ga obsodila, in vsa desetletja partijske strahovlade do danes - šest let od sesutja svetovnega komunizma. Kajti nekdanji komunisti, ki imajo v Sloveniji še vedno pod svojo kontrolo vsa sredstva javnega obveščanja, in čeprav preimenovani v liberalce, ne morejo pozabiti in škofu Rožmanu odpustiti, da je med vojno razkrinal njihovo OF in da so se njegove napovedi o komunizmu za slovenski narod v vsem izpolnile.

Škof Rožman po naravi ni bil borben, a odločno je vztrajal v svojem prepričanju, da je poklican kot pastir svojim vernikom izpovedovati brezpogojno predanost božjemu nauku. Odločno je zavzemal svoje stališče in je imel pred seboj jasen cilj: božje kraljestvo na zemlji. Bil je pripravljen na mučenje, če bi to bilo v božjih načrtih. V decembru 1943 je jasno povedal: „Ukaz imam od Boga: Vpij in ne jenja!“ V svoji mehkočuteči duši je mislil predvsem na človeka v službi Bogu. Neredko se je ponižal pred sovražnim okupa-

torjem in prosil za preganjane. Celo za komunistične pripadnike je prosil, da jih je reševal pred nasilno smrtjo. To je storil tudi na prigovarjanje komunistov, ki so mu prav to pozneje očitali kot sodelovanje z okupatorjem. Trepetal je za vsako slovensko življenje. Svojega naroda ni zapustil. Ni iskal zvez z okupatorjem, ni sprejemal kompromisov. Ko so mu pozneje v obtožnici očitali izmišljene prestopke, je mirno izjavil: „Z mirno vestjo bi si pred Vsevednim Sodnikom upal trditi, da po moji krivdi ni bil nihče zaprt ali odpeljan, mučen ali ubit, nikomur nisem zakrivil požiga ali ropa, pač pa sem marsikoga rešil pred takšnimi nesrečami. Žal mi je edino to, da nisem mogel več doseči za trpeče Slovence.“

Očitek, da je bil izdajalec, so komunisti sami preklicali, ko so ga začeli imenovati kontrarevolucionarja. To pa že ni več izdajalec. Komunistični zgodovinar Metod Mikuž prizna, da škof Rožman ni sodeloval z Italijani in Nemci, ampak je njegova krivda edino v tem, da je nastopil proti komunistični revoluciji. Kako bi se vendar katoliški škof mogel odločiti za sodelovanje z revolucijo, ki je sama po sebi zaničanje vsega duhovnega in ki ima za cilj uničenje krščanskega družbenega reda? Miha Marinko je sam priznal, da se motijo tisti, ki mislijo, da je osvobodilna borba v Sloveniji nastala spontano, da je nastala sama po sebi kot odpor proti okupaciji. Komunisti so z njo izpolnili svoje obveznosti do komunistične stranke in do komunistične internacionale. Tudi Tito je priznal, da so z oboroženo vstajo le izpolnili navodila, ki jim jih je dal pred desetletjem Stalin. Zdaj je ta od njih zahteval dejanja.

Vendar komunisti niso bili

zadovoljni s tem, da so škofa Rožmana označili kot kontrarevolucionarja. Očitali so mu organiziranje odpora. Rožmanova borba proti komunizmu je bila ideološka. Nasprotniki so proti škofu snovali strašne očitke, polne otročje naivnosti ali strupene hudobije. Klevete so prišle celo v Ameriko med izseljence, kjer so Rožmanu v listu Prosvete očitali umore partizanov. Na zahtevo pojasnila je uredništvo molčalo. Celo po škofovi smrti, ko je dopisnik Matej Tekavec zahteval pojasnilo in opravičilo, je uredništvo Prosvete molčalo. Zgovoren molk! Tekavec pozneje govori o škofu: „Mislim, da še ni bilo Slovenca, ki bi kdaj prenesel takšno žalitev brez tožbe zaradi razžaljenja časti.“

Leta 1945 je bila velika noč 31. marca. Slovesnosti so bile le v cerkvah. Ozračje je bilo polno napete negotovosti. Poteklo je šestnajst let od imenovanja, ki ga je prejel od apostolskega nuncija iz Beograda. Šestnajst let je Rožman že nosil težo škofovskega križa. Za škofa in za slovenski narod pa je prišel veliki petek. Začela se je tretja doba Rožmanovega škofovanja, njegovo nekrvavo mučeništvo.

Škof Gregorij Rožman v družbi duhovnikov Alojzija Košmerlja, Albina Avgušтина in Jožeta Horna, l. 1956.

Domobranstvo na Slovenskem

BOŽIDAR FINK

V začetkih nove zgodovinske dobe za Slovenijo se kaže potreba, da se preučujejo in nato prevrednotijo pojavi in odločitve, ki so zaznamovale slovenskega človeka in družbo v zadnjega pol stoletja. Pogledi na dogodke v letih 1941-1945 globoko razdvajajo javnost in razdvojenost škoduje razvoju Slovenije v njeni prehodni dobi. Celo nasledniki prejšnjega sistema priporočajo, naj se zgodovinska znanost posveča preučevanju bližnje preteklosti, vendar to bolj zato, da se izognejo politični poravnavi računov, kot z namenom, da se odkrije vsa resnica.

Pričujoči spis hoče pripomoči k pravični presoji o razlogih, zaradi katerih je bilo na Slovenskem ustanovljeno domobranstvo, in namenih, za katere so ljudje vanj vstopali, ob tem pa utemeljevati njegovo upravičenost. Torej to ni zgodovinska razprava z znanstveno opremo, marveč le razlaganje razlogov in nagibov ter se v sklepanju oddaljuje od prejšnjih uradno in prisilno uveljavljenih stališč.

Za pravično vrednotenje preteklih dogajanj je treba, da se preučujejo brez vnaprejšnjih sodb. V vsaki pravdi, posebno pri odločanju o protipravnosti in krivdi, morata priti do besede obtožba in obramba ter je treba nepristransko presojati predložene dokaze in upoštevati okoliščine. Domobranstvu se očita nečasten kolaboracionizem in narodno izdajalstvo, to pa je taka obtožba, da jo je treba obravnavati po znanstveni in politični poti. Primerno je torej, da se znanost in javnost seznani z razlogi obdolžene strani.

Pri obravnavi domobranstva je primereno, da se razlaga usmerja predvsem na njegov najočitnejši del v takratni Ljubljanski pokrajini. Zaradi metodološkega razloga pa je smotno opreti se na besedilo prisega, v katerem je povzet namen domobranstva. Domobranska prisega je tudi najpogostejši predmet obtoževanja, zato je prav, da to dejanje posebej obrazložimo.

Okoliščine ob prisegi

Kdor je poznal mišljenje in razpoloženje pripadnikov domobranstva, mu mora biti znano, da ni bila lahka odločitev za vstopanje v oborožene enote pod vrhovnim vodstvom okupatorja. Težave z vestjo so imeli posebno pred prisego. Pregarjala jih

je skrb, ali ne bo prisega pomenila nečastnega povezovanja z narodnim sovražnikom, za kar so brez izjeme imeli nemške zavojvalce, in to ne samo kot naciste. Spraševali so se, ali smejo klicati Boga za pričo in prisegati pri vojaški časti na nekaj, kar bi morda bilo moralno zavrženo ali česar ne bi mislili resno. Predvidevali so tudi neugodne politične učinke: zahodni zavezniki bi prisego razlagali kot sebi sovražno dejanje, domači nasprotniki pa bi jo izrabljali v svoje propagandne namene.

Kljub pomislekom se je prisega izvršila, vendar šele potem, ko je bilo po kritičnih pretresih besedilo prirejeno tako, da je bilo spričo takratnega položaja sprejemljivo glede na osebno prepričanje, skupno narodno čutenje in predvideno politično odmevnost.

Ni pomembno, kdo je dal pobudo za prisego domobranstva. Gotovo je, da jo je izrecno ukazalo nemško vojaško poveljstvo. Slovenska stran je morala sprejeti ukaz; verjetno jo je k temu nagibala tudi težnja, da se v domobrinskih enotah ohranja vojaška tradicija in krepí bojna učinkovitost. Upoštevati je tudi treba, da je okupator vedno gledal na domobranstvo z nezaupanjem, ker je vedel za trdno narodno in demokratično usmerjenost njegovih pripadnikov. Zato je bilo domobranstvo vsak čas v negotovosti in je bilo treba s taktičnimi potezami varovati njegov obstoj in kar najbolj samolastno dejavnost.

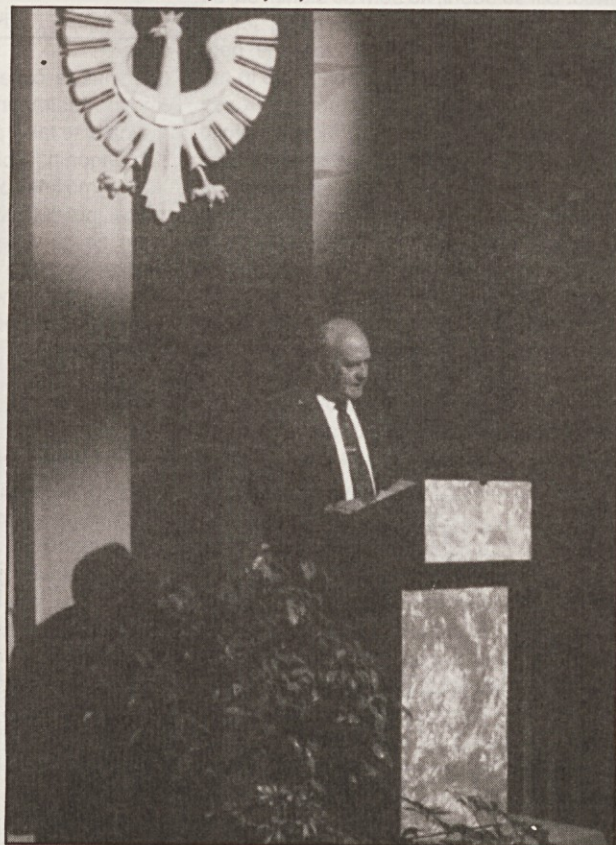
Ukaza o prisegi torej ni bilo mogoče zavrniti, ker bi to pomenilo izzivanje sovražnih sil, ki so bile takrat, vsaj glede na slovenske razmere, še pri vsej moči. Bilo je nevarno, da bo okupator razpusstil domačo varnostno silo ali ji odvzel posebno funkcijo, zaradi katere je bila ustanovljena, to je za odpor proti komunistični

revoluciji in obrambo splošno človeških in narodnih vrednot. Okupator bi lahko domobranstvu odvzel domače poveljstvo celo na najnižjih stopnjah, kar je že večkrat grozilo, ali ga kot „prostovoljske“ oddelke včlenil v svoj vojaški ustroj. S tem bi se moč okupacije še povečala. Slovensko ljudstvo bi ostalo brez učinkovitega varstva pred revolucionarji, ki so ubijali rojake, ker niso sprejemali njihovega pojmovanja človeka in družbe, okupator pa bi zaradi partizanskega nadlegovanja pritisnil na ljudstvo še z večjo silo in z ukrepi povečal splošno trpljenje vsem brez razlike. Domobranci bi pod drugim imenom in za tuje interese umirali na svetovnih bojiščih, tako kot so že trpeli in umirali rojaki iz severnih slovenskih pokrajin. Domobranstvo je torej privločilo v prisego iz moralne nuje pa tudi z zavestjo odgovornosti. Iz nadaljnega bo razvidno, da njegovim pripadnikom sploh ni bilo treba imeti težav z vestjo.

Splošno o prisegi

Prisega je slovesno dejanje, s katerim

Lic. Albin Magister govori na spominski proslavi junakov v nedeljo, 1. junija, v Slovenski hiši.

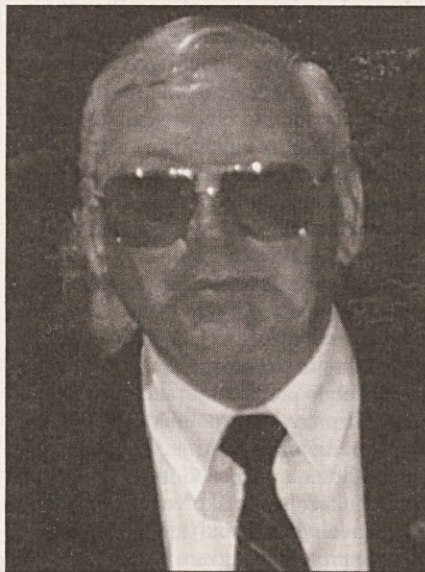
FRANCE KOZINA — rešenec iz roškega brezna

(2)

Nepretrogoma smo bili na delu, tako da so bila tla vedno mokra. Če smo morali na stranišče, nas je spremljala oborožena straža; kdor je šel enkrat, je izgubil željo, da bi to ponovil. Kar naprej so se mešali med nas „obiskovalci“, nas gledali, opazovali in identificirali. Vsakokrat je bil kdo izmed nas odpeljan in se ni več vrnil. Hrana je bila zelo slaba, brez kruha in samo tisti, ki so imeli jedilni pribor, so bili srečni, da so kaj dobili v usta.

7. junij 1945

To jutro so nas zbudili in nagnali iz kape-lice. Razvrstili so nas v skupine po 5. Vsakega so preiskali, nekateri pa so se morali tudi sleči. Med preiskavo so nas udarjali s puškinimi kopiti in jermeni, kot da bi bili živina. Ko so preiskali mene, je kazalo precej slabo. Bili so besni, ko sem se slekel, saj so našli moj molitvenik, v njem pa nekaj denarja. Na zahtevo sem povedal svoje ime, nato se je partizan razkačil. Zgrabil je bič in me začel pretepati, dokler ni obnemogel. Ko so mi ukazali obleči se, nisem mogel najti svojih stvari, tako da sem pograbil, kar sem mogel doseči. Vse to je trajalo še kake 2 do 3 ure. Zgodaj popoldne so nas odgnali na postajo. Vkrkali smo se na vlak, ki je nato odpeljal proti Ljubljani. Na glavni postaji se je vlak ustavil. Skozi špranje v živinskem vagonu smo videli civiliste, ki so nas čakali. Kake četrte ure kasneje je vlak speljal, vendar se je spet ustavil. Most čez Gruberjev prekop pri klavnici je bil porušen. Zapustili smo vlak in po pontonskem mestu prešli na drugo stran,

Franc Kozina v Rogu pod Krenom 26. junija 1994.

kjer nas je čakal drugi vlak. Bili smo zelo močno zastraženi. Ni bilo mogoče pobegniti, ne da bi te takoj pokončali. Vročina v živinskih vagonih je bila neznosna, še posebno, ker nismo imeli pitne vode. Med vožnjo sem začel premišljevat o svoji usodi. Večkrat sem že bil v veliki nevarnosti, saj so me aretirali ter vrgli v ječo že Italijani. Preživel sem grozote koncentracijskega taborišča na otoku Rabu. Sedaj pa je edini izhod zame samo še smrt.

8. junij 1945

se nekaj zatrjuje ali obljublja. Državni funkcionarji prisegajo, da bodo delovali po vesti in zakonih, priče pred sodnikom, da so ali da bodo izpovedovale vse in po resnici, vojaki, da bodo pokorni, zvesti in hrabri. V vseh primerih gre za posebno obliko, s katero se utrdi po zakonu naložena ali že prej oziroma hkrati prostovoljno sprejeta obveza. Državni organ je dolžan delati po vesti in zakonih že s sprejemom službe, priča je dolžna govoriti po resnici, čeprav ni zaprisežena, in vojak je zavezan k izpolnjevanju vojaških dolžnosti že po zakonu

ali s prostovoljnim vstopom v bojno enoto. S prisego kot dejanjem torej ne nastane novo razmerje, temveč se že obstoječe ali hkrati ustanovljeno razmerje utrdi in ima samo postranski pravni, poglavitno pa psihološki učinek pri tistem, ki priseže, in pri javnosti, ki se je predmet prisege dotika. To velja za prisego, ki se daje pri osebni časti, pri domovini in pri vsem, kar je komu drago.

Pri domobranski prisegi pa je treba upoštevati še to, da je bila izrečena v pričo Boga. Z bogoslužnim dejanjem se je utrdila

Okrog polnoči smo prispeli v Kočevje, ob šestih zjutraj pa so odprli vagone. Postrojili so nas ter prešteli. Nato so nas gnali v mesto in nas namestili v prostore gimnazije; ravno tam, kjer je bila nekdaj nameščena 11. četa. Vendar nismo ostali tam, vodili so nas skozi mesto mimo gradu in nas namestili v Trgovskem domu.

Zvezali so nam roke na hrbtu in potem povezali po dva in dva skupaj. Eden od teh, ki so nas vezali, je izjavil, da je to potrebno za našo varnost, da ne bi komu padlo na pamet narediti kakšno „neumnost“, ker nas bodo poslali na sodišče. Kasneje smo bili res pri sodnji. Tam smo čakali kamione, da nas odpeljejo na morišče.

To čakanje ob vprašanjih, kaj bo z nami, je bilo hujše kot sama smrt, ki nas je čakala. Partizani so se nad nami kruto znašali. Kar naprej so nas tolkli z vsem, kar so dobili v roke. Žica, ki je vezala naša zapestja, je rezala kožo do krvi, medtem ko so nas pretepali. Ko so pripeljali kamioni, smo morali tako zvezani nekako splezati nanje, nato pa se vreči na kolena.

Kamioni so vozili mimo gradu čez potok Rinžo proti vasi Željne. Vožnja ni bila dolga, vendar, ko želiš, da bi bilo hitro vsega konec, se že kratka pot zavleče v večnost. Potem so se tovornjaki ustavili, nato še naredili nekaj krogov, najbrž zato, da bi izgubili orientacijo. Partizan nas je vprašal, če vemo, kje smo, pa mu ni nihče odgovoril. Začeli smo moliti, najprej tiho, potem vedno glasneje, tako da nam niti stražarji nismo mogli več braniti. Že smo slišali oddaljene strele pušk in eksplozij. Postajali so močnejši. Kamion se je ustavil; odprli so nam ter ukazali dol. Odvezali so nam obuvala in nam ukazali korakati bosim po na novo nasutem kamenju. Bil sem zadnji pri zupuščanju kamiona. Blizu je stal partizan, ki sem ga poznal (Janez Šega iz Sajeveca pri Ribnici). Ko so se srečali najini pogledi, sem videl, da je zgubil, tako da ni mogel pokazati ne sramu ne zmagošlavja. Ko sem korakal naprej, sem videl na levi in desni

že obstoječa zaveza. S prisego torej ni nastalo nobeno novo razmerje niti se ni obstoječe razširilo. Zato ni pravilna trditev, da je domobranstvo s prisego izgubilo ali oslabilo upravičenost. Če je bil dopusten nastop domobranstva, je bila dopustna tudi njegova prisega.

Pojasnitev tega dejanja je priložnost, da se razkrije, kaj je bil namen domobranstva ter kaj so njegovi pripadniki pri pristopu in ob prisegi mislili in čutili.

Se nadaljuje

nekaj prijateljev, ki so jih mučili in potem gnali proti končnemu kraju usode. Tukaj so stali partizani v vrsti na obeh straneh steze. Imeli so dolge palice, na katerih so bili pritrjeni noži; uporabljali so jih za priganjanje. Bilo je, kot da bi šli skozi peklena vrata.

Skupaj s tovariši smo dospeli do majhne dolinice. Nage so nas začeli porivati proti jami. Ob tej je stal partizan (Karl Francelj, Miklavov iz Jurjevice) in polnil svoj revolver. Zraven njega je stal lesen zaboj z nekaj kosi različnih stvari, ki so jih odvzeli žrtvam. Vprašal me je, od kod sem doma, in mi ukazal, naj se pripognem. Nato je približal revolver moji glavi in sprožil. Začutil sem pritisk okoli glave. Kropla pa me je samo oplazila. Nisem čakal, da bi še enkrat ustrelil. Skočil sem v jamo. Med padcem sem zgrabil vejo mlade bukke, pa se je zlomila. Padel sem na grmado trupel. Začutil sem samo urez na stegnu. Bil sem še živ, vendar sem želel, da bi bil mrtev.

Naenkrat zaslišim iz ozadja glas, ki me je poklical, naj se umaknem s kupa, če ne, bodo padali name drugi in me zasuli. Ali pa me bodo komunisti od vrha ustrelili, če bodo videli, da sem živ. Hitro sem se plazil v smeri, odkoder sem slišal glas. Povedal je, da je Janko Svete iz Rakitne in da je še več živih globlje v jami, kamor sva lezla. V jami je bila seveda popolna tema, vendar sem jih začutil več, ki so sedeli okoli. Vprašal sem, kdo je še živ, in zaslišal glas: „Ali si ti France?“ Pozneje sem zvedel, da je bil Vinko Čampa iz Otavice in bil v jami že pet dni. Vprašal sem ga, če pozna koga drugega, pa se je samo obrnil in utihnil.

Ko sem se malo privadil temi, sem spoznal več drugih, vendar so bili že vsi mrtvi.

V jami je bilo zelo mrzlo, zato sem vzel nekaj obleke od tistih, ki teh stvari ne bodo potrebovali nikoli več. Tako sem se vsaj malo ogrel, z vrha jame pa je kapljala voda, da sem si vsaj nekoliko osvežil usta.

Trupla so kar naprej padala v jamo in sem in tja je kdo ostal živ. Kmalu nas je bilo dvanajst. Ugibali smo, na kakšen način bi se dalo rešiti iz te grobnice, vendar se je to zdelo skoraj nemogoče. Iskali smo, ali je globlje v jami kakšen rov, ki bi nas kam vodil, pa nismo mogli ničesar zaslediti.

9. in 10. junij 1945

Količina trupel se je začela posedati in je skoraj že zaprla dohod v nižji del jame in rov, kamor smo se zatekli. Zjutraj 9.6. se je zopet nadaljevalo s streljanjem, okrog poldneva pa je prenehalo. Splezal sem malo višje, da bi videl, kaj počnejo, ker se mi je tišina

zazdela sumljiva. Nenadoma me je pritisk zraka močne eksplozije vrgel nazaj. Cel zgornji rob brezna se je odtrgal, padel na trupla in jih zasul. Sledila je še ena, močnejša eksplozija, potem pa se je vse umirilo...

Skale, ki so padle na trupla, so jih začele odrivati. Bali smo se, da nas ne bi ta pritisk trupel živih zakopal v rov.

Bukev, po kateri sem grabil, ko sem padel, pa je ostala še na svojem mestu. Ko se je zunaj stemnilo, smo skušali najti izhod. Ure dolgo smo se trudili doseči bukev in po njej splezati ven. Narivali smo si nekaj skal, vendar brez uspeha. Nazadnje, okoli tretje ure zjutraj 10.6., sva poskusila s prijateljem še enkrat. Držal sem ga kvišku, kolikor sem mogel, poizkusil je brezupen skok - kup skal se je odtrgal za njim od roba - on pa je bil zunaj! Jaz sam pa sem bil preveč izmučen, da bi mu mogel slediti. Podrsal sem se nazaj in povedal tovarišem, da je eden že zunaj. Takoj se je še drug poskusil rešiti na isti način, vendar mu ni uspelo. Tudi tretji je poskusil, bil je že čisto na robu, pa je opešal,

toda z mojo pomočjo je le dosegel rob. Tako sta bila rešena dva, takoj nato pa se je zrušilo v jamo spet veliko skal, ki so za vedno odrešile večino ostalih...

Rešenca (Karel Turk iz Loškega Potoka in Janko Svete iz Preserij) sta zunaj premišljevala, kaj storiti - pobegniti ali pomagati še drugim v jami. Ostal pa sem živ samo še jaz. Našla sta dolgo vejo in mi jo pomolila. Dosegel sem jo, zgrabil - in izvlekle sta me ven. Ko sem bil zunaj, nisem imel nobene moči, tako da sem se zgrudil, prijatelja pa sta me priganjala, naj se postavim na noge, in sta mi pri tem pomagala.

Počasi smo se oddaljevali od morišča, nato pa sklenili počivati do jutra, da bi videli, kje smo. Takoj, ko se je zdanilo, smo krenili naprej. Noge smo si ovili s cunjami, ki so ležale okoli jame, potem pa skozi gozd naprej. Cunje, ki smo jih dobili, so bile polne krvi; to je vabilo roje muh, da so nas mučile vso pot. Šli smo skozi požgane vasi in polja kočevskih Nemcev. Vodnjaki so bili še čisti in s pomočjo okrog ležečih posod smo dobili

Prof. Franci Žnidar trobi tišino po položitvi venca z napisom „Našim junakom“.

Foto: Marko Vombergar

dovolj vode, da potešimo žejo. Tudi jagode so se našle in pridno smo jih nabirali.

Popoldne smo dospeli v vasico Stari Log, kjer smo na njivi srečali starčka in ga prosili za vžigalice. Odšel je v hišo in nam jih prinesel. Vendar v nas ni moglo biti zaupanja, zato smo odšli v drugo smer, kot smo mu prej rekli. Nadaljevali smo naš beg in se izgubili, celo na istem mestu smo se spet našli. Zlezli smo v nekakšno stajo in tam prenočili.

12. junij 1945

Ko smo se zjutraj zbudili, smo si spekli nekaj krompirjev, ki nam jih je dal starček. Po tem malem obedu smo krenili proti zahodu. Bili smo zelo utrujeni, mučili so nas krči v nogah - pa kaj to, bili smo živi... „Ali ni življenje krasno, lepo?“ je vzkliknil prijatelj. In iz srca smo se nasmejali. Izogibali smo se hiš in vasic; nikomur nismo zaupali. Ko smo se spet ustavili, smo naredili ogenj in spekli nekaj polžev, katere smo našli med potjo. Vendar smo se počutili vedno slabše, rane in praske so vedno bolj bolele in noge so nam otekle.

Ko smo prispeli v vas Struge, smo se ustavili pri neki družini. Dali so nam jesti in

ponudili prostor za prenočišče, vendar smo odklonili in nadaljevali pot. Noč je bila mrzla. Ko se je zdanilo, smo se spet odpravili naprej in ravno opoldne dosegli vrh Male gore. Od tam smo imeli razgled na vso dolino pred nami. Začeli smo se previdno premikati navzdol. Dolino sem seveda dobro poznal, pot domov bi našel z zavezanimi očmi. Vendar smo počakali, da se zvečeri, in šele v temi prečkali progo, po kateri so nas malo prej peljali v zakol. Po glavni cesti smo prišli do moje domače hiše. Oba prijatelja sta nadaljevala v smeri svojih domov. Doma sem ostal skrit tri leta.

Slišal sem, da so oba moja prijatelja spet prijeli. Enega so odpeljali na isto morišče in ga tam ubili. Drugega pa so ugrabili leto kasneje. Pri preiskavi je izjavil, da je skočil z vlaka in pobegnil. Verjeli so mu in ga izpustili. Pridružil se je delovni brigadi, ki je gradila progo Brčko-Banoviči. Spomladi 1947, ko sem se še vedno skrival, me je obiskal. Dolgo sva se pogovarjala in se spominjala prestanih grozot. To je bilo tudi najino zadnje srečanje.

Leta 1948 sem se napotil v Avstrijo, od tam pa v Kanado, kjer sem srečal nekaj ljudi, ki so me poznali. Ti so mi tudi povedali, da se je moj sorošenelec Janko Svete utopil. Pisal

sem njegovi materi; odgovorila mi je, da je res. Poslala mi je tudi njegovo sliko.

Tri leta mojega skrivanja so bila zelo težka, včasih sem si želel raje smrti. Stalno sem se bal, da me bodo odkrili in tako kaznovali še mojo družino. Ko so izvedeli, da sem pobegnil v Kanado, so jih res preganjali na razne načine.

To sem povedal v spomin mojih mučenih prijateljev domobrancev in v opozorilo tistim, ki še vedno verujejo lažem komunistov.

SOLOVJEVO VIDENJE

Med ruskimi pisatelji je bilo veliko globokih mislecev. Ti so v svojih knjigah obravnavali velika bogoslovna vprašanja, govorili o smislu življenja in reševali najtežje duševne stiske. Med njimi so bili tudi veliki vizionarji. Med največje spada Solovjev.

Antikrist

Znana je njegova zgodba o Antikristu. V duhu gleda čas v prelomnici iz drugega v tretje tisočletje, torej naš čas. Po velikih svetovnih vojnah in morijah nastopi Človek. Zelo je sposoben na vseh področjih. Je dober politik, ekonomist, diplomat, menažer. Človeštvu je dal tisto, po čemer je tako željno hrepnelo: življenjsko blaginjo, visoki standard, dobre prometne zveze. Uspelo mu je celo povezati različne politične sisteme, zmanjšati razlike med severom in jugom. Razumevanje in sodelovanje je zavladovalo med narodi. Ljudje so končno dobili vse tisto, po čemer so hrepneli.

Nekaj pa je bilo, kar je človeštvu še manjkalo. Ljudem je manjkala notranji mir. Ta bi ga šele popolnoma osrečil. Imenitni Človek, v katerem se skriva Antikrist, je hotel ljudem podeliti tudi ta notranji mir. Pri tem duhovnem projektu naj bi mu pomagale vse svetovne religije. Zato pokliče vse njihove predstavnike na veličastno sejo. V sprednjem delu dvorane sedi na vzvišenem prestolu Človek-Antikrist. Pred njim so predstavniki različnih Cerkev in ver. Rimski papež Peter II. v podobi sivolasega starčka, katoliški kardinali, anglikanski škofje, ruski vladiki in menihi, budisti in drugi. Vsem tem predstavnikom začne govoriti o svojem velikem projektu, ki mu ga je uspelo uresničiti in bi ga rad s pomočjo predstavnikov ver še dopolnil. Zlasti naj bi mu pomagali pri graditvi notranjega miru in človekove duhovne sreče. Tisti, ki so za tako sodelovanje, naj zasedejo stole, ki so bili za njegovim prestolom.

Odrski prikaz „Iz naše krvi je šmarnica zrasla, morda celo hrast“ v dvorani Slovenske hiše.

»STATI INU OBSTATI«

(Iz intervjuja z Igorjem Senčarjem)

Kaj je kultura? Kakšno je razmerje med krščanstvom in kulturo?

Težko vprašanje, saj je nad petdeset opredelitev tega pojma. Poleg tega je tu še stara debata med Nemci in Francozi o razmerju med kulturo in civilizacijo. A pustimo to.

Na kratko bi dejal tole: izraz kultura uporabljamo v nasprotju z natura. Natura je vse, kar je neposredno dano: naše prirojene lastnosti in naše naravno okolje. Nasprotno pa je kultura vse, kar človek iz teh naravnih danosti naredi s svojim ustvarjalnim duhom, ko spreminja svoje okolje, družbo in samega sebe. Dejansko sta si skoraj istoznačna latinski izraz „cultura“ in slovenski „vzgoja“.

Pojem kultura je vsaj v zahodni tradiciji bistveno vezan na vrednote. Kulturno je to, kar „pospešuje spopolnjevanje človekove osebe, blagor skupnosti in vse človeške družbe“, kot pravi 2. vatikanski koncil (CS 59,1). Na podlagi vrednot, ki si jih neki narod osvoji in jih razvija, se ustvarja kulturna dediščina, kulturno bogastvo, iz katerega živijo prihodnji rodovi, osmišljajo svoj življenjski nazor in izoblikujejo svojo istovetnost. Pomislimo, kaj v tem smislu pomenijo za nas Prešeren, Slomšek, Cankar, Maister, Jakopič, Balantič in drugi, ki so ustvarjali slovensko kulturno dediščino.

Zastavimo si lahko pomembno vprašanje o odnosu med religijo in kulturo. Tu sta dva konstantna vzorca: bodi da religija eliminira profano kulturo, bodi da profana kultura zasvoji in dejansko izniči religijo. Skrajni primer prvega stališča nam nudita budizem in islam, kjer samostojna profana kultura v resnici ne obstaja. Primer

drugega stališča je komunizem, ki absorbira religijo.

In krščanstvo? Krščanstvo odklanja tako prvo kot drugo stališče. Čeprav - in ker - ostro razlikuje med krščanskim življenjem in kulturnim udejstvovanjem, ne zapada v dualizem, ki zanika vsak odnos med milostjo in svetom, med krščanstvom in kulturo. Krščanstvo priznava profani, sekularni kulturi njeno svojsko vrednost, ne glede na razmerje z religioznimi vrednotami in neodvisno od njih. Priznava relativno avtonomijo naravnih vrednot in jih pospešuje. Vendar jih tudi relativizira, ko jih presoja z vidika edinopotrebne. Zavrača pa skušnjavo, da bi razglasilo svet brez vrednosti, kar bi pomenilo zapasti v gnozo, v dualizem. Kristusa in njegove besede ne ločuje od Očetove besede, ki se razlega v stvarstvu.

Za kulturo modernega sveta je značilna nekakšna dvojnost, vsaj če govorimo o zahodni civilizaciji. Na eni strani je tu tradicija krščanstva, na drugi pa liberalni svet. Kaj menite, kje so korenine tega pojava? Kako gledate na možnost sožitja enih in drugih?

Vprašanje krščanstva in liberalizma, ki je pri nas zopet aktualno, še zdaleč ni lahko, posebno ker je tu nekaj trdovratnih nesporazumov, ki jih nekateri načrtno vzdržujejo.

Kot sem ravnokar poudaril, krščanstvo spoštuje samostojnost zemeljskih stvarnosti, jih ne použije in ne izniči. Ko Bog v Jezusu Kristusu stopi med nas in nam ponudi polnost življenja, in ko človek to ponudbo sprejme v veri, upanju in ljubezni, ga taisti Bog pritegne v svoje območje.

vprašal: zakaj ne pristopijo in ne sodelujejo pri tem vzvišenem projektu, kaj bi vendarle sedaj radi, kaj si želijo. K njemu pristopi neki ruski menih in mu reče: **”Ti ne moreš dati tistega, kar mi potrebujemo. Mi potrebujemo samo Kristusa. Ti pa nam njega ne moreš dati.”** V tistem trenutku je nastal pok, zavohal se je peklenski smrad in imenitni človek, ki se je prikazoval kot veliki diplomat, ekonomist in politik, ni bil nihče drugi kot Antikrist-Satan.

(Iz knjižice *Razmišljanje vaškega župnika*)

S tem pa njegovo življenje in vse zemeljske stvarnosti, ki so z njim povezane, dobijo razsežje absolutnosti, ne da bi izgubile svojo naravno čistost in vrednost. Razmerje med naravnim in božjim življenjem bi moralo biti torej harmonično, skladno, ubrano. Če ne bi bilo greha. A greh je tu in zato so odnosi med naravo in milostjo skaljeni. Grešni človek se v strastnem odporu dviga proti Bogu in njegovemu poseganju v zgodovino, kjer vidi nedopusten vlom, opustošenje in smrtno nevarnost. Liberalizem izhaja iz tega prvinskega odpora in se naježi pred vsakim znamenjem Božje navzočnosti v svetu. Brez razloga. Kajti Bog spoštuje naravne danosti in najprej človekovo avtonomijo.

Liberalcem bi veljalo reči: ta dvojnost je mogoča in dejansko obstaja samo v zahodni, s krščanstvom prežeti civilizaciji. Obstoj avtonomnega profanega področja v evropski zgodovini, vključno z možnostjo laične družbe in celó radikalnega ateizma, je mogoč samo zaradi učlovečenja božjega Sina. „Koncentracija“ božanskega z nekom, ki je hkrati pravi Bog in pravi človek, omogoča namreč prelom z difuzno, vsenavzočo sakralnostjo, ki je značilna za antični poganski svet in za vse religije. Po učlovečenju večne Besede je svet prost bogov in človek resnično avtonomno bitje. Pojav profanega prostora in sekularizacije je mogoč samo tam, kjer se je Bog pojavil v Enem.

Veliko kardinalov, škofov, pravoslavnih vladik, anglikanskih duhovnikov je z veseljem sprejelo ponujeno roko. Končno se je našel nekdo, ki jih vidi in potrebuje, končno niso za v staro šaro. Z zavestjo, da smejo sodelovati pri tem velikem projektu Človeka, so zasedli pripravljena mesta. Na svojem mestu je ostalo le nekaj anglikanskih duhovnikov, ruskih menihov in starček papež Peter II. z vdrtimi in resnobnimi očmi, ki je z veliko zaskrbljenostjo poslušal izvajanje tega Človeka.

Človek-Antikrist jih je začudeno

Ker stvari stoje tako, se lahko vprašamo, če je stališče agresivnega liberalizma, ki bi hotel zabrisati vsako sled Božjega v javnem življenju, dolgoročno vzdržno. Dejansko se je ta liberalizem predal dialektiki, ki vodi v samouničenje. Kajti ni mogoče hkrati izrivati religijo v zasebno sfero in zanikati navzočnost Boga v določenem konkretnem človeku. Mar se s tem ne pospešuje vrnitev povsod pričujoče sakralnosti?

Menim in upam, da utegnejo te misli zblížiti stališča vernih in nevernih glede mirnega in spoštljivega stališča enih in drugih v naši pluralistični družbi. O tem je evropskim narodom spregovoril papež Janez Pavel II. 11. oktobra 1988 pred evropskim parlamentom v Strasbourgu. Njegovo pojmovanje sožitja verjetno marsikoga preseneča.

Papež uvodoma ugotavlja, da so se v moderni dobi na evropskih tleh razvili miselni tokovi, ki razlagajo svet in človeka brez Boga. „Dve viziji stojita nasproti, ki povzročata stalno napetost med vernimi in pristaši agnostičnega ali ateističnega humanizma. Tisti, ki so nekoč osvojili politično in civilno svobodo z rušenjem starega, na religioznem zakonu temelječega reda, le-to vidijo v tem, da religijo izrinejo na rob družbe ali jo celo zatrejo.

Verni pa se nagibajo k misli, da je življenje po veri mogoče samo z vrnitvijo v stari red, ki ga sicer idealizirajo.” Janez Pavel II. pa približe: Nobeno od teh stališč ni pravo. Stališče v preteklost zagledanih vernikov „ni v skladu z evangeljskim sporočilom”. Stališče agresivnih ateistov „ne odgovarja evropskemu geniju”. Papež se hkrati zavzema za „civilno svobodo” in za „popolnoma zagotovljeno versko svobodo”. V taki svobodni družbi „se vera lahko samo okrepi, ko odgovarja na izzive nevere, ateizem pa lahko premeri svoje meje pred izzivom vere”. „To načelo avtentičnega humanizma je moderna Evropa črpala iz krščanskega humusa,” zaključuje papež.

Stvari so jasne. Janez Pavel II. ne sanja o vrnitvi v nekakšen idealizirani, duhovni enotni srednji vek, kot mu to nekateri očitajo. Zavzema se za demokratično družbo, ki bo spoštovala dostojanstvo vsakega človeka in vsem nudila enake možnosti.

O času, v katerem živimo, pravimo, da je to obdobje postmoderne. Ča konca ideologij in metafizike. Kaj bi lahko dejali o tem obdobju? Ali gre res za konec metafizike?

Postmoderna je zelo kompleksen po-

jav, ki hkrati naznanja konec neke dobe, verjetno pa so v njej že kali nečesa novega. Poglejmo.

Postmoderna je najprej volja po prekinutvi z gospodovalno, individualistično, voluntaristično miselnostjo moderne dobe, ki je prevladovala tako na političnem kot na družbenoekonomskem in svetovnonazorskem področju. Hegel, Marx in nasledniki so hoteli vse homogenizirati, mnoštvo zreducirati na eno, zapleteno poenostaviti. Tako je bila v marksizmulenizmu samo ena prava politična linija, samo en pravi družbenoekonomski sistem, samo en pravi, „znanstveni” svetovni nazor. Postmoderna pomeni konec te agresivne misli. Pomeni priznanje posamičnosti, spoštovanje različnosti.

Temeljno za postmoderno je to, kar Jean-François Lyotard imenuje „konec velikih pripovedi” (la fin des grands récits) hegelianizma in marksizma, ki so izgubile vsakršno verodostojnost. Kaj nam preostane? Male pripovedi, veliko različnih malih pripovedi, vsaka s svojim pojmovanjem sveta in življenja. Resnične ali ne, to odslej ni pomembno, kajti človek ne išče več resnice ne nravnih načel. Razum je kot izčrpan in priznava svojo nemoč. Postmoderni človek se ne zanima ne za preteklost ne za prihodnost. Živi sedaj in tu, brez metafizičnega nemira, brez utopij, brez vere, brez ideoloških gotovosti, brez racionalnih temeljev in gre proti neznanemu, ki je končno prosto vsakega smisla. Ta človek je razdrobljen in ciničen, nezaupljiv do vsakega projekta, ki bi bil celosten odgovor na vprašanje bivanja.

Je s tem konec metafizike? Nekateri to trdijo, na primer Habermas, toda lahko se vprašamo, če ne gre tu za neko usodno odvisnost od Zeitgeista, ki sicer tudi dobrim filozofom onemogoča, da bi svojo dobo presojali z zadostnim odmikom. Kako je torej z razumom? Razum ve, da je ustvarjen za vso resnico, za totalno resnico, hkrati pa se zaveda, da te resnice ne more zaobjeti. Novo v postmoderni je to, da razum to svojo omejenost spremeni v hoteno samoomejevanje in celo v samovšečnost. Toda popolnoma relativen in kontingenten razum je contradictio in adiecto, kajti odnos z absolutnim je zapisan v samo njegovo bistvo. Razum, ki se zapira pred totalno resnico, ne ravna v skladu s svojim bistvom. Zato po mojem govorjenju o koncu metafizike nima smisla. Je samo časovno obarvano besedičenje.

Vendar ima postmoderna še drug obraz,

Učiteljstvo šole France Balantič iz San Justa ob postavitvi in blagoslovitvi šolskega zvonca. - Foto: Marko Vombergar

Kompromisi so sprejemljivi samo v svobodi

ANTON STRES

Zadnje ugotovitve Ustavnega sodišča, da bi bil večji del predvidenega referendumskega vprašanja o vračanju zemljiških posesti in gozdov protiustaven, ni mogla presenetiti ljudi, ki imajo vsaj nekaj čuta za tista ustavnopravna načela, na katerih je zgrajena sodobna demokratična država. Samo človek, ki mu pravnega reda ni mar, ali pa nekdo, ki mu sovraštvo do Cerkve jemlje razumnost in treznost, je lahko mislil, da bodo ustavni sodniki razsodili drugače. Že s tem, ko so se poslanci večinsko odločili, da najprej dajo referendumsko vprašanje v presojo ustavnim sodnikom, so jasno pokazali, da dvomijo o pravičnosti in ustavnosti predlaganega referenduma. In tudi če poslanci tega ne bi storili, ampak bi glasovali za to, da referendum bo, državljani pa odgovorili tako, kot so organizatorji referenduma pričakovali, bi ustavno sodišče moglo in moralo razveljaviti tak zakon.

Odkar obstajajo demokratične državne ureditve, z njimi pa načelo, da ima večina državljanov odločilno besedo in oblast, se zastavlja vprašanje: Kdo pa jamči, da je tisto, kar zastopa večina, res pošteno in prav? V zgodovini ne manjka primerov, ko je večina državljanov zagovarjala vlade in zakone, ki so bili očitno krivični. Spomnimo se nacističnega režima, pomislimo pa tudi na vse narodnost-

pozitiven in obetajoč. Tu so nova, splošno sprejeta, čeprav ne vselej spoštovana stališča pred vprašanji, ki jih zastavlja sodobni svet: zavzetost za mir, nauk o nenasilju, spoštovanje drugih, tudi manjšinskih kultur, boj za legitimne pravice žensk v družbi, ekološka skrb in odgovornost za naravo, novo pojmovanje človekovih pravic, ki obvezujejo kot dolžnosti itd. Če se vse te globoke težnje sodobnega človeštva uveljavijo, si lahko obe-tamo lepše čase, kot smo jih živeli v dobi moderne.

Konec moderne pa na družbenopolitičnem področju nakazuje konec komunizma.

ne in verske manjšine po svetu, ki trpijo očitno krivico, čeprav jih tlači večina. Večina sama po sebi še ni poroštvo za pravičnost. Večinska odločitev ni nujno najbolj modra, strokovno utemeljena in tudi ne pravična. Gotovo je res, da „več glav več ve“ in je na tem prepričanju tudi zgrajeno načelo večine. Toda to pravilo ne drži nujno in ne vedno.

Kako se pozna padec komunizma v svetu? Zdi se, da je intelektuallec nekako na hitro opravil s komunizmom. Ali bi ne bilo normalno, da bi se človek po padcu komunizma spraševal, kaj se je zgodilo, kaj je komunizem bil?

Ta molk je res zgovoren. Verjetno so ti ljudje danes v veliki zadregi, morda imajo celo slabo vest, saj so skozi desetletja ljubimkali s tako perversnim režimom, kot jih je bilo malo v zgodovini, če je bil sploh kakšen. Širili so njegovo plosko ideologijo z vso avtoriteto partijske moči. Kaj si danes mislijo? Kako sodijo o letih, ko so svoje najboljše intelektualne sposo-

V času minulega komunističnega totalitarnega režima ustava in pravni red nista imela nobene veljave. Odločilna je bila volja partije in njej so se prilagajale ustave. Zato so jih kar naprej menjavali. Partija pa je od časa do časa nahujkala tako imenovane „ljudske množice“ in organizirala kako zborovanje ali miting, da so ljudje pod večjim ali manjšim pritiskom, z večjo ali manjšo vednostjo, za kaj sploh gre, vpili v podporo njenim sklepom in se je to imenovalo „volja ljudstva“. Koliko zločinov in krivic se je v novejši zgodovini po francoski revoluciji zgodilo v imenu „volje ljudstva“! Noben tiran si verjetno ni v svojem imenu privoščil tolikih grozodejstev kakor tisti, ki so se skrivali za „ljudskimi množicami“.

Nekaj podobnega so si zamislili snovalci zadnjega referenduma, ki se jim očitno toži po časih, ko so lahko - vsaj bolj kot danes - manipulirali z „voljo ljudstva“. Toda pozabili so na zelo preprosto dejstvo: demokracija ni samovolja, tudi če gre za samovoljo večine. Večina, pa čeprav je večina, si ne more privoščiti čisto vsega. Prav zato, da bi preprečili vse najhujše zlorabe, ki si jih lahko privoščijo večina, si državljani demokratičnih držav dajo ustavo. V njej je zapisanih nekaj temeljnih pravil in načel, ki jih tudi večina ne more nikoli poteptati zaradi njene trenutne koristi. In nad tem bedi Ustavno sodišče.

Mitingaštvo, ki so si ga zaželeli oboževalci starih časov, ima nujnega spremljevalca, brez katerega ne more uspeti. To je gonja po javnih glasilih, hujskaštvo, razširjanje laži in polresnic in sejanje sovraštva. Katoliška Cerkev je v tem pogledu v zadnjih letih izrazil primer, kaj se pravi biti predmet gonje. Samo ob takem stanju na področju javnih glasil, kakršno

bnosti posvetili prisvajanju, poglobljanju, širjenju te bedne misli? Bog ve. Oni namreč molčijo.

Vsekakor je padec komunizma epohalen dogodek. Marksizem kot zemeljski mesijanizem sodi v preteklost, je dokončno presežen in ni verjetno, da bi se kaj takega spet kmalu pojavilo.

Ta dogodek bi moral normalno prives-ti do katarze politične misli, toda bojim se, da ga mnogi ne doživljajo v tej perspektivi. Tako je nevarnost, da gremo v obdobje velikih razočaranj, ki bodo nadomestila velika pričakovanja. Čas razočaranja pa je tudi čas tesnobe, cinizma, vrtoglavice pred ničem.

je pri nas, bi lahko - četudi očitno krivičen in neustaven - referendum uspel. Samo to, da ta možnost realno obstaja - in obstaja, ker bi drugače ne skušali organizirati - pove vse o stopnji naše demokracije, o naši zrelosti, predvsem pa o kvaliteti pretežnega dela javnih glasil. Največ pa to pove o tistih novinarjih, ki so to gonjo uprizarjali in ki si sedaj drznejo celo ustavnim sodnikom očitati, da so pristranski. Kakor da tistih nekaj več kot 50.000 ljudi, ki so podpisali zahtevo po referendumu, ne more biti pristranskih, posebno še, če pomislimo, da je bilo za doseg tega števila več kot dovolj, če je nekdanja komunistična partija s svojimi satelitskimi organizacijami mobilizirala svoje člane.

Za našo mlado demokracijo, ki si želi celo v evropsko demokratično družino, je že samo dejstvo, da je moralo ustavno sodišče preprečiti neustaven referendum, dovolj žalostno spričevalo. Pač pa je s tem vzpostavljeno tisto stanje pravičnosti, ki edino omogoča, da se lahko Cerkev kot svoboden in enakovreden sobesednik pogovarja o ustrezni rešitvi svojih nerešenih gmotnih vprašanj in svobodno privoli v potrebne kompromise in sporazume. Svojo pripravljenost za to je vodstvo Cerkve že velikokrat potrdilo. S tem bo pa tudi najbolj učinkovito zamašilo usta hujšakem sovraštva proti njej.

SV. JOAHIM IN ANA

26. julija

FRANCI PETRIČ

Marijini starši so med svetniki, ki jih zelo pogosto najdemo uporabljene po cerkvah, posebno tistih, posvečenih njej sami, pa tudi drugim svetnikom in svetnicam, h katerim so romali družinski očetje in matere. O Marijinih starših Ani in Joahimu, tako kakor o Marijinem otroštvu, iz Svetega pisma ne izvemo nič. Bolj zgovorni so spisi, ki so nastali sto in več let po Jezusovi smrti. Če je bilo namreč v prvem stoletju krščanstva v ospredju Jezusovo oznanilo, njegova smrt in vstajenje, pa je kasneje začelo kristjane zanimati tudi njegovo poreklo in številne podrobnosti, povezane z njegovim življenjem in njegovimi sorodniki.

O Joahimu in Ani pripoveduje Jakobov apokrifni (nepravi) evangelij, ki je nastal okoli leta 150 po Kristusovem rojstvu. Vsebina starih pripovedi o njunem življenju bi se dala strniti v nekaj osnovnih dejstev: Joahim in Ana sta bila iz Davidovega rodu. Kmalu po poroki sta razdelila imetje. Živela sta bogaboječe in pravično. Vztrajno sta molila, naj Bog blagoslovi njun zakon z otrokom. Otroka, ki bi se jima rodil, sta že vnaprej posvetila Bogu. Rodila

se jima je Marija, ki je postala božja Mati. Sporočilo te pripovedi močno spominja na starozavezno Ano, Samuelovo mater, ki prav tako ni mogla imeti otrok in je po posebni božji milosti dobila sina. Pripoved, ki je najbolj znana pri nas, dodaja, da sta Ana in Joahim imela Marijo tri leta pri sebi, nato pa sta jo, ker je bila posvečena Bogu, izročila v varstvo duhovnikov jeruzalemskega templja.

Češčenje sv. Ane in Joahima je na Vzhodu znano že v 6. stoletju, na Zahodu pa smo dobili njuna godova šele na začetku 16. stoletja. Do reforme koledarja po drugem vatikanskem koncilu sta bila njuna godova ločena: sv. Ana je godovala 26. julija, sv. Joahim pa 16. avgusta. Po novem pa imata god skupaj. Spominjali so se ju tudi na praznik Marijinega darovanja v templju, sicer pa je sv. Ana postala simbol materinstva, Joahim pa simbol očetovstva, zato sta priprošnjaka in zavetnika mater in očetov.

Ano in Joahima so zelo radi uporabljali umetniki. Posebno znan je motiv sv. Ane „Samotretje“, kjer je upodobljena skupaj s hčerjo Marijo in z Jezusom. Pri nas na Slovenskem sta znani tudi upodobitvi v božjepotni cerkvi sv. Ane v Tunjicah pri Kamniku in pri sv. Ani na Teharjah, srečamo pa jo seveda tudi drugje. Večkrat je sv. Ana upodobljena, kako uči Marijo brati. Znana je Metzingerjeva slika iz božjepotne

cerkve sv. Ane na Mali gori nad Ribnico, ali pa kip sv. Ane iz njene božjepotne cerkve na Ledinicah pri Žireh. Tudi sicer je slovenska zemlja zelo bogata s cerkvami in božjimi potmi sv. Ane: v ljubljanski nadškofiji ima pet župnijskih cerkva, med njimi božjepotno v Tunjicah, ki jo je v spomin na svojo mater zgradil Peter Pavel Glavar. V mariborski škofiji so Jezusovi babici posvečene tri župnijske cerkve; posebno znana je Sv. Ana v Slovenskih goricah. Tudi v koprski škofiji ima sv. Ana tri župnijske cerkve, med njimi najbolj znano in največje v Cerknem. Poleg teh pa je v ljubljanski škofiji še 22, v mariborski šestnajst in v koprski sedem podružničnih cerkva sv. Ane. Povsod v njih se časti tudi sv. Joahima, ki pa ima v Sloveniji sicer le eno „svojo“ cerkev: podružnično v Jasenu pri Ilirski Bistrici. Sv. Joahima ponavadi upodablajo kot starčka s košaro in dvema goloboma, ki ju je prinesel v svetišče, in s palico.

Slovesna maša na žegnanju pri Mariji Pomagaj v nedeljo, 25. maja. - Foto: Marko Vombergar

IZ ŽIVLJENJA CERKVE V SLOVENIJI

Napoved sinode Cerkve na Slovenskem

Člani Slovenske škofovske konferen-
ce, zbrani na svoji redni seji in na srečanju
z zvezo višjih redovnih predstavnikov in
predstojnic v Celju 26. maja, ob navzoč-
nosti apostolskega nuncija msgr. Edmonda
Farhata, so uradno najavili sinodo Cerkve
na Slovenskem pred letom 2000 z geslom
„Izberi življenje“.

Cerkev na Slovenskem si je že od 2.
vatikanskega koncila dalje prizadevala za
takšno sinodo. V zadnjih letih so bili v vseh
treh slovenskih škofijah pastoralni ali ško-
fijski zbori, ki so bili že priprava na slo-
vensko sinodo.

Novomašniki v Sloveniji v letu 1997

Iz koprške škofije: Jožef Koren, župni-
ja Vipava, in Zoran Zornik, župnija Bovec.

Iz ljubljanske nadškofije: Janez Avse-
nik, Šmartno pod Šmarno goro; Kancijan
Čizman, Ljubljana - Ježica; Roman Glo-
bokar, Trebnje; Simon Lorber, Železniki;
Igor Luzar, Novo mesto - Sv. Lenart; Boštjan
Modic, Brezovica; Božidar Ogrinc, Polhov
Gradec; Tone Prijatelj, Dobropolje - Vi-
dem; Zdravko Žagar, Cerklje na Gorenjs-
kem.

Iz mariborske škofije: Srečko Fras,
Veržej; Slavko Haložan, Sv. Ozbalt, Ptuj;
Alojzij Kačičnik, Dramlje; Viljem Kaučič,
Gornja Radgona; Aleksander Koren, Sv.
Marjeta, Pesnica; Dušan Egidi, Kubot, Žreče;
Vladko Leskovar, Slovenske Konjice; Mar-
ko Leva, Laporje; Jože Lipovšek, Vojnik;
Damjan Ratajc, Sladka gora; Jože Škofič,
Sv. Barbara v Slovenskih goricah; Jože
Vogrinc, Sv. Jakob v Slovenskih goricah.

Iz redovnih skupnosti: salezijanca Jo-
žef Krmc, Šentrupert na Dolenjskem, in Rudi
Tisel (Planina pri Sevnici); jezuita Jože
Poljanšek, Sela pri Kamniku, in Tone Vake,
Marija Snežna; minorita Vito Muhič, Hajdi-
na, in Janez Ferlež, Sv. Anton - Stoperce;
kapucin Vladimir Kolenko, Ptuj - sv. Ožbalt;
franciškan Simon Peter Berlec, Ljubljana
Vič; lazarist Janez Cerar, Radomlje.

Mašniška posvečenja so bila na praznik
sv. apostolov Petra in Pavla, v nedeljo, 29.
junija.

Jubileji mašniških posvečenj v letu 1997

Koprška škofija: *biseromašnik:* Her-
menegild Srebrnič, župnik v pokoju, So-
lkan (29.6.); *zlatomašnik:* Alojz Skvarč,
župnik v pokoju, Temnica (22.8.) in msgr.
Anton Štrancar, župnik, Podnanos (5.4.)

Ljubljanska nadškofija: *biseromašni-
ki:* dr. Ludovik Bartelj, župnik, Dole pri
Litiji (4.7); msgr. Janez Mohar, Čile (4.7.)
in Jožef Snoj, župnik v pokoju, Ljubljana
(4.7.); *zlatomašniki:* Anton Golob, župnik,
Dobrava (10.8.), Alojzij Groznik, župnik v
pokoju (19.1.), Alojzij Ilc, Brazil (13.7.),
Bogomir Hren, župnik, Struge (10.8.), Šte-
fan Novak, Argentina (29.6.) in msgr. Zdra-
vko Reven, Ljubljana (29.6.).

Mariborska škofija: *biseromašniki:*
prelat dr. Viktor Frangeš, stolni dekan,
Maribor (4.7.), čast. kanonik Jaroslav Kot-
nik, Ravne na Koroškem (4.7.) in Alojzij
Kovačič, župnik v pokoju, Maribor (4.7.);
zlatomašnik: prelat Ignacij Črtnik, izsel-
jenski duhovnik, Francija.

Redovni duhovniki: *biseromašnika:*
Jože Časl, lazarist, Kanada (19.3.) in Jakob
Žalar, salezijanec, Trstenik (4.7.); *zlatomašniki:*
Jože Jakše, salezijanec, Avstrija
(29.6.), Janez Petek, lazarist, Argentina
(9.11.), Rafael Sešek, frančiškan, ZDA
(20.12.), dr. Bernard Slovša, cistercijan,
Italija (23.3.), Vendelin Špendov,
franciškan, ZDA (20.12.), Lojze Štrumbe-
lj, jezuit, Ljubljana (22.8.) in Tone Zrnec,
lazarist, Kanada (9.11.).

VERSKA STATISTIKA CERKVE NA SLOVENSKEM

Stanje v ljubljanski nadškofiji

1. Nadškofija je imela 1. januarja 1997
škofijskih duhovnikov: pod neposredno
jurisdikcijo nadškofa 377 (lani 370); v tu-
jini: inkardiniranih 47 (lani 50), ekskardi-
niranih 23 (lani 24); skupaj 447 (lani 444).
Dodatno je imela na svojem ozemlju še:
redovnih duhovnikov 178 (lani 171); ško-
fijskih duhovnikov iz drugih škofij 14;
skupaj 192 (lani 185). Povprečna starost:
55 let.

2. Posvečenja v letu 1996: V mašnike
je bilo posvečenih 8 škofijskih duhovnikov
in 5 v nadškofiji rojenih redovnikov.

3. Bogoslovci. V ljubljanskem
semenišču je bilo 1. januarja 1997 47 ljub-
ljanskih škofijskih bogoslovcev. Od 1. do 6.
letnika so razporejeni takole: 8 + 7 + 10 +
7 + 7 + 8 = 47. V Rimu so 3 bogoslovci in

1 na civilnem služenju vojaškega roka;
vseh skupaj je 51 bogoslovcev.

4. Malo semenišče. V malem semenišču
v Vipavi sta 2 gojenca.

5. Umrli duhovniki v letu 1996: Lani
so umrli 4 inkardinirani škofijski duhovni-
ki, od teh 3 v tujini: Ciril Lavrič (77 let),
msgr. Vinko Žakelj (78), Janez Habjan
(79) in doma Alojz Kepic (44). V tujini sta
umrla 2 ekskardinirana duhovnika: Boži-
dar Pečnik (75) in msgr. Martin Starc (89).
V nadškofiji je umrl tudi 1 redovnik, p.
Bogumil Remec DJ (90).

6. Župnije. Nadškofija ima 304 župnij
(+ bolniška), razdeljene na 6 arhidiakona-
tov in 23 dekanij.

Koprška škofija

1. Duhovniki. 1. januarja 1997 je bilo
v škofiji inkardiniranih 177 duhovnikov:
132 v dušnem pastirstvu, 17 upokojenih, 6
med izseljenci, zdomci in v zamejstvu, 5 na
škofiji, 5 v ljubljanski nadškofiji, 4 v ma-
lem semenišču v Vipavi, 3 v misijonih, 3 na
Ognjišču v Kopru in 2 v Rimu. Povprečna
starost: 54 let. Lani so bili posvečeni 3
duhovniki.

2. Redovniki in redovnice. V škofiji
je 24 redovnikov: 11 frančiškanov, 4 kapu-
cini, 4 lazaristi, 2 minorita in 3 salezijanci.
Redovnic je 85: 4 Marijine sestre, 19 notre-
damk, 5 šolskih sester, 53 usmiljenk in 4
uršulinke.

3. Bogoslovci in semeniščniki. Škofija
ima 13 bogoslovcev: 1 v 1. letniku, 2 v
drugem, 4 v tretjem, 2 v četrtem, 2 v petem
in 2 v šestem; v malem semenišču je 9
gojencev.

4. Umrli duhovniki v letu 1996: Karel
Klinton (90), Alojz Ličen (81), Milan Pe-
ternelj (51), dr. Anton Požar (84), Mirko
Valentič (77) in dr. Alojz Vetrih (70).

Mariborska škofija

1. Duhovnikov je 319; redovnikov 84.
2. V letu 1996 je umrlo 10 škofijskih
duhovnikov: Friderik Ornik, Pankracij Po-
teko, Rudolf Ropas, Marjan Rozman, An-
ton Šaruga, dr. Anton Trstenjak, Jožef Ur-
banek, Ivan Vodeb st., Simon Vrhovšek,
Alojz Žalar in 2 redovna: Matej Korenjak
OFM Conv. in Stanko Lipovšek CM.

PRED 200 LETI

se je rodil

FRIDERIK BARAGA

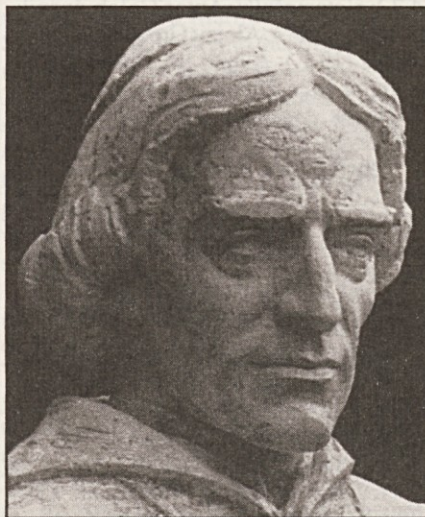
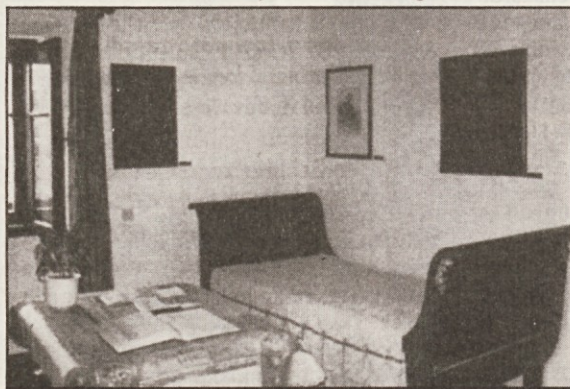
SILVESTER ČUK

Na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija 1797, se je v gradiču Mala vas na griču med Trebnjem in Dobrničem rodil Friderik Baraga, eden največjih sinov slovenskega naroda. V svojem življenju je vedno hodil „za višjim klicem“: odpovedal se je karieri pravnika in položaju graščaka ter je izbral duhovniški poklic; kmalu je začutil, da Bog od njega pričakuje več, zato se je odločil za misijonsko delo med ameriški Indijanci. Med njimi je deloval z vneto dobrega pastirja, ki ga je vodila tudi doma, kjer pa je zaradi hladnega janzenističnega duha med duhovščino doživljal veliko nasprotovanj. Iz domovine je odšel brez zagrenjenosti, v srcu je do nje ohranil vso ljubezen. Kot misijonar se je odlikoval po junaški odpovedi: zadovoljen je bil z najnujnejšim za življenje in delo. Ko je postal škof, si je v skladu s tem prepričanjem izbral geslo „Unum necessarium“ (Eno je potrebno - namreč: delati za božje kraljestvo, drugo nam je zagotovljeno).

LETA MLADOSTI NA DVEH GRADOVIH

Gradič Mala vas, namenjen predvsem za jesenski lov na zajce in lisice, so turjaški grofje leta 1752 prodali družini Jenčič, ki ga je že več rodov oskrbovala. Marija Katarina Jožefa Jenčič, mati Friderika Baraga, je bila dedinja gradiča, ko se

Soba, v kateri se je Friderik Baraga rodil.

France Ahčin: FRIDERIK BARAGA

je z njo 16. maja 1792 poročil vdovec Janez Nepomuk Baraga, doma iz Cerknice. On je imel 35, ona pa 33 let. V zakonu se jima je rodilo pet otrok: živa je ostala šele tretjerojenka Amalija (1795). Z veseljem sta sprejela sina, ki se jima je rodil 29. junija 1797 in je še isti dan pri krstu v župnijski cerkvi v Dobrničju dobil ime Friderik Irenej, vendar se je on vedno podpisoval samo s prvim imenom. Sredi junija 1799 je bil oče Janez Baraga gradič Mala vas prodal in kupil bolj gospodski grad Trebnje. Tam se je družina obogatila še s hčerko Antonijo, rojeno leta 1803. Na trebanjskem gradu, ki je danes povsem zapuščen, je Baraga preživel sedem let najlepše mladosti. Ob domačem učitelju, ki so mu ga najeli, se je uvajal v skrivnostni svet črk in števil. Ko je odšel v šole v Ljubljano, se je rad vračal na počitnice v domači grad, ki pa je zanj izgubil ves čar, ko sta mu umrla najprej mati (1808) in nato še oče (1812). Kot moški potomec

je bil zakoniti lastnik gradu. Preden je vstopil v ljubljansko bogoslovje, pa ga je prodal svojemu svaku - dejansko ga je podaril, saj je bil grad močno zadolžen.

S PRAVNE FAKULTETE NA DUNAJU V LJUBLJANSKO BOGOSLOVJE

Leta 1806 je šel Friderik Baraga v ljubljanske šole: najprej na normalko, nato v gimnazijo. Prva leta je stanoval pri stricu, materinem bratu, ki je bil predstojnik cestne službe za vso Kranjsko deželo. Ko je ta odšel v Zagreb, je Friderika sprejel v svojo hišo in družino dr. Jurij Dolinar, profesor cerkvenega prava in cerkvene zgodovine na ljubljanskem bogoslovnem oddelku liceja, njegov birnanski boter. Dolinar je imel sina Janeza in hčerko Anico, ki je veljala za Baragovo zaročenko. Ko je Baraga končal srednjo šolo v Ljubljani, mu je bilo 19 let. Bil je dedič trebanjske graščine, vendar premal, da bi mogel prevzeti gospodarstvo. Po Dolinarjevem nasvetu se je odločil za pravni študij in jeseni leta 1816 se je odpravil na Dunaj. Bil je vesten študent; poleg stroke se je učil vsega, kar bi mu moglo koristiti v življenju, posebno tuje jezike. Študij prava je dokončal poleti 1821. Med študijem se je zgodilo nekaj, kar je preusmerilo njegovo življenje: srečal se je s svetniškim redovnikom Klemenom Dvoržakom (Hofbauerjem), ob katerem je vzklil in dozorel njegov duhovniški poklic. Na vernih duš dan, 2. novembra 1821, je vstopil v ljubljansko bogoslovje in 23. septembra 1823 je bil posvečen v duhovnika. Novo mašo je daroval takoj

Župnijska cerkev v Dobrničju, kjer je bil krščen.

Baragova rojstna hiša - gradič Mala vas spada v zaselek Knežja vas v župnijo Dobrnič.

drugo jutro ob pol petih pri oltarju sv. Rešnjega telesa v ljubljanski stolnici. Čez eno leto je končal bogoslovni študij in škof Wolf ga je imenoval za kaplana v Šmartinu pri Kranju, kjer se je ljudem hitro priljubil kot odličen pridigar in zelo razumevajoč spovednik.

DOBRI PASTIR V MRZLEM VETRU JANZENIZMA

„Pri nas je vedno porciunkula,” so se hvalili Šmartinci, ker je Baraga ure in ure spovedoval. Tako pri spovedi kot pri pridigah je poudarjal predvsem neskončno usmiljenje nebeškega Očeta do grešnikov. Duhovniki, prepojeni z janzenizmom, ki je poudarjal božjo pravičnost, so Baraga tožarili na škofiji. Konec maja 1828 je bil prestavljen za tretjega kaplana v Metliko. Tudi Metličanom je pridigal o usmiljeni božji ljubezni do človeka. Zato si je prizadeval, da bi jih opogumil hoditi k spovedi. Ob glavnem oltarju je napravil spovednico in kmalu je bila tam dolga vrsta. Duha spokornosti najbolj spodbuja premišljevanje Jezusovega trpljenja, zato je za metliško cerkev naročil podobe križev-

Grad Trebnje, domačija Baragovega otroštva.

ga pota, ki jih je v cerkvi sam obešal. Zaradi križevga pota je Baraga prišel v spor z župnikom Dergancem, ki je bil jožefinskega duha in nasproten takim pobožnostim. Še težje je bilo, ker so bili ljudje Baragu hvaležni in vdani. Baraga je vedel, da bo v škofiji še dolgo vladalo hladno jožefinsko in janzenistično ozračje, s katerim se ne bo mogel nikoli sprijazniti, zato je prisluhnil svojemu notranjemu klicu, ki ga je

spremljal že nekaj časa, prebudilo pa ga je iz Amerike prejeto pismo, ki je vpilo na pomoč: dela je veliko, delavcev pa malo - to je veljalo predvsem za mlado župnijo Cincinnati, kjer je ob številnih priseljencih iz Evrope živelo še veliko prvotnih naseljencev - Indijancev. Baraga je želel iti tja; škof Wolf mu je dal odpustnico, škof iz Cincinnatija pa je komaj čakal, da pride.

MISIJONAR MED INDIJANCI OB VELIKIH JEZERIH

Friderik Baraga je bil prvi misijonar, ki ga je podpirala dunajska misijonska družba, imenovana Leopoldina ustanova. Domovino je zapustil konec oktobra 1830, v Cincinnati pa je prispel 18. januarja 1831. Do spomladi je deloval v mestu, 28. maja pa je v spremstvu škofa Fenwicka prišel na svojo prvo misijonsko postojanko - v indijansko naselje Krivo drevo (francosko Arbre Croche). Indijanski Otavci so se tam naselili leta 1740 in kmalu so prišli k njim misijonarji, francoski jezuiti. Otavci so kmalu spredvideli, da jim bo krščanstvo prineslo varnost in lepšo prihodnost. Pred Baragom je tam misijonaril Francoz Dejean, ki je v Krivem drevu postavil cerkev in začel s šolo. Že dan po prihodu je Baraga začel pisati krstno knjigo. Indijanci so ga brž vzljubili kot očeta. Sestavil jim je cerkveni red, ki so se ga radi držali. Zelo se je zavzel za šolo, sklenil je tudi, da Otavcem napiše molitvenik, ker Dejeanovega niso razumeli. O svojem delu je pisal v domovino in tam so Baragova pisma

naredila veliko dobrega. V pismih svoje Indijance hvali kot dobre kristjane. Ko se je Michigansko jezero rešilo ledu, je Baraga s čolnom obiskal dve indijanski naselbini: Bobrov otok in Manistik in v obeh je bil prisrčno sprejet. Proti koncu poletja je šel v Detroit, kamor je nesel tiskati svoj otavski molitvenik, ki ima naslov Otava Anamie-Misinaigan. Izšel je z letnico 1832 in ima 207 strani; več kot molitev je v njem pesmi, ker Indijanci zelo radi pojejo.

BOJ PROTI PIJANČEVANJU OB VELIKI REKI

Na prvi jesenski dan leta 1833 je šel v novi misijon k Veliki reki ob jugovzhodni obali Michiganskega jezera. Prebivalci kraja so se razdelili na tri skupine; eni so ga bili veseli, drugi so neodločno molčali, tretji, nahujskani od protestantskega pasttorja, pa so nasprotovali Baragovim načr-

V tej hiši pri ljubljanskem magistratu so živeli Dolinarjevi in pri njih je Baraga stanoval v dijaških letih.

Oltar sv. Rešnjega telesa v ljubljanski stolnici - Baragov novomašni oltar.

„Mogočna župnijska cerkev v Šmartinu. Kot kaplan v Šmartinu je Baraga sestavljal molitvenik Dušna paša.

pride pomagat. V dolgi in ostri zimi 1835/36 je napisal kar pet knjig: tri indijanske (med njimi čipevski molitvenik), eno slovensko in eno nemško (Zgodovina, značaj, šege in navade ameriških Indijancev).

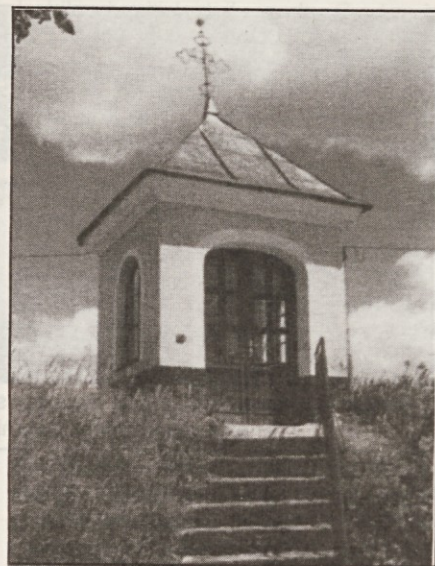
MIRNA LETA DELA PO PRVEM OBISKU DOMOVINE

Baraga je imel veliko načrtov, pa zelo malo sredstev, zato se je odločil za potovanje v Evropo in obisk domovine, da bi osebno potkal na srca dobrotnikov. To potovanje je trajalo več kot eno leto (od 29. septembra 1836 do 8. oktobra 1837), v domovini je bil skoraj ves april. Ob krstnem kamnu v Dobrniču je celo uro kleče molil in se zahvaljeval za milost svetega krsta. Ustavil se je v Šmartinu in v Metliki. Nabral je kar veliko darov. Tudi sestro Antonijo je pregovoril, da je šla z njim, vendar je ob njem vztrajala le eno leto. Po vrnitvi v La Pointe je Baraga prezidal in opremil cerkev, večina Indijancev je bila krščena in dobro poučena, zato se je zanj začelo življenje, ki je bilo bolj podobno življenju ameriškega župnika kakor pa misijonarja. Kmalu si je zaželel novega poganškega misijona in jeseni se je preselil proti vzhodu, v L' Anse (23. oktobra 1843), kjer je preživel deset let, polnih dela in truda, pa tudi najlepših sadov. Po zgledu paragvajskih jezuitov s konca 16. stoletja je Baraga tukaj ustanovil ločeno naselbino za Indijance, ki jih je učil kmetovanja in raznih obrti. Po letu 1844, ko so tod odkrili bogata ležišča bakra, je bil Baraga tudi dušni pastir rudarjev, ki so se trumoma priseljevali. V teh letih se je lotil zahtevnega učenjaškega dela: slovnice čipevskega jezika, ki je izšla leta 1850 in ima 576 strani. Leta 1853 pa je „z velikim trudom“ dokončal

svoj slovar čipevskega jezika (622) in tri mesece je moral voditi in popravljati tisk. Čakale pa so ga še bolj odgovorne naloge.

APOSTOLSKI VIKAR IN „ŠKOF GORNJEGA MICHIGANA“

Ameriški škofje, zbrani na prvem pokrajinskem cerkvenem zboru v Baltimoru, so 9. maja 1852

„Baragova kapelica“, kjer so se jokajoči Metličani poslovili od Baraga.

prosili papeža, naj v Združenih državah ustanovi devet novih župnij in dva apostolska vikariata, ki bi ju vodila posvečena škofa. Za apostolskega vikarja v Gornjem Michiganu je bil predlagan Friderik Baraga in 1. novembra 1853 je v Cincinnatiju prejel škofovsko posvečenje. Izbral si je škofovsko geslo: „Unum est necessarium“ (Eno je potrebno) in zelo pomenljiv grb. Takoj po posvečenju je drugič potoval v Evropo (1854), da bi za delo v svojem vikariatu pridobil čim več duhovnikov. Nekaj jih je privabil tudi v domovini, kjer se je mudil od 26. januarja do 28. marca. Ko se je vrnil iz Evrope, se je odpravil na prvo škofijsko vizitacijo, ki pa je bila bolj podobna misijonskemu potovanju. 23. aprila 1857 je postal redni škof s sedežem v Sault Ste. Marie (Slap sv. Marije). Takrat je imel v škofiji 19 cerkva, 4 so se gradile; duhovnikov je bilo 16, misijonskih postaj 18, šol 13. Maja 1866 je Baraga prenesel škofijski sedež v mesto Marquette, ker je bilo bolj v sredini škofijskega ozemlja. Uradni naziv škofije je bil „saaltsko-marquetska“, on pa se je podpisoval „škof Gornjega Michigana“. Prvo in edino mašniško posvečenje je škof Baraga podelil 31. avgusta 1866 Slovincu Janezu Vrtinu, ki je kasneje postal njegov drugi naslednik (prvi je bil prav tako Slovenec ignacij Mrak). 9. oktobra 1866 je Baraga v Baltimoru zadela kap. Za nekaj časa si je opomogel, vendar so njegove moči pešale in božji junak je 19. januarja 1868 odšel v večnost.

Metlika - župnijska cerkev in proštija (župnišče).

O POSTOPKU ZA SLOMŠKOVO BEATIFIKACIJO

Msgr. dr. Maksimilijan Jezernik, postulator za proglasitev Slomška k blaženim, je delegatu za Slovensko dušno pastirstvo v Argentini Jožetu Škerbcu poslal tole pismo.

Rim, 24.V.1997

Spoštovani sobrat!

Prav gotovo že veste, da Slomškov proces gre proti koncu, saj je to izrazil sam sveti oče v Mariboru. Bogu smo lahko hvaležni za to milost, ki je pravi dar za tretje tisočletje.

Škofjski proces v Mariboru se je začel leta 1926, v Rim ga je prinesel pokojni škof dr. Maksimilijan Držečnik 11. X. 1962. Kongregacija zaključi pregled vseh Slomškovih spisov 19.XI.1976. Informativni proces o življenju in krepostih se začne 23. XI.1964, a se zatakne 19. XI. 1967, ker so direktne priče že umrle in mora iti po zgodovinskem poteku, ki se konča 2.XII.1994 in ga komisije odobrijo nekaj dni pred papeževim prihodom v Slovenijo, 13. maja 1996.

Za nadaljevanje procesa je bilo treba odpreti Slomškov grob in napraviti exsultatio, ki je bila 19.X.1995 v Mariboru.

Med številnimi uslišanji smo izbrali eno, ki jo je preučilo škofjsko sodišče v Celju 25.-27.I.1996; 2.II.1996 pa je bil že na Kongregaciji za procese svetnikov. Po dolgi preizkavi je 4.II.1997 zdravniški svet, v prisotnosti svetega očeta, izrazil svoje pozitivno mnenje. V prihodnjih dneh bo preučila predlagani čudež še teološka komisija in nato svet kardinalov, ki bodo predložili papežu svoje zaključke, na podlagi katerih bo papež odločil in v pozitivnem slučaju določil čas beatifikacije.

Iz tega postopka, ki zgleda zapleten, boste lahko razumeli, zakaj je postulator vedno prosil za molitev, da bi mirno in temeljito napredovalo.

V tem trenutku imam pred očmi že bodočo beatifikacijo častitljivega, ta titel mu odgovarja, Antona Martina Slomška in želim, da bi se ob tem enkratnem verskem in narodnem dogodku zbrali vsi Slovenci, tako v domovini, zamejstvu in po svetu. Da bi to laže dosegel, Vas imenujem za vice-postulatorja za Argentino. Zato Vam prilagam uradno imenovanje v latinščini.

Sproti vam bom poročal o poteku. Ako

želite, Vam pošljem za Vaš urad tudi ves proces, ki obsega skoraj 2000 strani velikega formata.

Vas bi pa prosil, da nam pošljete razne informacije iz Vašega kraja, da jih bomo objavili v Slomškovem listu. Navedite tudi razne darove, ki Vam jih bodo verniki ponudili. Tisk seveda stane in ga je morala plačati postulatcija. Darove bomo objavili v Slomškovem listu.

Hvaležen Vam bom za nasvete in predloge. Slomškova beatifikacija je enkratni dogodek v zgodovini našega naroda, zato je naša dolžnost vseh skupaj in dolžnost, da okrog novega slovenskega blaženega zberemo vse „sinove slave“ in prižgemo svetilko, ki bo priča ustvarjalnosti našega naroda v 20. stoletju in bo kazala ter osvetljevala njegovo pot v tretje tisočletje.

Vesel sem, da Vam morem sporočiti te informacije. Obenem pa sem prepričan, da boste z veseljem sprejeli to nalogo in postulatorju pomagali na poti k beatifikaciji čast. Antona Martina Slomška.

Hvaležno Vas pozdravljam in se priporočam v molitev.

KAREL MAUSER

Prošnja

*Čakam na večer,
ko bom čisto sam.
Zadnja ura bo stala na vratih,
v njenih rokah milost
in odpuščanje;
v zarjo, ki me zalije,
ko se vrata odpro,
bom omočil palec za zadnji križ.*

*Ne pokrijte mi oči s kovanci,
pokrijte mi jih s telohi.*

Tihožitje

*V mehkem naročju trave
je zaspal večer.*

*Njegovo dihanje
umirja potoček,
široke pahljače lapuhovih listov
mu zapirajo oči.*

*V tiho šumenje
večernih senc
škrope zvezde svojo svetlobo.*

Moški in mlade družine v romarski procesiji v Lujánu. - Foto: Marko Vombergar

Škofa dr. Stanislava Leniča

4. januarja je minilo pet let, kar je v Ljubljani umrl ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič. Dr. Lenič je bil ena izmed markantnih osebnosti povojnega časa ljubljanske nadškofije in tudi Cerkve na Slovenskem. Kot tajnik škofa Rožmana je od blizu spremljal njegovo delo in bil najboljša priča tega, kar v delu slovenske javnosti ni poznano ali je zamolčano in napačno predstavljeno. Leta 1947 je bil zaprt in obsojen na dvanajst let ječe. Skoraj osem let je preživel v zaporih, od tega dve leti v samici. Tam je moral tudi zapisati svoje spomine in delo s škofom Rožmanom. Ko je 23. aprila 1955 prišel iz zapora, je bil imenovan za župnika v Sodražici. Leta 1964 ga je nadškof Pogačnik, ki je poznal njegove izjemne talente, imenoval za generalnega vikarja nadškofije. Tri leta pozneje pa je bil v ljubljanski stolnici posvečen v škofa. Službo pomožnega škofa je opravljal do smrti leta 1991. Bil je predan v službi Cerkve in vnet dušni pastir med Slovenci doma in po svetu. Zaradi svoje iskristosti, dobrega spomina, ljubezni do duhovnikov in globokega teološkega znanja je bil priljubljen in iskan govornik. Dolga leta se v slovenski družbi ni smela govoriti resnica o škofu Rožmanu in dogodkih po vojni. Med prvimi je o tem javno spregovoril škof Lenič. Mnogi so na nagovarjali, naj zapiše spomine. Tako jih je ob svoji sedemdesetletnici (leta 1981) začel pisati, a jih je, žal, napisal le do leta 1942. Ob urejanju njegove zapuščine so bili ti zapiski odkriti in jih sedaj objavljamo. Dopolnili smo jih s spomini, ki jih je škof pripovedoval odg. uredniku „Družine“ Franciju Petriču in jih je ta posnel zadnje tri mesece pred njegovo smrtjo. V teh zadnjih se že pozna škofova bolezen. Kljub temu ostajajo pomembno pričevanje naše nedavne preteklosti.

Letos bom dopolnil 70 let življenja (6. nov. 1981). Moje življenje se naglo nagiba h koncu. Dobro se zavedam, da v življenju nisem ustvaril ničesar velikega, da bi moral napisati svoj življenjepis. Vendar me je Bog postavil v tak čas, da sem veliko doživel in mnogi, tudi moji predstojniki (nadškofa Pogačnik in Šuštar) so mi že ponovno naročali, naj bi napisal svoje spomine zaradi zgodovine, ki je danes, žal, tako enostransko in črno-belo podana. Vem, da moj spomin ni več to, kar je bil, zato mnogih dogodkov ne bom mogel več natančno in točno opisati.

Skušal bom napisati samo tisto, o čemer sem prepričan, da res drži. Naj res ne bo nobena črka meni v hvalo, pač pa v korist resnici.

Kdo sem?

V župniji Cerklje na Dolenjskem je vas Župeča vas. Tam je bila okoli leta 1850 na prodaj domačija, ki jo je neki Lenič iz Krvavih peči v župniji Rob kupil za svojega sina Antona, ki je bil moj stari oče. Oženil se je na Drnovem v leskovški župniji. Stara mati se je pisala Krampelj. Imela sta več otrok, moj oče je bil najmlajši. Poznal sem še strica in svojega krstnega botra Janeza, ki se je priženil v Župeči vasi (njegova hči je usmiljenka s. Simforijana), strica Antona, poročenega na Črešnjicah, teto Francko Ilc, poročeno na Črešnjicah, in teto Ano Masnik, poročeno v Velikem Mraševem.

Moj oče Martin se je leta 1902 poročil s sosedovo hčerjo Marijo Mladkovič, ki še ni bila stara 20 let. Imela sta štiri otroke: Pavlino, ki je umrla kot otrok, Marijo, rojeno 1905, ki je umrla za jetiko 1922. leta, stara sedemnajst let, Katarino, ki se je leta 1932 poročila z Jožetom Barbičem v Šutno, župnija Sv. Križ ob Krki, in mene, najmlajšega. Ko sem imel 4 mesece, je oče za drugimi vaščani

odšel v Ameriko, da bi mogel kaj dokupiti k malemu posestvu in morda narediti novo hišo. Naša je bila namreč s slamo krita. V hlevu smo običajno imeli le dve kravi.

Oče je pustil doma mlado ženo s tremi otroki pod šest let starimi. Mati je sama obdelovala grunt in nas preživljala. Oče se je oglašal le prvi dve leti, potem je leta 1914 prišla prva svetovna vojna, ko so bile pretrgane zveze. Mati je od hudega garanja zbolela za jetiko. Dokler je mogla, se je vlekla za delom, nato je obležala in 3. januarja 1917 umrla. Bil sem star pet let. Dobro se je spominjam, skoro do zadnje noči sem spal ob njej, la zadnjo noč me je stric - sosed vzel na svoj dom. Ponoči me je zbudil in povedal, da je mama umrla. Gotovo nisem doumel, kaj to za mene pomeni, pa sem bridko zajokal. Spominjam se maminega pogreba 5. januarja.

Na pokopališču so nas otroke razdelili med sorodnike in nismo šli več na svoj dom. Spominjam se, da sta se za mene pregovarjala mamin stric Žugič iz Črešnjic, ki ga je mama pred smrtjo prosila, naj me vzame k sebi, in mamin brat Jože Mladkovič, ki me je kot sosed hotel imeti pri sebi, čeprav je imel sam devet otrok. Zmagal je stric Mladkovič. Pri njem je namreč še živela mamina mati, ki je zelo skrbela za nas sirote. Umrla je med mojo maturo. Ko je stara mati videla, da ne bom mogel živeti v tej veliki družini (bali so se, da bi jih okužil z jetiko), me je nekega mrzlega zimskega dne zavila v svojo veliko ruto in me odpeljala na nekdanji svoj dom k Žugičevim na Črešnjice. Tam sem preživel tri leta, do očetove vrnitve iz Amerike. Tam so me imeli radi, posebno oče, mamin stric. Bila je zelo verna družina, vsak večer smo molili rožni venec. Imeli so veliko posestvo in smo tudi otroci morali pridno delati, posebno pasti živino in prašiče. Tam sem začel hoditi v šolo, ki mi ni delala nobenih težav.

Spomladi leta 1918, ko sem bil star dobrih šest let, so me dali k birmi, čeprav še nisem hodil v šolo in k verouku. Birmal me je škof A. B. Jeglič, birmanski boter pa mi je bil Janez Slovenec iz Gorenjih Skopci.

V novembru 1919 se je vrnil oče iz Amerike. Še tisti dan nas je zbral vse tri otroke in nas popeljal na naš dom. Za štiri leta sem se spet vrnil domov. Oče se je čez tri mesece poročil. Dobili smo mačeho Ano Butkovič iz Boršta. Ni bila slaba, imela je dobro srce in je posebno mene imela rada. Med očetom in njo ni bilo pravega razumevanja. Otroci smo bili večkrat priče prepira. Oče se je včasih napil. Redno ni pil. Mačeha je imela sina Daniela, ki je šest mesecev star umrl.

Konec septembra 1921 je umrl oče za grižo in pljučnico. Umrl je lepo previden. Sicer ni bil kak goreč vernik, v Ameriki se je nalezal svobodomiselstva. Volil ni klerikalcev.

Ostali smo sami z mačeho, trije otroci: Mica, stara 16 let, Katka 13 let, jaz 10. K nam se je skoro za stalno preselil mačehin oče, bogat kmet, ki je dal sinu posestvo in se z njim ni dobro razumel. Imel je še enega sina Antona, plemenitega fanta, ki bi ga bil rad po kramarsko poročil z mojo sestro Mico. Onadva za to mahinacijo nista vedela. Ker je bilo posestvo napisano name (ob polnoletnosti), je hotel doseči razglas sodišča, da nisem prišteven. Bilo je prizadevanje v šoli in drugod, seveda je načrt sramotno propadel.

Osmega novembra 1922 je za jetiko umrla sestra Mica, svetniško lepo. Mene in Katko so takrat varuhi vzeli od mačehe, češ da je v hiši jetika. Že so me vozili k zdravnikom v Zagreb.

Tako sem leta 1922 prišel k mamini teti Urši Butara v Cerklje. To je bilo za mojo bodočnost usodno. Njen sin Jože je bil cerkovnik. Naredil me je s pomočjo kaplana Mateja Tomazina za ministranta. Tako sem bil v stiku s kaplanom vsak dan. Poznal me je iz šole. Zato je nekega dne leta 1925 vprašal prof. Omerzo, profesorja v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani, ki je bil doma iz Župeče vasi, če bi mogel jaz kljub štirinajstim letom začeti gimnazijski študij v Zavodu. Dogovorila sta se. Kaplan je bil pripravljen

Z domačimi v Župeči vasi (1938).

delno plačevati in tako sem po treh letih pastirovanja na gaziški gmajni začel študirati v Zavodu. Med počitnicami sem vedno živel pri svojem varuhu Janezu Horženu v Župeči vasi, kjer je živel tudi moja sestra Katka, ki se je od tam poročila 1932.

Zavodska leta so mi lepo tekla. V prvem razredu sem bil prav dober, nato pa vsa leta odličen. Moj razrednik je bil ves čas dr. Anton Čepon. Prefekt Alojz Strupi nas je navadil dela. Maturiral sem leta 1933. Pisne mature sem bil oproščen. Po maturi sem takoj naredil prošnjo za sprejem v bogoslovje. Tisto leto nas je prosilo kar 30.

Na semenišče imam lepe spomine, posebno pa na ravnatelja Ignacija Nadraha in spirituala dr. Cirila Potočnika. V drugem letniku mi je pri skrutiniju (osebnem pogovoru) naročil škof Rožman, da moram že sedaj misliti na doktorat.

V semenišče so leta 1933 prišli prvi „Tomčevi mladci“ (Truhlar, Dolinar, Žibert, Sitar). Ves čas je bilo potem trenje med mladci in mladinci. Škoda! Koliko hude krvi po nepotrebnem. V mojem času so bili nekaki vodilni ljudje Žane Oražem, Lojze Turk itd.

Posvetil me je 4. julija 1937 škof Gregorij Rožman. Po posvečenju sem se mu zahvalil jaz, nato nas je škof popeljal pred mrtvaški oder nadškofa Jegliča, ki je umrl 2. julija. Tam smo odmolili De profundis in spiritual mi je dal v roke mali misal, da naj odmolim molitev „pro defuncto episcopo“ (za umrlega škofa).

Novo mašo sem imel v Cerkljah 11. julija. Pridigal mi je dekan Josip Anžič iz Šentjerneja. Naprosil ga je namesto sebe Matej Tomazin, ki je imel osebno razlog, da ni hotel pridigati. Pač pa je pri mizi aludiral na Jegličovo smrt in novomašnika, ki bi bil lahko škof. Takrat se mi je to zdelo nadvse iluzorno.

Po novi maši sem moral še eno leto študirati teologijo. Nastavljen sem bil za prefekta v Marijanišču v Ljubljani. Dne 1. septembra 1937 sva nastopila dr. Jože Pogačnik kot novi ravnatelj in jaz kot prefekt. To so bila lepa leta. Rad sem imel te fante. Kar precej jih je postalo duhovnikov: Janez Mrvar, Jože Kvas, Leopold Končan, Avgust Pibernik, Stanko Dolšina, Rafko Oražem (bil je ubit kot bogoslovec), idr.

Avgusta 1938 sem moral za

Papež tretjič na Češkem in prvič v Libanonu

V teku treh tednov je Janez Pavel II. opravil dvojne apostolskih potovanj po svetu: od 25. do 27. aprila 1997 se je mudil na Češkem, 11. in 12. maja pa je obiskal Libanon, nekdanjo „Švico Bližnjega Vzhoda“, ki ga je šestnajstletna vojna spremenila v ruševine. Na Češko je šel ob tisočletnici mučeniške smrti praškega škofa sv. Vojteha Adalberta, ki je zaradi surovih ljudi ško fijo zapustil, v Rimu postal menih in se vrnil na Češko kot misijonar. Evangelij je oznanjal tudi na Slovaškem, Madžarskem, Poljskem in nazadnje še med Prusi, ki so ga 23. aprila 1997 umorili.

Do leta 1037 je bil pokopan v Gneznju na Poljskem, tedaj pa so njegove posmrtno ostanke prenesli v Prago. Med mašo za 50.000 mladih v mestu Hradec Kralove jim je papež sv. Vojte-

šest mesecev k vojakom. Tam sem se v Zaječarju spoznal z župnikom dr. Abramovcem, ki me je snubil za delo v diaspori. Skoro bi bil ostal, če ne bi dr. Pogačnik preprosil škofa, naj me pusti v Marijanišču.

Prvega septembra (1939) sem nastopil službo škofovega tajnika in kaplana. Rožman me je po smrti dr. Alojzija Polaka sam izbral. Imel me je za svojega osebnega tajnika, zato sem poznal mnoge osebne zadeve, ki jih pisarna ni videla.

V pisarni so takrat delali: generalni vikar Ignacij Nadrah, kancler Jože Jagodic, ekonom in blagajnik Franc Mervec in tajnik Jože Prešeren, ki je močno delal v Katoliški akciji.

Nadrah je prihajal le za dobro uro v pisarno. Bil je zelo dober do mene, vedno nasmejan, čeprav smo ga prej poznali kot strogega.

Jagodic, samozavesten mož, je bil tajnik škofa Jegliča in še vedno zelo zagledan vanj. Zato je veliko kritiziral Rožmana in njegovo delo in vedno hvalil Jegliča. Rožman je to vedel in tiho trpel. Do mene je bil Jagodic dober, le ni mu bilo vseeno, da sem vedel nekatere zadeve, ki jih on ni vedel.

Mervec je bil dobričina, garač, zaradi gluhote malo občutljiv z občutkom manjvrednosti. Prešeren je bil kot kolega korekten, zaradi zaverovanosti v delo s Katoliško akcijo včasih malo nezaupen. Že maja 1941 je odšel v Rim na študij cerkvenega prava, ki ga je končal in po vojni ostal v Trstu.

Drugič dalje

O NALOGAH SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

Pogovor z dr. Jožetom Bernikom

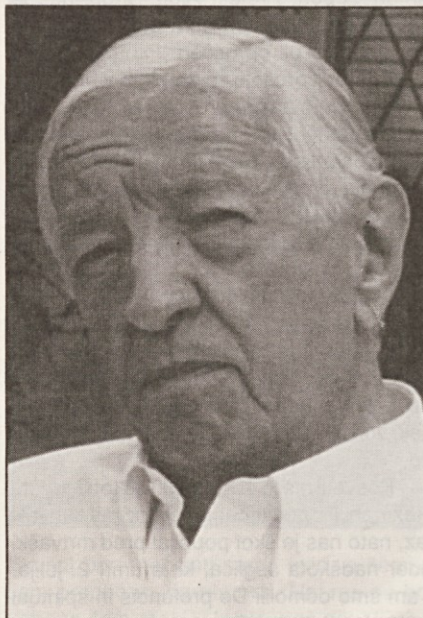
Zapisal Stane Snoj

(2)

Predsednik Svetovnega slovenskega kongresa

Ideja povezave Slovencev na svetovni ravni za obrambo slovenskih interesov ni nič novega. To je odlična in nujna zadeva. Prepričan sem, da bo to idejo prej ali slej uresničil kdo drug, če tega ne bo izpeljal Svetovni slovenski kongres (SSK).

Kot veste, se je želja po taki povezavi pojavljala v različnih časih na vseh koncih sveta. Na politični ravni je taki povezavi prišel najbližje Narodni odbor, ki je skozi desetletja povezoval slovenske demokratične stranke v emigraciji. Sicer pa so se slovenske skupnosti po raznih državah sveta razumljivo organizirale vsaka po svojih možnostih. Tudi kasneje, ko so si te skupnosti že uredile svoj način življenja, ni prišlo med njimi do rednih in stalnih stikov. Tako je ostalo vse do tedaj, ko se je komunistična elita začela pripravljati na svoj navidezni „sestop z oblasti“. Začela se je pojavljati ideja o enotnem kulturnem prostoru in o potrebi povezave vseh Slovencev doma in po svetu. Nekateri imajo za očeta kongresa zgodovinarja dr. Vladota Habjana iz Ljubljane, ki je na dnevih Drage razglasil to idejo. Vsakdo, ki zasleduje dogajanja v slovenskem svetu, je mogel opaziti, da je prav Habjan skozi vsa zadnja leta na vseh mogočih forumih ostro napadal vse in vsakogar, ki ne sprejema „vrednot revolucije“ - nekdanj in sedaj. Je tudi član glavnega odbora Slovenske izseljenske matice (SIM), uredniškega odbora Rodne grude, glasila SIM, pa tudi pogost sodelavec glasila Zveze borcev, Svoboda na misel, ki je grobo proticerkvena, čeprav se v njej pojavi tudi naslovni škof Grmič. Z gospodom Habjanom smo skušali sodelo-

vati kljub njegovim ideološkim stališčem, dokler je bil član SSK. Habjan je namreč izstopil iz Svetovnega slovenskega kongresa iz protesta proti „desnici“, ki je po njegovem prevzela kongresno gibanje. Lep dokaz nestrpnosti do drugače mislečih. To in kasnejša dogajanja v SSK pred in po ustanovitvi kažejo, da je projekt povezave s Slovenci po svetu bil sestavni del načrta o „sestopu z oblasti“. V SSK naj bi se ujeli politični in drugi slovenski izseljenci, da bi jih nekateri mogli pripeljati čez puščavo tujine v osvobodilni objem slovenske liberalne leveice. Ta igra je skoraj uspela.

Vsi tisti, ki smo v SSK ostali in sodelovali kljub očitnim težnjam na levo, smo bili dosledno lojalni do glavnega odbora, če-

predvsem kot glasnik sprave in sožitja med pripadniki različnih ver. Povsod so ga pričakovale ogromne množice. Mladim je položil na srce: „Ne postavljajte novih zidov v vaši deželi. Želim vam, da bi bili sposobni dejanj sprave in tako preiti od nezaupanja k zaupanju.“ Med mašo v nedeljo v Bejrutu je izrazil prepričanje, da „trpljenje v pre-

prav smo se na naših notranjih forumih borili proti povsem levi usmeritvi. Na našem drugem kongresu na Dunaju junija 1994 se je po nekaterih delegatih iz Ljubljane pojavil predlog, da bi šli v glavni odbor povsem novi ljudje, ki bi bili politično sprejemljivi v krogih slovenskih oblasti. Delegati so se temu uprli in so izvolili povsem drugačen glavni odbor, z menoj kot predsednikom. Takoj po tem kongresu mi je nekdo, ki take stvari ve iz vladnih krogov, prinesel novico, da so tam nezadovoljni z novim odborom. To se je tudi pokazalo s tem, da smo v SSK od vseh organizacij, ki imajo opravka s Slovenci po svetu, dobili zdaleč najmanjšo denarno vladno podporo. Čeprav vem, da nekaj let SSK še potrebuje neko finančno podporo iz slovenskega proračuna, sem še vedno prepričan, da se mora SSK čim prej finančno osamosvojiti, če hoče ostati neodvisno civilno društvo.

Odboru, ki je bil izvoljen na Dunaju, letos poteče poslovna doba. Načrtujemo redni kongres meseca junija v Sloveniji. Tedaj ne mislim več kandidirati.

Svetovni slovenski kongres je potreben

Po slovenski osamosvojitvi in priznanju slovenske države se je prizadevanje SSK obrnilo k drugim dejavnostim narodotvornega in državotvornega značaja. Sem spada poudarek na hitrejšem in močnejšem povezovanju Slovencev po svetu s konkretnimi akcijami za afirmacijo slovenske države v mednarodnem svetu, v obrambo slovenskih narodnih interesov doma, po svetu, zlasti še slovenskih manjšin v treh sosednjih državah, in podpora za razvoj demokracije v naši državi.

Samo pomislimo, kako močni in vplivni bi mogli biti Slovenci v vsaki državi in v mednarodnem svetu, če bi bili povezani na osnovi nekaj preprostih konkretnih ciljev. SSK nima nobenih ambicij biti ali postati neko krovno superdruštvo. Spoštujemo zelo koristno delo številnih slovenskih društev po svetu. Ker so ta v glavnem usmerjena na lokalne zadeve, mislimo, da

ha postavil za vzornika: „Bojeval se je za resnico. Bil je neustrašen pričevalec vere. V njem boste našli navdih, luč in pogum za srečevanje z izzivi sedanjega časa.“ O liku tega svetnika je govoril tudi pri nedeljski maši v Pragi, s katero je sklenil desetletje duhovne prenovе Češke in Slovaške.

V Libanonu je sveti oče nastopal

teklih letih ni bilo zaman in da bo utrdilo vašo svobodo in enotnost. Molimo, da bi bili vsi, ki jočejo, potolaženi, da bi usmiljeni dosegli usmiljenje in da bi sinovi in hčere te dežele postali veseli zidarji miru, da bi bili božji sinovi in hčere.”

(sč) Ognjišče, junij 1997

je potreben nekdo, ki bi mogel dati iniciativno za skupno akcijo, kadar gre za skupne cilje, koristi našega naroda ali države. Tak pobudnik bi mogel biti SSK, ki je to funkcijo nekajkrat že opravil, vendar ne dovolj očitno niti ne z želenim uspehom. To moramo radikalno spremeniti.

Nad vso našo aktivnostjo pa visi težka hipoteka preteklosti. Ta mnogokrat ovira medsebojno povezovanje in s tem zavira dosego naših projektov. Najti moramo način, kako to stanje premakniti iz mrtve točke, začeti spreminjati. Ko smo od vsega začetka zapisali v naš program delo za spravo, smo si to verjetno predstavljali vsak s svojega zornega kota, in teh ni bilo malo. Sprava kot realnost se vedno bolj odmika. Na oktobrski seji glavnega odbora smo sklenili pripraviti izjavo SSK o spravi, ki nam bo služila za izhodišče in bo okvirila naš program. Osebnost sem vedno bolj prepričan, da je sprava ena od osnovnih funkcij pravne in demokratične države. To se pravi, država mora dati pravni okvir in pogoje, ki bodo spravi proces v naši družbi omogočili in pospeševali. V to gotovo spadajo naslednji državni ukrepi: izenačenje vseh državljanov pred zakonom in zgodovino, poprava krivic, odprava vseh simbolov in tradicij in odločna prekinitev kontinuitete z nedemokratičnim režimom, da ne govorim o civilizacijski dolžnosti države do vseh slovenskih žrtev vojne in revolucije. Ob vsem tem bi se res mogli vprašati, kaj je vendar narobe z nami. V Evropi smo edina država, ki ni pripravila najbolj osnovnih pogojev za častno sobivanje vseh državljanov. V tem vidim neko svojevrstno barbarstvo, ki ga moramo čim prej odpraviti.

SSK in druga civilna združenja imajo važno vlogo v javnem definiranju pravne države. Mnogokateri tudi v SSK imajo to že za nedopustno strankarsko politiko. Zato je tako važno, da se prebijemo skozi to meglo zmešanih pojmov in jasno postavimo princip, da ima SSK svojo vlogo tudi v javnem opozarjanju na pomanjkljivosti v naši demokratični državi. Saj iz dnevnih dogodkov vidimo, kaj je in kaj ni narodotvorno in državotvorno v delovanju naše države. Zakaj takšna tajnost v državnem poslovanju za vstop v Evropsko zvezo in NATO, nepreglednost pri državnih finan-
cah, nestrpnost do konstruktivne kritike s strani združenj civilne družbe, manipulacije z javnim mnenjem, pomanjkanje pozitivne politike do Slovencev po svetu, klikarstvo in še marsikaj? Povezovanje znotraj in zunaj SSK bi bilo mnogo lažje, če bi kljub

pomanjkljivostim nove demokracije mogli reči, da se državne oblasti vsaj trudijo, da bi imele ista pravila in merila za vse svoje državljane in za Slovence po svetu. Sedanje stanje ne prispeva k državotvornemu razmišljanju državljanov, stopnjuje skeptične odnose do oblasti in zavira rast politične in srčne kulture med nami. Na to moramo opozarjati, če je komu prav ali ne. Ob vsem tem se pa tudi zavedamo, da je ta država naša skupna in edina, ki jo imamo. Iz tega razloga jo branimo doma in drugod.

Še druge naloge Svetovnega slovenskega kongresa

Skozi pol stoletja sta bila dva slovenska svetova, eden v domovini, ujet v totalitarnem režimu, in drugi, razkropljen po svetu. Mostov med tema svetovima ni bilo in jih tudi danes še ni. Država mora kot del svoje narodne in državne politike postaviti temelje za normalne odnose s Slovenci po svetu. Zavzemamo se, da bi slovenska država uredila ta odnos z zakonom po vzorcu tistih držav z dolgo izseljensko tradicijo. Zakon naj bo usmerjen v to, da pomaga izseljencem, da si sami na svoj način pomagajo pri ohranjanju slovenskega jezika, tradicije in zavesti svojih korenin v visoko kulturnem evropskem narodu. Presenetljivo pri vsem tem je, da slovenska vlada ne razpolaga s skoraj nobenimi resnimi podatki o izseljencih, njihovem stanju, številčnosti in njihovih slovenskih potrebah. Za pripravo takega zakona pa bi bila

potrebna premišljena analiza omenjenih problemov. Za to predhodno delo bi bila najbolj primerna neka stalna, neodvisna, od države financirana ustanova ali fundacija za študij slovenskega izseljenstva, morda v sklopu SAZU. V taki ustanovi bi morali sodelovati kot svetovalci tudi zastopniki izseljencev iz raznih držav. Očitno je dejstvo, da se ob vsem tem pozablja, da bi sami izseljenci največkrat najbolje vedeli, kaj je potrebno za njihovo samoohranitev. Vsak Slovenec po svetu, ki to hoče biti, je potreben slovenski državi in ona njemu. To izhodišče nas vodi do zahtev, da država v svoje načrte in proračun vključi nekaj projektov, ki bodo v tem vmesnem času pripomogli k normalizaciji odnosov med izseljenci in državnimi oblastmi. Na primer: Sedanji urad državnega sekretarja za Slovence po svetu naj bo izvenstrankarsko in profesionalno zaseden in upravljan; temu naj se priključi nov posvetovalni svet, sestavljen iz izseljencev. Zahtevamo tudi: Spremembo volilnega zakona, v kolikor je ta sedaj proceduralno in vsebinsko nepravilčen do državljanov izven Slovenije; vrnitev slovenskega državljanstva tistim Slovincem, ki so se odpovedali jugoslovanskemu iz načelnih ali drugih razlogov in ohranitev dvojnega državljanstva za vse slovenske upravičence. Doseči moramo pravično delitev denarnih sredstev iz proračuna vsem, ki želijo delati za in s Slovenci po svetu in sicer na podlagi predloženih projektov po jasno definiranih kriterijih.

Procesija sv. Rešnjega telesa v nedeljo, 8. junija, v parku Don Boscovega zavoda v Ramos Mejiji.

Odločno nasprotujemo predlogu, ki je prišel že pred parlamentarnimi volitvami iz vrha tedanje vlade, naj bi država z novim zakonom prenesla svojo odgovornost do izseljencev na društvo SIM. Ni mogoče reči, ali tak predlog izvira iz popolnega nepoznanja tematike ali iz cinizma, vsekakor bi pomenil ta način povezave med domovino in diasporo vračanje nazaj, v žalostno skušnjo iz preteklosti. Morda bomo mogli nekatere od omenjenih stvari nekoliko razčistiti, ko bomo končali z analizo politike drugih držav do svojih izseljencev.

Pripravili smo že zakonski predlog o Slovencih brez državljanstva. Zame je besedilo tistega predloga, ki je šel že skozi dve ministrstvi, še vedno sporno, ker zahteva, da se upravičenec more posluževati ugodnosti, ki jih ta zakon nudi, samo če obvlada slovenski jezik. To pa je standard, ki ga bo vsak državni birokrat nedvomno skušal interpretirati kot popolno znanje slovenščine. Tako znanje jezika ni pogosto celo med rojaki, rojenimi v domovini. To je mačehovski pristop h koristni stvari, nekako tako, kot so nam merili sprva po obrokih slovensko državljanstvo. Upati je, da se bomo mogli zediniti na nižjem standardu znanja slovenščine, preden gre ta predlog v Državni zbor (Ta problem je bil do neke mere rešen s sprejemom nižjega jezikovnega standarda in je zakonski predlog sedaj v rokah poslancev).

Slovenski kapital po svetu

Med rojaki po svetu je mnogo usposobljenih strokovnjakov vseh vrst, od zdravnikov, univerzitetnih profesorjev, uspešnih podjetnikov, inženirjev, fizikov, finančnih izvedencev, pravnikov in tako naprej. Mnogi so dosegli v svojem okolju visoka in vplivna mesta. Taki ljudje bi mogli biti slovenski državi zelo koristni. Žal je v slovenski družbi še vedno čutiti neko ksenofobijo in sicer bolj do „slovenskih tujcev“ kot do pravih tujcev. Menda so redki slučajji, da neko slovensko podjetje raje najame človeka slovenskega izvora kot tujca, čeprav bi imel prvi iste ali celo boljše pogoje kot drugi. Mnogo je bilo govorjenja o državnem uradu za pospeševanje vračanja izseljencev v domovino. Sicer je mnogo različnih vzrokov, da se izseljenci ne vračajo, med glavnimi je gotovo popolna indifferenca slovenskih oblasti do „slovenskih tujcev“. Prav tako niso pogoste gospodarske povezave med izseljenskimi podjetniki in onimi doma in to ne samo zaradi majhnosti slovenskega trga, temveč predvsem zaradi odtujenosti. S svojo strukturo, visokimi obrestmi in podobnim slovenska gospodarska atmosfera ni ravno naklonjena malim privatnim podjetnikom. Za celo generacijo že v tujini rojenih slovenskih mlajših izobražencev domovina ne ve in zato nima nobenega načrta, kako bi to generacijo mogla vključiti v gradnjo slovenske države. Manjka strateška vizija o svetovnem slovenstvu. SSK ima možnost, da to stanje spremeni.

Odkrivanje resnice o slovenski polpretekli zgodovini

„Sestopanje z oblasti“ je rodilo mnogo krlatic, med katerimi je zadnja ta, da o naši preteklosti obstaja več resnic in da naj si izbere vsakdo za svoje potrebe svojo. To bi seveda moglo biti le šala, če slovenska država ne bi delovala le na svoji superresnici o naši zgodovini zadnjega pol stoletja. To „resnico“ so režimovski zgodovinarji gradili po potrebah totalitarnega režima. Kaj to pomeni za verodostojnost in profesionalnost takih zgodovinskih znanstvenikov, pač vemo. Vendar je to še vedno uradno sprejeta zgodovina naše polpretekle dobe. Spričo tega, kar piše profesor Justin Stanovnik, da je bilo do leta 1973, ko je Metod Mikuž končal svoj Pregled zgodovine NOB v Sloveniji, objavljenih že 12.500 razprav in na stotine knjig o tej superresnici (in sem ne štejemo vsega, kar je bilo napisano in povzdigovanje te „resnice“ še vse do danes!), moremo reči, da je bore malo tega, kar je bilo doslej objavljenega o „resnici“, dejansko res. Resnico je težko najti. Toda resnega poskusa v to smer sploh še ni bilo. Gledano s stališča pravne države je to stanje povsem nerazumljivo. Kako vendar državljani morejo zaupati ljudem na oblasti, za katere je vse docela relativno, po potrebi?! Edini izhod iz te zgodovinske megle je premik države od tega zmaličenega malikovanja preteklosti k podpiranju objektivnega raziskovanja dejstev iz slovenske preteklosti. Ta dejstva bodo spregovorila sama. Če bo država zadosti močna za tak premik, bomo končno mogli tudi ovrednotiti vse te dogodke, ljudi in posledice. Že začetni korak v to smer bo dal občutek olajšanja ljudem dobre volje.

O spravi pri nas in v drugih državah

Pri roki imam knjigo, ki jo je leta 1986 napisal slavist, univerzitetni profesor dr. Janez Rotar pod naslovom *Mora in bolečina slovenskega naroda: revolucija ali sprava*. Knjigo je mogel izdati šele 1990. leta. V njej pravi med drugim: „Nepopolna, iznakažena resnica o preteklosti je izvor neusahljive more in je brezup za prihodnost. Brezup posameznika, brezup narodovega občestva.“ To velja še zmeraj. Prebral sem nekaj o poskusu sprave v vzhodni Nemčiji, na Poljskem, na Češkem in drugod. V zanimivi knjigi, ki jo je napisala ameriška pisateljica Tina Rosenberg (*The Haunted Land, Facing Europe's Ghosts after Communism*), postavi tezo, kljub temu da je avtorica z močnimi simpatijami za

Procesija sv. Rešnjega telesa, ki zbere rojake iz raznih krajev buenosaireškega predmestja. - Foto: Marko Vombergar

politično levico, da brez sprave in izenačenja ljudi neki narod ne more imeti mirne bodočnosti. Brez sprave še toliko bolj pride do pomena to, kar je rekel George Orwell: „*Tisti, ki kontrolira preteklost, kontrolira prihodnost.*“ Glede pravega razpoloženja med nami in funkcije države pri tem, sem že omenil. Mnoge druge države so naredile veliko večji napredek v procesu izenačenja ljudi, sprtih v taborih, kot Slovenija. Ta proces je bil mnogo bolj hiter in temeljit, ko je šlo za prehod iz vojaške diktature v demokracijo, kot to vidimo v primeru Španije, Čila in Argentine. Proces je prav obraten v prehodu iz komunističnega totalitarizma v demokracijo. Pa še tukaj smo Slovenci med največji mi zamudniki, razen če se primerjamo z nekaterimi azijskimi strahotami.

Ali smo tudi mi v prehodu?

S prehodom Slovenije v formalno demokracijo in s pridobitvijo neodvisne države se je za nas vse v slovenskem svetu mnogo spremenilo. V začetku smo naivno verjeli, da smo tudi Slovenci po svetu bistveni del slovenskega sveta. Mnogo začetnih in tudi kasnejših ukrepov mlade slovenske države nas je hitro streznilo v spoznanje, da temu ni tako. Vsaj avtomatično ne. To je mnoge med nami zagrenilo ali jih celo potisnilo v apatijo. K sreči pa teh ni veliko. Na Slovenijo se moramo navezati še toliko bolj, ker smo tudi mi v tranziciji. Svoboda v domovini in formalni padec komunizma sta do neke mere razrahljala tudi tiste vezi, ki so nas držale skupaj v borbi proti komunizmu. Iskanje novih poti ni lahko, vendar je nujno, čeprav je morda kje tudi nevarnost, da se nam stvari na lokalni ravni razbijejo. To bi bila velika škoda tudi za svetovno slovenstvo, zlasti sedaj, ko dozoreva nova slovenska generacija, rojena že v novi domovini.

Rešitev mora biti v povezavi nas vseh po vseh kontinentih. Do neke mere je usodno, da to ni bilo storjeno že pred desetletji. Koliko bolj bi mogli biti pripravljeni na svobodo v Sloveniji, tako pa sedaj v slo-

venski državi nimamo skupne moči in smo brez enotnega glasu. Politične stranke med nami opravljajo koristno delo, vendar so omejene v svojih možnostih. SSK bi mogel postati naš skupni forum v svetu in v domovini za vse tiste stvari, ki presegaajo zmognosti naših lokalnih društev. Obratno pa bi taka povezava mogla koristiti prav tem društvom. Ker SSK skuša ostati izvenstrankarski in stoji na idealizmu mnogih ljudi, je postal kredibilen tudi v slovenski državi. Ker SSK še zdaleč ni dograjen, potrebujemo v njem vse najboljše slovenske ljudi po svetu.

Kaj bi iz svoje življenjske skušnje svetovali našim mladim?

Naša generacija je živela v izrednem času. Svet se spreminja pred našimi očmi. Svet mladim obeta še več kot je nam in morda jim bo prihranjeno trpljenje vojn in izgnanstva, skozi katero je šla naša generacija. Bog daj! Upam, da večini naših mladih, rojenih v novih domovinah, ne manjka možnosti za razvoj v materialnem in duhovnem svetu. Povsod po svetu in tudi v Sloveniji je velik odmik od tradicionalnih krščanskih vrednot in tradicije. V mnogih slovenskih družinah po svetu so te vrednote še vedno močne in žive. Želim, da bi naša mlada generacija te vrednote prevzela in jih imela za temeljni kamen svojega življenja. Mladim svetujem, naj se

odprejo svetu in ga spoznavajo skozi prizmo teh vrednot. Drugo pa je čim večja izobrazba v izbrani stroki, ki jih bo dvignila na raven kvalitete, ki je potrebna za uspeh v osebnem življenju, poklicnem delu in vplivu v svojem okolju. Svet okoli sebe ustvarjamo ljudje, zato ne pustimo, da bi to delali drugi brez nas.

Omenjena izobrazba je prvi potni list do uspeha, drugi je znanje jezikov. Nihče naj ne misli, da je učenje slovenščine zapravljen čas. Mnogim nam je prav slovenščina veliko koristila, da smo se hitreje znašli v slovanskih državah. Vsem, prav vsem mladim pa priporočam, čeprav bo to komu zvenelo kot ameriški imperalizem, da se naučijo dobro govoriti angleško. Zdaj je to svetovni in poslovni jezik in ni videti, da bi bil na vidiku kak nadomestni jezik, pa če nam je to všeč ali ne.

Mlajša slovenska generacija, čeprav rojena izven Slovenije, je lahko ponosna, da obstaja slovenska država. Tako kot je za druge izseljence in njihove potomce vir ponosa, če lahko rečejo, da so njihove korenine v razvitem in kulturnem narodu, tako velja tudi za nas. Slovenski človek je kljub travmi zadnjega polstoletja zelo sposoben in se v kvaliteti more kosati s komurkoli na svetu. Želim, da bi tudi naši mladi prevzeli in obdržali te kvalitete in jih še obogatili s kulturo, v kateri so bili rojeni. Potem bodo mogli reči, da so na vrhu sveta!

Del narodnih noš na letošnjem
lujanskem romanju. - Foto:
Marko Vombergar

NADISLAVA LAHARNAR

„Popusti posvetno rabo...”

Prešernov Orglarček zapusti „posvetno rabo in gre v puščavo; tam prepevat’ božjo slavo, svoje citre vzame s sabo”.

Vsekakor gre za neko poklicanost in iskanje večje popolnosti, zato proč od sveta in njegove pokvarjenosti! Čemú? - V božjo čast in slavo.

A glejte, od sveta, od soljudí je orglarček vendarle odvisen že v tem, da je mogel izbrati. Zapustil je svet in izbral samoto. Tja pa je mogel samo iz svetá in na svetu, ne od drugod in drugam. V svetu je zrasel in je sam del svetá.

Kakor na zemski poti duša ne more zapustiti svojega telesa in ostati človek, kakor ne more ven iz vreče, v kateri roma po svetu,

to se pravi, ne more ven iz svoje kože, tako se tudi ne more popolnoma odtegniti družbi, ki ji za Bogom največ dolguje - po božji uredbi!

Orglarček je imel kaj zapustiti, svet. In s sabo vzame citre, da bi ga spremljale v samotí, a citre so izdelek ljudi, svetá. Nekdo ga je tudi naučil muzicirati. Ne samo to, celo do pojmovanja sveta, Boga in božje slave so mu pripomogli soljudje.

„Svet” seveda moremo razumeti na več načinov. Večkrat je mišljena „posvetnost”, to pa je „postavljanje voza pred konja” oziroma neurejena in izključna zavezanost časnemu potovanju na škodo večnemu cilju. Tak nered je zaradi izvirnega greha več ali manj prisoten povsod, kjer biva človek, in gre za njim celo v puščavo.

Večina ljudi pa ostane v družbi, v svetu. Prav naj bi ga vrednotila in skušala posvetiti z lastnim posvečevanjem, v spoznanju, da prav svet služi in pomaga pri hoji za onstranskim ciljem.

NADISLAVA LAHARNAR

Človek je družabno bitje

Človek se rodi in se more razvijati samo v družbi sebi enakih. Je družabno bitje, ali z drugo besedo socialno bitje, in še z drugo, je **politično bitje**. Tako so rekli Stari Grki.

Zlasti tretja oznaka pa ima za nekatere nevaren in strašljiv prizvok. Ob sami omembi politike bi jo kar za orglarčkom pobrali v puščavo. Če pa jo razumemo v prvotnem pomenu, bomo korak ustavili in ostali v družbi.

Danes vse hoče v mesta, v skupnost državljanov-meščanov, zaradi boljšega zasluzka, večjega udobja, napredka in varnosti. Mestu pa grščina pravi **polis**, kar pa je v zvezi z mestom oziroma državo, saj je mesto bilo istočasno tudi država, je **POLITIKA**. Pri tem pa ni nujno, da dejansko gre za mesto ali državo, ker v prenesenem pomenu vsaka skupnost ali tudi poedini človek, v odnosu do drugih, vodi neko politiko. Pozitivna je n.pr. politika dobrega sosedstva, slaba pa je „nojeva” politika, ki si pred stvarnostjo zakriva oči in si dopoveduje, da določene stvarnosti ni, ali pa misli, da jo je mogoče ignorirati.

Neka skupnost usode vedno vpleta tudi usodo poedinca in je on sam zanjo so-odgovoren. Zaman se ji skuša odtegniti, saj pride za njim kamorkoli, da kaj zahteva ali nudi. Vsa dejanja posameznikov namreč odmevajo v skupnosti in vsa dejanja skupnosti odmevajo

v nas. Politika nas zadeva v najbolj bistvenih, vzvišenih eksistencialnih komponentah človečnosti. Ona pogojuje naše življenje, svobodo, zdravje, osebni razvoj, družino, vzgojo, imetje, obzorje prihodnosti, izbira poti in izpovedovanje vere.

Ničesar ni, kar bi izven oziroma mimo skupnosti človeku moglo kaj pomeniti. Za skupnost je bil ustvarjen in dvojno zapoved ljubezni mu je dal sam Bog za srečno romanje: ljubezen do Boga in do bližnjega. Obe pa sta bistveno samo ena, ker bližnjega ljubimo zaradi Boga.

NADISLAVA LAHARNAR

Družbena piramida

Med vrhom in temeljem družbene piramide so razpete državljske pravice in dolžnosti. Prisposoba s piramido je primerna, ker je vrh sečišče vseh stranic, baza pa se širi in širi vse do tiste plasti, ki vse skupaj nosi. Od nje do vrha ni presledka ne razpoke. Tudi v sorazmerju dolžnosti in pravic ne bi smelo biti presledkov in vrzeli - da ne govorimo o prepadih -, če so pravično razdeljene.

Pri stavbi je treba začeti s temelji, v organizaciji družbe s temeljnimi pravicami, katerih prva je pravica do življenja. Tega pa ne more biti brez kruha, ki naj bo zagotovljen vsem.

Dolžnosti so v bazi bolj splošne, potem pa vedno večje, težje in raznolike, ko se število nosilcev krči; največje so na samem vrhu. Tudi plačilo je drugačno, čeprav sorazmerno. V bazi je osnovno in pretežno materialno,

IZ NAŠE KRONIKE

Zveza slovenskih mater in žena v Mendozi je imela 27. aprila redni občni zbor; v novem odboru so: predsednica Marjana Šmon Žumer, podpredsednica Marta Pregelj Plath, tajnica Irena Nemanič Hirschegger, blagajničarka Mici Jerovšek Bajda, duhovni vodja Jože Horn.

4. maja je veliko mendoških Slovencev romalo v tamkajšnje mesto Luján. Romanje v cerkev, ki je posvečena zavetnici Argentine, je organizirala nadško fija in čeprav je bilo naporno, saj je trajalo ves dan, se ga je udeležilo več tisoč Marijinih častilcev. Med slovenskimi romarji je bilo največ mladih, ki so peščili v skupini z napisom „Eslovenos”.

Pevski zbor v Mendozi je priredil koncert 9. maja v Slovenskem domu; zbor je ustanovil prof. Božidar Bajuk za polnočnico 1948, čez dobro leto ga je do smrti leta 1962 vodil ravn. Marko Bajuk, nato pa spet prof. Božidar več kot 20 let; nato ga je vodil nečak Marko Bajuk do odhoda v Slovenijo; od tedaj ga je vodila Lenčka Božnar, pred poldrugim letom pa ga je začel voditi Fernando Pablo Mejías, ki je konec lanskega

(Dalje na strani 186)

gmotno; proti vrhu pa sorazmerno večje, a vedno manj gmotno, ker se mu pridružuje druge vrste višje zadoščenje v ugledu, časti, spoštovanju in hvaležnosti, zlasti pa čudovita zavest dobro opravljene velike naloge in včasih genialnega odgovora na potrebe ljudstva in na njegovo zaupanje zaradi nesporne avtoritete.

Delo dobrega vodstva je nepoplačljivo v katerikoli valuti. Tako je že v mnogo preprostejših zadevah. Ko n.pr. kirurg z dokaj preprostim posegom nekomu odstrani tisti zanikrni slepič, ki mu je ogrožal življenje, v resnici prejme zelo skromno plačilo, če pomislimo, da je človeka rešil smrti in mu s tem storil kolosalno uslugo. Na svetu je že tako, da ničvredne stvari pogosto dosti stanejo, najvrednejše, najboljše in najdragocenejše pa so navadno celo zastonj, kakor je zastonj zrak, ki ga dihamo in nam brez njega ni življenja.

Tudi med nami je dovolj primerov neplačanega in tudi nepoplačljivo važnega dela. Spomnimo se le na številne zastonske garače v skupnosti! Iz žrtev je rasla in se razvijala. Živa je ostala vse do današnjih dni, ker je imela vero, ideale in vzore.

Moji spomini

(1935-1945)

(3)

BORIS KOMAN

Res je bila vaška straža ustanovljena na Brezovici. Pa so se kmalu preselili v Kušjanov grad, da so bili tako bolj neodvisni od Italijanov in v trdnem gradu. Manjša skupina pa se je naselila v šoli na Logu. To skupino so potem kmalu napadli partizani. Borba je bila zelo resna, saj partizanov je bilo veliko in bili so dobro oboroženi. Stražarji pa so imeli eno samo strojnico in večinoma so bili mladi fantje, ki še niso služili vojaškega roka. Kljub temu je ta mala skupina vztrajala in partizani so morali odnehati in oditi. Streljanje smo slišali tudi na Brezovici, tudi Italijani. Bili so prepričani, da je vse mrtvo. Kako so se začudili, ko so zvedeli, da ni bilo tako. Medtem, ko sem prenočeval pri Remškarjevih, je nekdo enkrat ustrelil proti italijanski posadki na kolodvoru. Začelo se je silovito streljanje Italijanov. Strešna opeka je pokazala tudi na Remškarjevi hiši. Strelji niso ponehali dolgo časa. Tako smo bili v skrbeh, kaj bo z nami. Zaradi velikih oken hiše smo bili vsi izpostavljeni nevarnosti, da kakšen strel prodre okna. Končno smo našli najboljši zaslon pod mizo in tam pričakovali jutra. Italijanska strahopetnost. Saj jih je bilo potem kar nekaj sram.

Borce v gradu sem enkrat obiskal, ko so me prišli neke nedelje iskat, da bi jim v gradu maševal. Zelo romantično, če ne bi bilo v tistih hudih razmerah. Potem nisem več videl gradu od znotraj.

Med tem je zaskrbljenost v mestu vedno bolj rastla. Škof Rožman je 1943 pozval vse na spokorno pobožnost 5 prvih sobot kot prošnjo Marijinemu brezmadežnemu srcu. Tudi na Brezovici smo se temu priključili. Ljudje so vzeli to pobožnost zelo zares. Poleg tega pa smo po nasvetu Ljubljane pričeli posvečevati družine Marijinemu srcu. Zelo veliko se jih je posvetilo. Tudi v krajih, ki so bili bolj na samem, kamor ni bilo prav varno hoditi. Tako pri Drbaležu blizu Ljubljane. Ko sem se odločil iti tudi tja posvetiti družino, ki je živela v veliki nevarnosti, so mi fantje dejali, naj malo počakam, da preiščejo pot, ker so se pred kratkem tam mudili partizani. Končno smo le mirno prišli, tam opravili posvetitev in se mirno vrnili. Drug zanimiv primer je bil v nedeljo, ko sem posvečeval družine tam za Plešvico. Ko

sem se vračal, se je že delal mrak. Pa me pred neko hišo ustavi stara mati in me prosi, če me sme spremljati na Brezovico njen zet, ker se mora ponoči skrivati. Kar ustrašil sem se, ker je bil tisti moški prej interniran, ker je sodeloval pri poboju Mravljetrov. Odreči pa seveda tudi nisem mogel. Tako sva hodila že skoraj ponoči čez barje. Ves čas sem pogledaval, če ne bo iz žepa vzel kakšno orožje. Sam pa se izgovarjal, da je nedolžen, da je bil po krivem v internaciji. Bog ve, kaj je bilo res. Res sem se oddahnil, ko sem živ prišel na Brezovico. Tako so potekali dnevi: podnevi kot navadno, ponoči pa v skrivališču. K Remškarjevim nisem dolgo časa hodil, ker je bilo precej daleč in je vzbujalo pozornost, kam hodi kaplan vsak večer. Celo je prišel glas od neke partizanske ženske, češ, nič ne pomaga skrivati se. Ga bomo že kje staknili. Zato sem poiskal družino bliže župnišča, pri Zorovih. Tam sem preživel veliko lepih večerov kljub tako žalostnim časom.

Bližala se je jesen in z njo padec Italije. Iz internacije se je vrnil Vinko Sever in začeli so iskati grobove ustreljenih Novakovih. Končno so ujeli mežnarjevega sina iz Dragomerja, partizana, ki je moral vedeti za ta groba. Pokazal je kraj usmrtnice. Trupla so potem stražarji odkopali in

jih slovesno pokopali na pokopališču na Brezovici blizu grobov Mravljetrov.

V začetku septembra je klonila Italija. Njihovi vojaki so se deloma razbežali, nekateri pomagali partizanom. Druge pa ujeli Nemci in jih vodili skozi Brezovico. Nič niso bili pobiti. Še veselji, da je zanje vojske konec. Vaški stražarji pa so se pomaknili v okolico Turjaka, kjer so nekateri videli zmago nad sovražnimi brati. Tudi z Brezovice so se večinoma pomaknili tja. Vendar so še pravočasno spoznali nevarnost in se spet čez obširno barje vračali domov. Mi doma smo zaskrbljeni poslušali pokanje topov, ki se je dobro slišalo. Upali smo, da se bo vse srečno izteklo. Pa smo končno le izvedeli strašno resnico, da so bili izdani, premagani in vsi padli v roke partizanov.

Na Brezovici je ostal le majhen oddelek, blizu hiše, kjer sem prenočeval. Ko je bilo jasno, da je vsega konec, so pobrali vsak svoje orožje in odšli na svoje domove. Z njimi tudi jaz. Kaj pa pride sedaj? To težko vprašanje nas je vse težilo.

Pod nemško zasedbo

V času, ko so Nemci zasedali Ljubljano, smo imeli duhovniki duhovne vaje. Skozi okna smo mogli videti, kako se je vse to mirno vršilo, brez vsakega upora Italijanov. Na povratku peš proti domu sem naletel na čete nemških vojakov, ki so korakali proti Italiji. Prisluhnem njihovim pogovorom, zaslišim slovenske besede. Na vprašanje mi pojasnijo, da so mobiliziranci iz blejskega kota. Srečaval sem tudi množice italijanskih ujetnikov pod vodstvom mladoletnih nemških vojakov. Nič niso bili videti žalostni. Tolažili so se, češ, za nas je vsega hudega konec. Za nas pa se je začela nova doba. Kmalu je bilo vse urejeno.

Ponoči ni bilo slišati drugega kot korače težkih vojaških škornjev. Kakšna razlika z Italijani. Ti so še na nočnih stražah žlobudrali med seboj in kadili. Tako so partizani lahko vedeli, kje stražijo železniško progo, in malo preč prehajali brez skrbi. Ko jim je nekoč župnik to oprekel, so se Italijani čutili užaljene. Sedaj je bilo veliko manj vojakov, pa večji red. Seveda so to prvi opazili partizani. Tako sem neko jutro bil zmenjen z otroki Notranjih Gor, da se dobimo pri cerkvi. Ko sem bil že na poti, zaslišim streljanje prav od tiste smeri. Kaj naj storim, otroci so gotovo zbrani in me čakajo. Tako sem pot nadaljeval dobro krit s koruznimi njivami.

Za očetovski dan

Pavlinka Vombergar
predsednica SDO v Ramos Mejiji,
na očetovski proslavi v Slomškovem domu
v nedeljo, 15. junija

Dragi očetje in stari očetje!

Kako bi vam radi povedali nekaj toplih besed, besed zahvale ob vašem dnevu. A kako težko nam je izraziti to, kar v sebi nosimo in čutimo do vas.

Že od najnežnejše dobe ste nas spremljali ob naših negotovih korakih in s skrbno roko varovali, da bi padci ne bili prehudi. Ustvarili ste dom, v katerem naj bi odkrivali sebe, odkrivali vrednote, za katere je vredno živeti.

Sedaj, ko razpenjamo svoje peruti, da samostojno poletimo v svet, spoznavamo vaše darovanje, vaš trud in hvaležni smo za vsako gubo vašega obraza.

Ko sem bil že blizu vasi, je streljanje ponehalo. Ob progi v vasi so še bili razpostavljeni vojaki. Na vprašanje, kaj je bilo, mi razložijo, da so jih napadli partizani. Ker je bilo nemških vojakov komaj kakih 20, so zaupajoč na svoje večje čete mislili, da bodo imeli lahko delo. Pa so se všteli. Morali so bežati, umakniti se. Nemci so pa brez izgub celo ujeli nekaj partizanov. Tem je postalo jasno, da s temi vojaki ne kaže skupno zobati grozdja!

Ko se bližam cerkvi, le kakih 100 metrov proč, v skrbah, kaj je z otroki, zaslišim čudno ropotanje. Ko se jim približam, mi otroci razložijo, da posnemajo bitko. S preklami so drsali po ograji. Močnejši ropot je pomenil partizane, višji pa Nemce. Njim se pa nič ni zgodilo. Tudi preplašeni niso bili. O srečna mladost!

Med tem so bili ustanovljeni tudi na Brezovici domobranc in skrbeli za varnost in red. Pripravili so enkrat celo veliko zborovanje pod predsedstvom generala Rupnika. Prišlo je veliko ljudi, pa tudi domobrantskih čet. Vse je bilo slovesno. Vendar smo vsi občutili, da nekaj le ni prav.

IZ NAŠE KRONIKE

(Nadaljevanje s str. 184)

leta zbor peljal na koncertno turnejo v Slovenijo, kjer so nastopili z 8 koncerti in še pri bogoslužnih opravilih; na koncertu v Mendozi je zbor zapel večino slovenskih in nekaj argentinskih pesmi.

Na sestanku Zveze žena, mati v San Martinu je 15. maja govorila Rezi Marinšek o „ženi v sodobnem svetu“.

V Bariločah je zaradi potovanja dušnega pastirja Branka Jana CM v Slovenijo maševal za Slovence eno nedeljo škof Frassia, naslednje 3 nedelje pa Tomaž Mavrič CM, ki je prišel na obisk iz Slovenije; - 17. maja je bila v Stanu večerja in nato predvajanje diapozitivov o društvenem pohodu na kontinentalni led, ki ga je skupina rojakov pod vodstvom Dinka Bertoneclja

Vaša opora nam je vedno življenjskega pomena.

Zgled ste nam v vztrajnosti in v tišem spolnjenanju dolžnosti. Oprostite, če nismo znali vedno prav ceniti vaše neizmerne velikodušnosti in požrtvovalnosti. Oprostite tudi naši zelo pogosti trdoglavosti.

Hvala za vse, kar ste storili za nas. Hvala za vaš zgled, za ljubezen, za življenje, ki ste nam ga posredovali!

*Veste: Bogati smo, ker vas imamo!
Vse najboljše!*

Vendar ta delni mir ni trajal dolgo. Pričeli so delovati zrakoplovi zaveznikov. Prav na vernih duš dan, ko smo bili ravno pri pobožnih molitvah za naše rajne, so začeli zavezniški zrakoplovi obstreljevati železniško progo. Vsi smo bili hudo prestrašeni, čeprav je bilo videti, da so cilj tega obstreljevanja le železniški stroji. In res je bilo tistega dne uničenih okrog 90 strojev na celi progi skozi slovensko ozemlje. Vendar smo morali računati in se zavedati, da se prava vojska približuje. Tudi čez dan kakšen manjši napad iz zraka. Vlaki so podnevi prenehali voziti. V Ljubljano je bilo treba peš. To so posebno občutili študentje, ker pouk ni prenehal. Bil pa je zelo obtežen, ker je večkrat že v začetku bil predalarm. Ta mladina se je tega kmalu privadila. Celó smejali so se v zaklonišču pod ljubljanskim gradom, kjer je bilo najbolj varno. Marsikakšno veselo zgodbo od tam so vedeli povedati. Tudi doma je pouk nadaljeval. Dali so nam zagotovilo, da šol ne napadajo. Pa če se zmotijo? Tako je bilo včasih res težko, kadar so napadalna letala precej nizko

imela novembra 1996; - 18. in 19. maja je veleposlanik RS dr. Janez Žgajnar obiskal slovenske rojake v Bariločah. Pod vodstvom predsednika Slovenskega planinskega društva Matjaža Jermana je najprej obiskal kraj in okolico, 19. maja zvečer pa je bilo v Stanu srečanje z rojaki ob prigrizku.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši je imelo letos dva dela: v petek, 23. maja, zvečer po maši za ustanovitelja in dolgoletnega zborovodja zbora Gallus dr. Julija Savellija in druge rajne pevce zbora je izvajal „Gallus“ koncert Marijinih pesmi pod vodstvom Anke Savelli Gaser in ob orgelski spremljavi prof. Ivana Vombergarja; spored je obsegal naslednje pesmi: St. Premrl: Do Marije; L. Belar: O Devica, zvezd Kraljica; L. Mav: Dajte, hribi in doline, Komaj so grlice zapele; F. Ferjančič: Večerni zvon; B. Potočnik: Veš, o Marija; G. Hribar: Že slavčki žvrgolijo; A. Vavken: Krasni majnik, Cvetke trgam, Naj ti zvijem, Mati mila; Vodopivec: Ko pride majnik, Vigred po zeleni halji, Že stoji oltarji majski; H. Sattner: S cveticami te venčamo; J. Laharnar: V sveto mesto nazareško in za sklep: S. Premrl: Marija Pomagaj; zbor je pel intonacijsko čisto, ubrano in doživeto; med občinstvom je bil tudi veleposlanik dr. Janez Žgajnar z gospo. - V nedeljo, 25. maja, je bila ob 11.30 slovesna maša: z delegatom Jožetom Škerbcem so

Nadaljevanje na str. 189

preletavala šolsko poslopje. Vsi otroci so začeli drgetati. In še dolgo potem se niso mogli pomiriti. Mi smo jih sicer tolažili, da ni nobene nevarnosti. Pa smo se tudi mi bali. Tako je včasih kakšen učenec prišel prepozno v šolo. Na vprašanje, zakaj, so razlagali: na poti so pribrezeli zrakoplovi, pa si nismo upali naprej.

Ves ta čas so med nami živeli tudi nekateri mariborski bogoslovci, begunci. Na prošnjo škofije so jih sprejele nekatere družine, posebno v Vnanjih Goricah in lepo skrbeli. Pa tudi oni so znali dobiti čas in za otroke priredili v gasilskem domu kaj veselega. Nekaj bogoslovcev je celo imelo nove maše med nami leta 1944.

Župnik, ki je ves ta čas vzdržal v župnišču, tudi ponoči, je začel bolehati. 8. decembra je še maševal, potem je obležal. Poklicali smo dr. Puca z Dobrove. Pa tudi pater Kopatin je prišel iz Ljubljane, da sta vse uredila z Bogom. Končno je začel izgubljati zavest in mirno v Gospodu zaspal. Pogreb je bil lep. Vodil ga je njegov sošolec dr. Knific. Tako sem ostal sam.

Prihodnjič dalje

VRLI MOŽ, KI NI ŽIVEL ZA SEBE

Pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu je pred meseci izšla zbirka spominov na velikega Slovenca, požrtvovalnega duhovnika in kulturnega delavca, Ladislava Lenčka. Na nekaj več kot 200 straneh razni vidni predstavniki kulturnega življenja med Slovenci v zadnjih letih osvetljujejo pot Ladislava Lenčka skozi najtežja leta naše kulturne dejavnosti.

Lenček bi zaslužil mnogo večjo obravnavo, saj se vedno bolj zavedamo, da bi brez njegovega optimizma, pomoči in vztrajnega priganjanja marsičesa med nami sploh ne bilo. Znal je sprožiti zamisel, zbrati in izbrati ljudi, prispevati najpotrebnejše, potem pa se skromno umakniti pred priznanjem. In spet in spet je bil skrbno ob strani, ni se ogibal najpreprostejšega dela in ne najbolj neprijetnega besednega posega. Če je bilo treba, je miril duhove, a ostajal je vedno ob strani in opazoval, kdaj bo potrebna njegova pomoč. Do konca je ostal otroško preprost. Do vsakogar je bil bratovsko zaupljiv. Marsikdo med nami bi mogel prispevati še kakšno zanimivo anekdoto. Kot duhovnik je z vso vneto opravljal misijonsko delo.

Imel je zveze z vsemi slovenskimi misijonarji po svetu, tudi obiskoval jih je po taznih celinah.

O Lenčku v knjigi z občudovanjem in hvaležnostjo govorijo njegovi nekdanji sodelavci, duhovniki in laiki. Profesor dr. Anton Stres občuduje njegovo vsestransko sposobnost in dejavnost, obenem pa skromnost in globoko vernost. Profesor Geržinič govori o Lenčkovem pomirjevalnem posegu v dobi razcepa v Slovenski kulturni akciji. Gospod Janez Petek je Lenčka poznal kot duhovnika, lazarista in misijonarja. Opisuje njegovo iznajdljivost, spretnost in vneto v času

naseljevanja v argentinski prestolici. Marjan Loboda, ki ga je poznal kot organizatorja misijonskih sodelavcev, večkrat omenja njegov izreden smisel za humor. Vendar poudarja predvsem njegovo pobožnost in predanost misijonskemu delu.

Urednik zbornika Lojze Rezelj je poznal Lenčka iz svojih otroških let, ko sta skupaj pomagala beguncem na poti. Odtlej sta sodelovala na kulturnem in na misijonskem polju. Pove nam, da je Lenček znal tudi vzgajati k požrtvovalnosti in strpnosti, vse z namenom, da ostane naša skupnost močna in enotna.

Prikupni so prispevki iz Lenčkovega dnevnika. Iz teh najbolj jasno občutimo njegov značaj, ljubezen do vsega slovenskega, njegovo voljo do dela na kulturnem, misijonskem in vzgojnem področju.

Ob koncu si človek nehoti zastavi vprašanje: ni bil Lenček nikdar utrujen? Nikdar ni bil bolan? Nikdar ga nihče ni užalil, razočaral? - Nikdar ni rinil v ospredje in nikdar se ni umaknil v strahu ali negotovosti. In vendar je bil vedno sredi našega življenja, vedno pripravljen pomagati in tudi res pomagal. S svojim delom si je postavil spomenik, s svojim vzgledom je postal vzor vsem delavcem na kulturnem, verskem in družbenem polju.

Knjiga bo prijetno branje onim, ki so Lenčka poznali, ki se zanimajo za dogajanja v njegovem času. Poznejšim rodovom bo vir dragocenih podatkov o možu, na katerega smo upravičeno ponosni.

Milena Ahčin

ZLATI POROČNI JUBILEJ

27. maja letos je poteklo 50 let, kar je mons. Orehar poročil v Loreto (Italiji) g. **Jožeta Rupnika**, doma iz Medvedjega Brda pri Rovtjah, in **Ljudmilo Kavčič** iz Črnega Vrha pri Idriji. Naš slavljenec je doživel veliko težkih let, predno je odšel v begunstvo. Več kot šest let je služil v italijanski vojski kot pilot in mehanik in sicer v Italiji, Španiji in Afriki. Trikrat so sovražniki njegovo letalo zbili, a vedno ga je rešila Marija, kateri se je z neizmernim zaupanjem vedno priporočal in ji pisal tudi pesmi v zahvalo. Po razpadu italijanske vojske (1943) se je pridružil domobranecem, bil s svojo edinico tudi ujet od partiza-

ŠTEFAN NOVAK zlatomašnik

V soboto, 28. junija, ob 18. uri je duhovnik Štefan Novak daroval zlatomašno daritev v župnijski cerkvi Santa Teresita v Banfieldu (Tucumán y Vieytes). Zlatomašnik je bil rojen 10. decembra 1921 v Prikrnici, fara Moravče. V družini je bilo 6 otrok, najstarejši je bil prelat Franc, ki sedaj kot upokojeni župnik živi pri sestri v San Justu, Štefan pa je bil najmlajši. Srednjo šolo je študiral na škofijski gimnaziji v Šentvidu, po maturi pa vstopil v ljubljansko semenišče. Maja 1945 se je pred partizani umaknil na Koroško, dokončal teološke študije v slovenskem begunskem semenišču v Brixnu na Tirolskem in bil tam posvečen 29. junija 1947. Marca 1948 se je izselil v Argentino. Kot kaplan je dušnopastirsko deloval najprej v škofiji Santa Luis (Nueva Galia), nato v nadškofiji La Plata (Dolores, Sagrada Familia - Banfield, Tristán Suárez) in nazadnje v škofiji Lomas de Zamora. Leta 1962 je postal župnik pri Santa Teresita v Banfieldu, kjer je

nov, katerim pa so vsi srečno ušli.

Potem ko sta se s gospo Ljudmilo v begunstvu selila iz taborišča v taborišča, sta končno z dvema hčerama leta 1951 prišla v Argentino, kjer sta se naselila v San Miguelu, kjer še danes živita.

1. junija sta se s sveto mašo na Pristavi Bogu zahvalila za 50 let srečnega zakonskega in družinskega življenja v družbi svojih treh otrok in številnih vnukov ter prijateljev.

Tudi naša revija Duhovno življenje se pridružuje njenemu jubileju, želeč jima še mnogo srečnih let.

povečal farno cerkev, ustanovil 2 podružnici, razgibal versko življenje in povečal tudi farno šolo (750 učencev v ljudski šoli in 150 v vrtcu). Zaradi hude sladkorne bolezni se je po 30 letih župnikovanja upokojil, se naselil na podružnici in pomagal, kolikor je mogel. Pred 7

meseci so mu morali amputirati nogo pod kolenom in od tedaj biva v Domu sv. Vncecija v Slovenski vasi. S svojim prikupnim značajem in gorečim delovanjem je bil povsod priljubljen dušni pastir. Inkardiniran je v ljubljansko nadškofijo.

GLASBENO DELOVANJE MARKA FINKA V LETU 1997

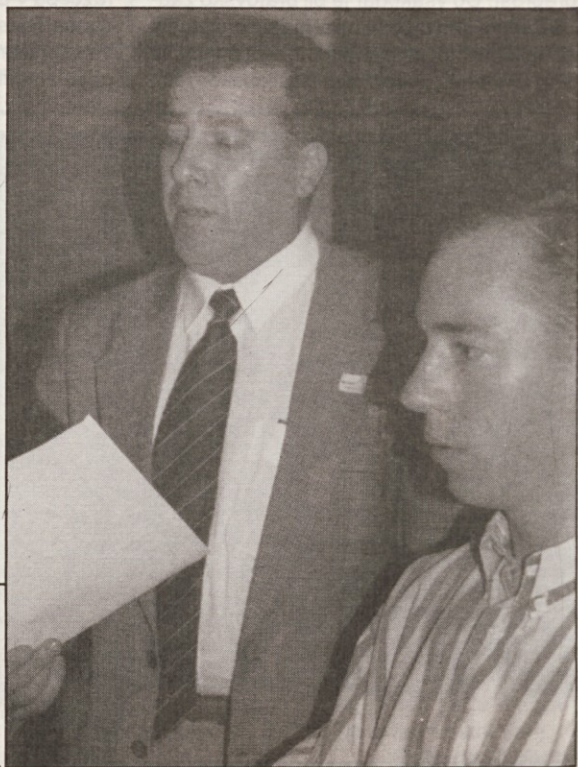
- Opera Frankfurt: L'ELISIR D'AMORE - Gaetano Donizetti. Vloga: Dulcamara.
- Cankarjev dom organiziral (skupaj z Radiom Slovenija) koncert samospelov ob **200-letnici Schubertovega rojstva**. Neposreden prenos v EBU (European Broadcasting Union) za 15 milijonov poslušalcev. Izvajal ob spremljavi na klavir Nataše Valant Schubertov cikel „Labodji spev“.
- Izdal pri Založbi kaset in plošč RTV Slovenija dve novi zgoščenki Schubertovih samospelov v slovenščini (prepsnil Pavel Oblak): „Zimsko popotovanje“ (Winterreise) in „Labodji spev“ (Schwanengesang). Kritike ocenile kot „epohalni dosežek“.
- V Parizu (Salle Pleyel) in Barceloni (Palau de la Música) pel vlogo Kristusa v Bachovem Pasijonu po sv. Janezu.
- Na Dunaju (Musikverein) pel v vlogah Rafaela in Adama v Haydnovem „Stvarjenju“ z Wiener Akademije.
- V Zagrebu (dvorana Lisinski) pel Beethovnov „Missa solemnis“ na koncertu v slovo dirigentu Lovru von Matačiću.
- V Parizu imel samostojen recital za Radio Slovenija na Musicora-shodu evropskih radijskih postaj.
- Sodeloval pri snemanju nove „Slovenske maše“ skladatelja Štefana Maurija iz Nove Gorice.
- S sestro Veroniko delil recital v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici v sklopu koncertov iz Frančiškovega vrta.
- V Buenos Airesu (Teatro Coli-

seo) pel Rossinijevo Petite Messe solenne in nadaljeval turnejo po Braziliji.

V PRIHODNIH MESECIH

- Recital v Škofji Loki.
- Graz: Beethovnova „Missa solemnis“.
- Slovenska filharmonija: z ansambлом Slavka Osterca bo sodeloval pri koncertu, posvečenem slovenskim skladateljem.
- Mesija (Händel) na gradu Tuštanj pri Moravčah.
- Ljubljanski festival: otvoritveni koncert - Deveta sinfonija (Beethoven).
- Recital za Piranske glasbene večere.
- Recital s sestro Bernardo v stari Ljubljani.
- Händlov Belshazzar z Wiener Akademie v Zagrebu in Varaždinu.
- L'Elisir d'amore (Dulcamara) - Repriza v Frankfurtu.
- Turneja po Sloveniji in Dubrovniku s „Kronungsmesse“ (Mozart).
- Pripravlja **božično ploščo**: Premrl: Božične skrivnosti

Basbariton Marko Fink poje pri popoldanski pobožnosti v ljubljanski baziliki. Na orgle igra, kot vsa zadnja leta, prof. Ivan Vombergar.

VITRAŽI MARKA JERMANA

Na drugi strani platnic te številke DŽ objavljamo štiri barvna okna nam poznane umetnika Marka Jermana: Vstajenje, Zadnja večerja, Sv. Ciril in Sv. Metod. Marko Jerman je bil rojen v Bariločah, kjer se je že v zgodnji fantovski dobi uspešno ukvarjal s športom in se že kot srednješolec v Buenos Airesu tudi umetniško izživljal; poznali smo ga kot ilustratorja Mladinske vezi pa tudi drugih publikacij kot raznih programov za kulturne prireditve ali pa kot slikarja scenerij za igre ali akademije. Po srednji šoli se je likovno izpopolnjeval pri akademskem slikarju in grafiku Juanu Antoniu Spotornu v Buenos Airesu in kasneje pri akademskem kiparju Rafaelu Roci v Bariločah.

S snovanjem, načrtovanjem in izdelavo vitražev se je začel resno ukvarjati leta 1981, potem ko se je v Milanu v Italiji izučil te umetnosti pri slikarju in mojstru vitražev Santeju Pizzolu.

Jermanovi vitraži danes krasijo cerkev San Eduardo v Bariločah in mnogo zasebnih stavb, zlasti v Buenos Airesu.

Leta 1991 se je Marko Jerman z družino preselil v Slovenijo, kjer zdaj živi in dela. Lansko leto je pod pokroviteljstvom Kulturnega društva Franca Jelovška Mengeš v Galeriji mežnarja v Mengšu razstavljal osnutke svojih vitražev, ki krasijo cerkve v Sloveniji: cerkev Sv. družine Ljubljana Moste, na Fužinah, v Preski in Sori pri Medvodah, v Vrhpolju pri Vipavi, v stolnici v Mariboru, v Hočah pri Mariboru, v Ljubičnem nad Poljčanami, v samostanu sester usmiljenk v Kamniku in v spominskem znamenju v Šentjoštu nad Horjulom.

IZ NAŠE KRONIKE

Nadaljevanje s str. 186

somaševali France Bergant, Tone Bidovec, France Cukjati, dr. Mirko Gogala, prelat Jože Guštin, superior Janez Petek CM in Franci Šenk; mašni napovedovalec je bil inž. Janko Lavrič, berili sta brala Vera Breznikar Podržaj in Bogdan Magister; med mašo je pel Mladinski zbor San Justo pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar, orgljal pa je prof. Ivan Vombergar; po maši je bilo praznično kosilo v Rožmanovi dvorani; maše in kosila so se udeležili predstavniki vseh ustanov in organizacij naše skupnosti in veliko rojakov; delegat Jože Škerbec je izročil in znamenje priznanja in zahvale podoba Marije Pomagaj še živčim

Tomc: Sveta noč in Sveti večer.

Prir. Samo Vremšak: Ljudske božične koroške.

- Sodelovanje pri antološkem pregledu slovenske cerkvene glasbe (Musica sacra Slovenica). Predvidoma: 25 zgoščenk. Izšlo jih je že 11 v samozaložbi Slovenskega komornega zbora (Mirko Cuderman).

- Don Pasquale v Grand Theatre de Bordeaux. Pel bo glavno vlogo.

- Mendelssohnov „Elias“ v Theatre de Champs Elysée v Parizu.

- V Lisboni vloga Kristusa v Matejevem pasijonu.

rojakom, ki so vsa desetletja sodelovali v glavnem odboru za grajenje cerkve Marije Pomagaj in Slovenske hiše; priznanje so prejeli France Bidovec, Ivan Cukjati, Janez Dimnik, Zdenka Gornik, Stane Hrovat, Janez Jereb, Angelca Klanšek, Jože Korošec, Katica Kovač Dimnik, Marjana Marn, Marija Pavli, Ivan Rode, Lojze Sedej in Jernej Štefe, sedanji predsednik Odbora za Slovensko hišo; po kosilu so bile v cerkvi Marije Pomagaj pete litanije Matere božje.

Na dan molitve in žrtve za našo mladino, 24. maja, je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša, ki jo je daroval France Cukjati, zadolžen za pastoralno mladino, s somaševanjem Franca Šenka, po maši pa recital pesmi in vrsta molitev; program je sestavila in vodila skupina deklet in fantov ob veliki udeležbi naše mladine iz vseh koncev buenosaireskega predmestja, ki je napolnila cerkev.

Na duhovniškem sestanku je v sredo, 26. maja, govoril dr. Mirko Gogala o novem priročniku za spovednike.

Svetovni slovenski kongres, Konferenca za Argentino, je bil ustanovljen v Buenos Airesu 27. decembra 1996; doslej so poslale pristopne izjave naslednje usta-

Oče Marko Jerman, mama Marjanka roj. Kremžar in njuni otroci: Andrej, Aleksander, Alenka, Lučka, Luka in Mojca.

nove: Zedinjena Slovenija, Društvo Slovenska pristava, Hladnikov dom v Slovenski vasi, Slomškov dom, Slovenski dom v Carapachayu, Slovenski dom v San Martinu in Slovensko planinsko društvo Bariloche; 30. maja je bila v Slovenski hiši seja upravnega sveta Konference za Slovenijo; izvolili so Izvršilni svet konference: predsednik Marjan Loboda, podpredsednica prof. Neda Vesel Dolenc, tajnica Marija Ivana Tekavec in blagajnik Ciril Jan; za III. zasedanje SSK, ki bo v Mariboru 20. junija t.l., so bili izvoljeni naslednji delegati: Božidar Fink, Janez Jelenc, Franci Korošec, Marjan Loboda in Marjan Schiffner.

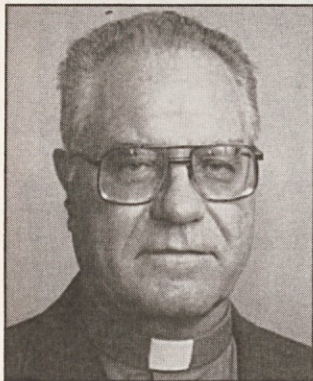
Akademski slikar Milan Volovšek je v mali dvorani Slovenske hiše v soboto, 31. maja, razstavil 26 olj; uvodne besede je spregovorila Andreja Dolinar Hrovat, predsednica likovnega odseka SKA, nato pa je dodal nekaj pojasnil slikar sam; razstava je bila odprta še v nedeljo.

Nadaljevanje na str. 191

+ ODŠLI SO +

Msgr. Janez Grilc

13. junija je nenadoma zaradi srčne kapi umrl v Venezueli msgr. Janez Grilc. Čez dva tedna je nameraval iti na obisk domovine, čez dve leti pa se upokojiti in se vrniti v Slovenijo, pa je Bog odločil drugače. Rojen je bil v ugledni Grilčevi družini v Novem mestu 20. februarja 1926. 7. razred realne gimnazije je opravil v Novem mestu. 21. oktobra 1943 so partizani umorili očeta skupaj z drugimi 17. Novomeščani v Bilčni vasi pri Padežu. Janez je tedaj vstopil k domobrancem in se maja 1945 umaknil na Koroško. Nabegunski gimnaziji v taborišču Peggez pri Lienzu je končal 8. razred gimnazije in vstopil v slovensko begunsko semenišče v Praglji pri Padovi. Leta 1948 se je s semeniščem in teološko fakulteto preselil v San Luis v Argentino in bil tam posvečen 19. marca 1951. Inkardiniran je bil v ljubljanski nadškofiji. Od 1951 do 1958 je bil kaplan v Bragado v škofiji Mercedes. Na prošnjo škofa dr. Gregorija Rožmana je 1958 odšel za izseljenskega duhovnika za Slovence v Venezuelo.

Ob njegovem priходу je bilo v Venezueli okrog 800 Slovencev, okrog 150 družin, od teh nekako polovica v Caracasu, drugi pa v drugih mestih: Valencia, Macay itd. Nadškof ga je

imenoval za kaplana v predmestni župniji, za Slovence je pa lahko duhovno skrbel ob nedeljah popoldne, ko je zanje imel slovensko mašo, in en dan v tednu, ko je obiskoval družine. V 4 desetletjih se je veliko rojakov preselilo v druge kraje, mnogi so pomrli in število se je krčilo, tako da je imel zadnja 3 leta v Caracasu mašo le še enkrat na mesec, v Valenciji, kjer jo je imel najprej enkrat na mesec, pa le še enkrat na leto. Pred dobrimi 20 leti so se enkrat na leto rojaki začeli zbirati na srečanje in romanje v kakem kraju, ki je bilo nekako v sredini med mesti. Prevzemati pa je moral vedno zahtevnejše službe v venezuelski Cerkvi. Od 1969 do 1979 je bil župnik v Marques, od 1979 do smrti pa v Chacao (30.000 vernikov). Za izredno delo na tej fari je prejel cerkveno odlikovanje, častni naslov monsinjorja.

V Argentini zapušča sestro, gospo Silvo por. Pintar z družino in svakinjo s sinom. Lani je tudi obiskal domače in bil z nami na romanju v Lujanu. Bil je mirnega in plemenitega značaja. Vsi, ki smo ga poznali, se ga bomo spominjali kot dobrega človeka in gorečega duhovnika.

Franciška Štirn roj. Mrak

V Mendoziji je 18. marca 1997 umrla Franciška Štirn roj. Mrak. Pokopali smo jo naslednji dan, na praznik sv. Jožefa, na pokopališču „Parque de Descanso“.

Dva dni prej, v nedeljo, 16. marca, je bila še pri slovenski maši v našem Domu. Počutila se je nekoliko slabotna, da je potožila: „Oh, kako sem švoh.“ Popoldne so jo domači peljali k zdravniku, a že ni bilo zdravila za njeno utrujeno srce.

Mama se je rodila 13. novembra 1907 v Čepovanu pri Gorici. Čez nekaj mesecev bi spolnila 90 let. Poročila se je leta

1928 s Silvestrom Štirnom v Smledniku na Gorenjskem. Prva leta srečnega zakonskega življenja je družina živela v Hrašah pri Smledniku. Že v domovini se jima je rodilo šest otrok, trije pa nato v begunstvu in izseljenstvu. Družina je doma aktivno sodelovala v farnem občestvu in prosvetnem društvu. Ko so komunisti začeli z revolucijo, se je oče Silvester pridružil gorenjskim domobrancem. Vojna je tudi Štirnov družino razkropila. Starejši sin Silvo je bil mobiliziran v nemško vojsko, od koder se ni več vrnil. Padel je na ruski fronti. Leta 1945 je družina zapustila dom in se podala na begunsko pot. Sin Franci je ostal doma. Mama je vdano sprejemala in potrpežljivo nosila življenjske udarce. Po treh letih življenja v begunskih taboriščih se je bilo treba odločiti: ali za vrnitev v negotovost ali v nepoznano izseljenstvo. Družine z majhnimi otroki so se morale odločiti za Argentino, ker jih druge države niso sprejemale. Starejša hči je odpotovala v Severno Ameriko, kar je bilo za mamo ponovna ločitev.

Štirnovi so pripluli v Buenos Aires 3. decembra 1948 in po nekaj dneh prišli v Mendoza. Zaposlitev in skromno stanovanje so dobili v slovenskem lesnem podjetju. Kakšen je bil začetek naših družin s številnimi otroki in prilagajanje novim razmeram, vedo le tisti, ki so tista začetna leta sami doživeli. Štirnova mama je vse te preizkušnje prestala, skrbela za otroke in pomagala možu pri skrbi za družino. Čeprav

niso živeli v razkošju, je od svojih skromnih možnosti rada tudi drugim pomagala. Imela je dobro srce.

Vsa družina se je po priходу v Mendoza vključila v slovensko skupnost in se udeleževala slovenskih prireditev, zlasti slovenske maše. Otroci so odrasčali, se poročali in začeli ustanavljati nove družine. Tako je mama ob slovesu s tega sveta imela 8 sinov in hčera, 24 vnukov, 14 pravnukov in 2 pra-pravnuka. Veliko teh njenih potomcev pridno deluje v slovenski skupnosti. Sin Matevž je redovni brat v kongregaciji sodelavcev Kristusa Kralja, v Rosariju, kjer aktivno dela pri širjenju božjega kraljestva.

Veliko sorodnikov, rojakov in prijateljev jo je spremljalo na zadnji poti. Med mašo, ki jo je daroval naš dušni pastir g. Jože Horn, se je poslovil od mame z besedami zahvale za vse dobro, ki ga je v življenju storila. Ob odprtem grobu smo vsi zapeli pesem „Oj srečni dom nad zvezdami, kjer bivajo vsi blaženi“.

Stane Grebenc

Marija Cecilija Filipič roj. Pogačnik

Kakor je tiho in mirno živela, tako je tudi 23. maja na svojem domu v Joše León Suárez mirno v Gospodu zaspala, dobra, krščanska žena, mati in babica gospa Mici Filipič roj. Pogačnik.

Rodila se je 21. novembra 1930 na Kokrici pri Kranju. Leta 1944 se je skupaj s starši umaknila na Koroško. Nekaj časa so

živeli pri sorodnikih, nato so se pa preselili v taborišče Spittal ob Dravi. Po skoraj treh letih taboriščnega življenja so se odločili za Argentino. Pot jih je zanesla v provinco Misiones, od koder so se pa kmalu preselili v Buenos Aires. Leta 1952 se je poročila z Bogomirjem Filipičem. V srečnem zakonu so se jima rodili štiri otroci: Marica, Tone, Karel in Silva. Na moža in otroke je bila pokojna močno navezana, saj ji je bila družina največje bogastvo, veselje in sreča. Ko je zvedela, da je neozdravljivo bolna, je pogumno sprejela ta križ ter se ob skrbi moža in otrok pripravljala na pot v večnost.

Pokopali so jo naslednji dan na pokopališču v San Martinu, kjer sedaj čaka vstajenja. Daj Bog, da bi bile vse njene molitve in žrtve za dom in družino bogato poplačane!

Ana Belič roj. Groznik

V ponedeljek, 2. junija, je v večernih urah za vedno zaprla utrujene oči gospa Ančka Belič. Rojena je bila 18. avgusta 1929. kot šesti otrok v desetčlanski verni kmečki družini v kraju Dolenja Vas pri Temenici, ki spada k fari Šentvid pri Stični.

Njena otroška leta so ji potekala mirno na urejeni kmetiji, dokler ni kruta revolucija povzročila strahotno razdejanje cenjene domačije v zimski noči leta 1943. Tako se je njena begunska pot začela že tedaj. Brezgumno domotožje se je pa povečalo še z ubojem očeta, meseca oktobra istega leta, ki je padel v skupni grob v Mozlju pri Kočevju.

Prvo zatočišče je vsa družina prejela v rojstnem domu pokojne mame in bratov razšle na razne strani trpeče Slovenije in nikoli več se ni vsa družina zbrala pod skupno streho. Za Ančko so se odprla vrata v zavodu salezijanskih sester na Karlovski cesti v Ljubljani, študirala je na Poljanski gimnaziji. Nepopisna zmeda ob koncu vojne jo je zajela v tem okolju in od

tu se je priključila odhajajočim prebivalcem s prvim vlakom proti Kranju. Tam se je vlak ustavil, zato so vsi nadaljevali pot peš proti Ljubelju. Tako je tudi ona doživela pretresljivo razočaranje pri Borovljah s številno kolono rojakov ter končno pristala na Vetrinjskem polju. Kasneje je preživela čas v begunskem taborišču Lienz na Koroškem, nato pa v Servigliano in Senigalliji, kjer je tudi nadaljevala in končala študij na begunski gimnaziji.

V Argentino je prispela z ladjo Santa Cruz meseca aprila leta 1948. Tu se je začela nova doba iskanja službe in stanovanja. Po raznih postajah je z božjo pomočjo preko dobrih ljudi prišla do skupnega doma z bratom Jožetom, kjer se je poročila s Srečkom Beličem, doma iz Trnovega. Kasneje jima je uspelo priti do lastne hiše v sanhuškem okraju. V srečnem zakonu so se jima rodili trije otroci: Janez, Lenka in Nuška. Srečna družina je v skromnih razmerah napredovala, dokler ni nenadna smrt ugrabila dobrega moža in očeta, ko je bil star komaj 43 let. Po težkem udarcu se je Ančka opomogla in se vztrajno trudila, da so s pomočjo sorodnikov in prijateljev vsi trije otroci končali srednjo šolo ter jih spremljala do konca študija na univerzah.

Vsem dobrotnikom je bila do smrti hvaležna za vso pomoč, posebno ljubezen in hvaležnost je čutila do Našega doma in slovenske šole. Vso moč za vzgojo je zajemala iz vztrajne molitve in verskega branja, kar je z veliko

ljubeznijo posredovala tudi otrokom. Po vseh težkih preizkušnjah je dočakala, da so si vsi trije otroci ustvarili svoje družine in domove ter je tako mogla vsaj nekaj let uživati ob prijetnih vnukih, ki jih je z neizmerno ljubeznijo vzgajala v veri in ljubezni do drugih ter v spoštovanju slovenskega jezika.

Ker je izredno rada prebirala lepe knjige in članke, je imela vedno za vsakogar tolažilno in bodrilno besedo, zato je v tem oziru nastala za pokojno Ančko v njenem krogu velika vrzel, ki jo bo napolnila samo njena bogata duhovna dediščina. Naj ji bo nebeški Oče bogat plačnik za vso njeno dobroto!

Danica Rakovec roj. Uranič

Rodila se je v Ljubljani. Tik pred vojno je končala poljansko gimnazijo in se vpisala na Akademijo za umetnost. Končala je oddelek za umetnostno zgodovino. Poročila se je s profesorjem Karlom Rakovcem, skupaj sta odšla na Primorsko. V Gorici sta dve leti poučevala na slovenski gimnaziji. Bila sta med prvimi slovenskimi povojnimi preseljenci v Argentino. Naselila sta se v Santos Lugares. Po težkih začetkih sta kupila zemljišče, na katerem je stal železniški vagon, preurejen v stanovanje. Od tam sta se preselila v hišico, ki sta jo zgradila sredi polja zunaj mesta San Miguel. Kmalu je postala hiša dom družine s šestimi otroki. Gospa Danica, na videz rahla in nežna žena, je pokazala izredno moč in sposobnost v upravljanju velike družine in v skrbi za

IZ NAŠE KRONIKE

Nadaljevanje s str. 189

Spominska proslava junakov je bila v Slovenski hiši v nedeljo, 1. junija; ob 16. uri je bilo v cerkvi Marije pomagaj somaševanje dušnih pastirjev Franceta Berganta, Antona Bidovca, Franceta Cukjatija in Jožeta Guština z delegatom Jožetom Škerbecem, ki je imel mašni nagovor; mašni napovedovalec je bil Bogdan Magister, berili sta brala Irena Fajdiga, tajnica ZSMŽ, in Marjan Loboda, predsednik ZS; pel je Mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar, orglal pa je prof. Ivan Vombergar. - Po maši so pred spomenik pobitim domobrancem in drugim žrtvam komunistične revolucije na dvorišču Slovenske hiše predsednik ZS Marjan Loboda, podpolkovnik Emil Cof kot najstarejši slovenski oficir ter lic. Ivan Korošec in Slavko Urbančič položili velik venec z napisom „Našim junakom“. Delegat Škerbec je vodil molitve za padle, prof. Franci Žnidar je zatrobil tišino, vsi udeleženci pa zapeli Mi legionarji, mi domobranci. - V dvorani škofo Rožmana je imel slavnostni govor „Junakom svobodnega duha“ lic. Albin Magister, v odrskem prizoru „Iz naše krvi je šmarnica zrasla, morda celo hrast“, ki ga je sestavil in režiral Dominik Oblak, so poezijo in prozo Milana Komarja, Ivana Korošca, Karla Mauserja, Alberta Miklavca, Zorka Simčiča, Ivana Cankarja, Mire Dobravec, Janeza Kranjca in Stanka Janežiča

vedno bolehnega moža. Ko je pred 10 leti ovdovala, je več let stregla nepokretni bolnici in še pomagala družinam svojih otrok. V delu za druge se je izčrpala. V začetku maja je morala na težko operacijo, po kateri se ni več zavedla. Njeno izčrpano telo smo pospremili k počitku na božjo njivo v San Miguel v nedeljo, 8. junija.

Bog ji bogato poplačaj vse žrtve!

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Ni je bolj zveste spremljevalke od naše grde preteklosti.
- Ne dovolimo, da nas odpisujejo nepismeni.
- Stari imajo pesmi, mladi imajo glas.
- Enakopravni smo, vendar so med nami tudi bolj enakopravni.
- Kdor ne misli, lahko posluša vsakogar.
- Če hočeš koga voditi, mu moraš obrniti hrbet.
- Politik je človek, ki ga dobro plačujemo, da bi nas venomer prepričeval, kako dobro živimo.
- Kalnost daje videz globočine.
- Bojim se, da se v Slovenijo vračajo dobri, stari časi.

malo za šalo

Šolski prvaki - Babica bi rada vedela, kako gre vnukom v šoli. Tina ponosno pove: „Jaz sem prva v računstvu.“ Tudi Tomaž se pohvali: „Jaz sem prvi v telovadbi.“ Babica vpraša najmlajšega: „No, pa ti, Marko?“ Marku se razleze obraz, ko pove: „Babica, jaz sem prvi na šolskem dvorišču, ko zazvoni konec ure.“

Spoznanje - „Očka,“ vpraša sinko, „ali si mamo poznal dolgo časa, preden si se z njo poročil?“ „Ne, dragi moj,“ odvrne oče, „spoznal se jo šele dolgo časa po poroki.“

Sestra - Vojak se sprehaja z

dekletom in nepričakovano sreča svojega nadrejenega. „Moja sestra, gospod poročnik.“

„Dobro, dobro. Nekoč je bila tudi moja sestra.“

Stanovanje - Gospa Novakova si gre ogledat novo stanovanje v bloku. Nenadoma se ustavi in hišnemu upravitelju reče: „Slišim neko škrtanje! Ali so to miši?“

Hišni upravitelj: „Niso miši, gospa, le sosed grizlja prepečene.“

Adam in Eva - „Zakaj je Bog ustvaril najprej moža in nato ženo?“ Neki mož je odgovoril: „Ker ni maral poslušati pripomb.“ Neka ženska pa je rekla: „Ker je najprej hotel narediti osnutek.“

recitirali Veronika Godec, Saši Jelenc, Francka Klanjšček Korošec, Nežka Štefe, Andrejka Vombergar Štrfček, Veronika Vivod, Pavlinka Zupanc, Blaž Miklič, Boštjan Modic, Gregor Modic in Emil Urbančič; scenski prostor je zasnoval Andrej Golob, za luči in zvok pa sta skrbela Bogdan Magister in Damijan Ahlin; udeleženci so popolnoma napolnili dvorano.

Spominski sestanek je ZSMŽ v sredo, 4. junija, posvetila pogovoru z domobranskim polkovnikom Emilom Cofom.

Procesija sv. Rešnjega telesa je bila v nedeljo, 8. junija; v cerkvi Marije Pomočnice je ob 15,30 daroval sveto mašo s prazničnim nagovorom delegat Jože Škerbec za žive in rajne slovenske duhovnike v Argentini; uvodno besedilo je bral inž. Janko Lavrič, berili sta brala Veronika Malovrh in Kristijan Vivod, ljudsko petje v cerkvi med mašo in pri oltarjih med procesijo so vodili Ivan Rode, Janez Jereb in Bogdan Magister ob orglanju prof. Ivana Vombergarja; dušni pastirji so bili v spovednicah; po

maši se je razvila procesija po parku don Boskovega zavoda: za križem (Karel Svetlin) so se uvrstili šolski otroci z učiteljstvom, možje in fantje, družine z majhnimi otroki, ministranti in duhovniki Anton Bidovec, France Bergant, Franc Cukjati, Mirko Grbec, Jože Guštin, dr. Jure Rode, dr. Lojze Kukovica in Franc Šenk; monštranco je nesel delegat Jože Škerbec, baldahim pa so nosili Slavko Erjavc, Janko Filipič, Polde Golob in Anton Kastelic; za Najsvetejšim so šli predstavniki organizirane skup-

nosti ter dekleta in žene; evangelije so peli Bergant, Bidovec, Cukjati in Šenk; vreme je bilo naklonjeno in udeležba velika; po procesiji je bila še zahvalna pesem.

Očetovski dan so po nedeljski maši 15. junija praznovali po vseh krajevnih središčih z nagovori, recitacijami in petjem v organizaciji naših šol in mladinskih organizacij.

Komemoracije za žrtve komunistične revolucije so bile v krajevnih središčih v nedeljo, 22. junija.

KJE JE KAJ

2000-letni jubilej - Lojze Kukovica 161
Človeka lahko spremeni le
Kristus 162
Strpnost in resnica -
 Marko Kremžar 163
Dobri pastir iz Pece -
 Milena Ahčin 164
Domobranstvo na Slovenskem -
 Božidar Fink 165
France Kozina - rešenec iz
roškega brezna 166
 „Stati inu obstati“ -

Igor Senčar - Dr. Franc Rode 169
Kompromisi so sprejemljivi samo
v svobodi - Anton Stres 171
Sv. Joahim in Ana - Franci Petrič 172
Iz življenja Cerkve v Sloveniji 173
Pred 200 leti se je rodil Friderik
Baraga - Silvester Čuk 174
O postopku za Slomškovo
beatifikacijo 177
Spomini škofa dr. Stanislava
Leniča 178
Papež tretjič na Češkem in prvič
v Libanonu 179
O nalogah Svetovnega slovenskega

kongresa -
 Stane Snoj - Dr. Jože Bernik 180
„Popusti posvetno rabo...“ -
Človek je družabno bitje - **Družbena**
piramida - Nadislava Laharnar 184
Moji spomini - Boris Koman 185
Za očetovski dan -
 Pavlinka Vombergar 186
Vrli mož, ki ni živel za sebe - Min 187
Zlati poročni jubilej 187
Štefan Novak - zlatomašnik 188
Vitraži Marka Jermana 189
Odšli so 190
Iz naše kronike 184, 186, 189, 191, 192

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Staviljenje, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Telefax: (54-1) 307-1044 / 362-7215

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1997: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Čehove „Tri sestre“ v režiji Maksa Borštnika na odru Slovenske hiše v soboto, 5. in 12., in v nedeljo, 13. aprila.

Gledališka skupina iz Slovenske vasi je predstavila Molierovo „Zdravnik po sili“, v Slovenski hiši v soboto, 10. maja.

Dviganje zastav na 37. obletnici blagoslovitve Slovenskega doma v Carapachayu v nedeljo, 4. maja.

37. obletnica Slovenskega doma v San Martinu v nedeljo, 18. maja.

31. maja je bila odprta v mali dvorani Slovenske hiše razstava olj slikarja Milana Volovška.

Odrski prikaz „Iz vaše krvi je šmarnica zrasla, morda celo hrast“ v režiji Dominika Oblaka na spominski proslavi junakov v nedeljo, 1. junija.

Mendoški Slovenci so se 4. maja v velikem številu pridružili romanju v tamkajšnje mesto Luján, ki ga je organizirala mendoška nadškofija.

25. maja. Žegnanjsko kosilo pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši.

Polaganje venca pred spomenik junakom v nedeljo, 1. junija, v Slovenski hiši.

Spoštljiv spomin in molitev za vse žrtve komunistične revolucije v Slovenskem 1. junija v Slovenski hiši.

Rojaki med mašo v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejiji, pred procesijo sv. Rešnjega telesa.

Procesija sv. Rešnjega telesa se je ustavila pri sanjuškem oltarju.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec
 Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877
 Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina

Correo
 Argentino
 Suc. 7 Bs. As.
 FRANQUEO PAGADO
 Concesión N° 6395
 TARIFA REDUCIDA
 Concesión N° 2560